

ΕΚΚΛΗΣΙΑ

ΕΠΙΣΗΜΟΝ ΔΕΛΤΙΟΝ ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

ΕΤΟΣ Ο΄

ΤΕΥΧ. Α΄

ΙΩ. ΓΕΝΝΑΔΙΟΥ 14 - 115 21 ΑΘΗΝΑΙ ΤΗΛ. 72.18.308

15 ΝΟΕΜΒΡΙΟΥ 1993

ΑΡΙΘ. 17

ΑΙ ΟΙΚΟΥΜΕΝΙΚΑΙ ΣΥΝΑΝΤΗΣΕΙΣ EN SANTIAGO DE COMPOSTELA

4) Νέαι Συνεδρίαί τής «Διαρκούς (Εκτελεστικής) Επιτροπής Πίστεως και Τάξεως» (15-16 Αυγούστου 1993).

I. Άξιολόγησις τοῦ ἔργου.

Κατὰ τὰς συνεδρίας ταύτας τής τριακονταμελοῦς «Διαρκούς (Εκτελεστικής) Επιτροπής Πίστεως και Τάξεως» (Standing Faith and Order Commission) συνεχίσθη ἐν ἀρχῇ ἡ ἀνταλλαγὴ

Τοῦ κ. **ΕΥΑΓΓΕΛΟΥ Δ. ΘΕΟΔΩΡΟΥ**
Ὁμοτίμου Καθηγητοῦ τοῦ Παν/μίου Ἀθηνῶν

ἐντυπώσεων και κριτικῶν παρατηρήσεων τόσον διὰ τὸ «Ε΄ Παγκόσμιον Συνέδριον Πίστεως και Τάξεως», ὅσον και διὰ τὰς προτάσεις τής «Ὁλομελείας τής Ἐπιτροπής» (Plenary Commission), αἵτινες κατὰ τὸ πλεῖστον υἰοθετήθησαν ὡς θετικά. Ἐπίσης, ἀφοῦ ἐπεσημάνθη διὰ μίαν ἀκόμη φοράν, ὅτι ἦτο ὄλως ἀνεπαρκής ὁ ὑπὸ τοῦ Προγράμματος προβλεπόμενος χρόνος πρὸς συζήτησιν και διατύπωσιν γνωμῶν ἢ διαφωνιῶν, ἐτονίσθη ἐν συνεχείᾳ, ὅτι πλήρης ἀξιολόγησις τοῦ ἐπιτελεσθέντος ἐν Santiago de Compostela ἔργου και λεπτομερῆς σχεδιασμός τῶν μελλοντικῶν δραστηριοτήτων τόσον τής Ὁλομελείας, ὅσον και τής Διαρκούς (Εκτελεστικής) Επιτροπής τής Πίστεως και Τάξεως, θὰ ἦτο δυνατόν νὰ γίνῃ μόνον κατὰ τὴν τακτικὴν ἐτησίαν συνέλευσιν τής «Διαρκούς (Εκτελεστικής) Επιτροπής» τὸν Ἰανουάριον τοῦ 1994.

Πρὸς πληρεστέραν ἀξιολόγησιν τῶν πεπραγμένων και πρὸς καλύτερον σχεδιασμόν τῶν μελλοντικῶν στόχων ἀπεφασίσθη νὰ σταλῇ εἰς

τοὺς μετασχόντας τοῦ Συνεδρίου ἀντιπροσώπους τῶν Ἐκκλησιῶν σχετικῶν ἐντυπον ἐρωτηματολόγιον, ἵνα οὔτοι εἰς τὰς ἀπαντήσεις των διατυπώσουν τὰς κριτικάς, ἀξιολογικάς και δεοντολογικάς παρατηρήσεις και γνώμας των.

II. Ἐκθέσεις και ἐκδόσεις περὶ τοῦ Ε΄ Παγκοσμίου Συνεδρίου.

α) Συνεφωνήθη, ὅτι μία εὐσύννοπος Ἐκθεσις περὶ τοῦ Παγκοσμίου Συνεδρίου, περιέχουσα τὸ Μήνυμα αὐτοῦ, τὰς Ἐκθέσεις τῶν τεσσάρων Τμημάτων και τὸ συζητηθὲν γενικὸν κείμενον (Discussion Paper), πρέπει νὰ σταλῇ ὅσον τὸ δυνατόν ἐνωρίτερον εἰς τὰς Ἐκκλησίας - Μέλη τοῦ Παγκοσμίου Συμβουλίου τῶν Ἐκκλησιῶν, εἰς τὰ μέλη τής Κεντρικῆς Ἐπιτροπής αὐτοῦ και εἰς τοὺς μετασχόντας τοῦ ἐν Santiago Ε΄ Παγκοσμίου Συνεδρίου.

β) Μία πλήρης Ἐκθεσις, περιέχουσα τὰς ἐν τῷ Συνεδρίῳ Εἰσηγήσεις, τὰ Πρακτικά, τοὺς Χαιρετισμοὺς και τοὺς Λόγους δέον νὰ εἶναι ἐτοιμὴ πρὸ τῆς λήξεως τοῦ 1993.

γ) Ἐκδόσεις τής ὡς ἄνω Ἐκθέσεως εἰς ἄλλας γλώσσας, πλὴν τής ἀγγλικῆς, δέον νὰ συμφωνηθῶν μετ' ἐκδοτικῶν οἴκων, ἐνῶ ἡ Ἐπιτροπὴ «Πίστις και Τάξις» θὰ πραγματοποιήσῃ τὴν σχετικὴν ἐκδοσιν εἰς τὴν ἰσπανικὴν γλώσσαν.

δ) Αἱ Ἐκθέσεις πρέπει νὰ περιέχουν ἐκ νέου τὸ συζητηθὲν κείμενον (Discussion Paper), ἀλλὰ ἡ πρότασις νὰ συμπεριληφθῇ και τὸ ἐν τοῖς πρόσθεν μνημονευθὲν κείμενον «Costly Unity» (= Πολύτιμος Ἐνότις) δὲν ἐθεωρήθη πειστική, δοθέντος ὅτι τοῦτο δὲν εἶχεν ἐπίσημον σχέσιν πρὸς τὸ Ε΄ Παγκόσμιον Συνέδριον, ἐνῶ ἔξ ἄλλου ἔχει ἤδη σταλῇ εἰς τὰς πλείστας τῶν Ἐκκλησιῶν.

* Συνέχεια ἐκ τῆς σελ. 595 τοῦ ὑπ' ἀρ. 16 τεύχους.

III. Προσεχῆς συνάντησις τῶν μελῶν τῆς «Διαρκoῦς Ἐπιτροπῆς».

Ἀπεφασίσθη, ὅπως κατὰ τὴν προσεχῆ συνάντησιν τῶν μελῶν τῆς «Διαρκoῦς Ἐπιτροπῆς» τοῦ Ἰανουαρίου 1994 ἐν Crêt - Bégarde (Ἑλβετίας) συζητηθoῦν ἐξ ἀρχῆς ἐν πνεύματι αὐτοκριτικῆς τὰ ζητήματα τῆς μεθοδολογίας τοῦ ἔργου τῆς Ἐπιτροπῆς Πίστεως καὶ Τάξεως, καθορισθoῦν οἱ ἀμέσως προσεχεῖς στόχοι αὐτῆς καὶ ἐξετασθoῦν αἱ προτάσεις περὶ νέων μελῶν, τὰ ὁποῖα θὰ καλύψουν κενὰς θέσεις τῆς Ὀλομελείας τῆς Ἐπιτροπῆς.

IV. Ζητήματα Κανονισμοῦ καὶ Προσωπικοῦ.

Ἡ «Διαρκῆς Ἐπιτροπῆ», ἀφοῦ συνεζήτησε ζητήματα τροποποιήσεως διατάξεων τοῦ Κανονισμοῦ τῆς «Ἐπιτροπῆς Πίστεως καὶ Τάξεως» καὶ τὴν διαδικασίαν πληρώσεως κενῶν θέσεων τοῦ ἐν Γενεῦῃ προσωπικοῦ αὐτῆς, ἐξέφρασε τὴν εὐγνωμοσύνην τῆς πρὸς τὸν Διευθυντὴν τῆς Faith and Order Commission Dr Günther Gassmann καὶ πρὸς τὸ λοιπὸν προσωπικὸν (Dr Thomas Best, Dr Silke - Petra Bergjan καὶ κυρίας Renate Sbeghen καὶ Béatrice Fleury) διὰ τὸν θαυμάσιον σχεδιασμὸν καὶ τὴν ἐκτέλεσιν τῶν τεχνικῶν λεπτομερειῶν τοῦ ἐν Santiago de Compostela Ε' Παγκοσμίου Συνεδρίου Πίστεως καὶ Τάξεως.

V. Γεῦματα, δεξιώσεις, ἐκδρομαί, ἐντυπώσεις.

Κατὰ τὰ διαλείμματα τῶν συνεδριῶν τῆς Ὀλομελείας ἢ τῶν Τμημάτων τοῦ Συνεδρίου καὶ τῆς Ὀλομελείας ἢ τῆς Διαρκoῦς Ἐπιτροπῆς Πίστεως καὶ Τάξεως, κατὰ τὰς συνεσιτιάσεις τῶν συνέδρων ἐν αἰθούσαις τοῦ Seminario Mayor ἢ τοῦ Colegio La Salle καὶ κατὰ τὰς ἐκδρομάς, οἱ μετέχοντες τῶν οἰκουμενικῶν ἐκδηλώσεων ἐν Santiago de Compostela εἶχον εὐκαιρίας πρὸς ἀλληλογνωριμίαν, σύναψιν νέων ἢ ἐνίσχυσιν παλαιῶν φιλικῶν δεσμῶν καὶ συνέχισιν τῶν συζητήσεων καὶ ἀνταλλαγῶν ἀπόψεων.

Πάντας τοὺς μετασχόντας τοῦ Συνεδρίου ἐδεξιώθη τὴν 9ην Αὐγούστου 1993 ἐντὸς τῆς μεγαλοπρεποῦς γρανιτώδους αὐλῆς τοῦ Seminario Mayor ὁ ἐκπροσωπῶν τὸν Πρόεδρον τοῦ Κυβερνητικοῦ Συμβουλίου τῆς Γαλιτίας κυρίου Manuel Fragu Tribarne Γενικὸς Γραμματεὺς τοῦ αὐτοῦ Συμβουλίου κύριος José Luis González Sobral. Ἐξ ἄλλου ὁ Δήμαρχος τῆς πόλεως San-

tiago de Compostela τὴν 9ην Αὐγούστου 1993 ἐν τῷ μεγαλοπρεπεῖ δημαρχιακῷ μεγάρῳ ἐδεξιώθη τὰ μέλη τῆς «Διαρκoῦς (Ἐκτελεστικῆς) Ἐπιτροπῆς Πίστεως καὶ Τάξεως». Εἰς τὰ ἴδια μέλη ἐν αἰθούσῃ τοῦ Seminario Mayor τὴν 14ην Αὐγούστου παρέθεσεν ἐπίσημον γεῦμα ὁ Ρωμαιοκαθολικὸς Arzobispo (Ἀρχιεπίσκοπος) de Santiago de Compostela Dr Antonio Maria Rouco Valera, ὅστις ἐν Ἰσπανίᾳ χαιρεῖ φήμης διακεκριμένου θεολόγου. Οὗτος ἐξεδήλωσε πρὸς τὸν γράφοντα τὴν ἐκτίμησιν του πρὸς τὴν ὀρθόδοξον θεολογικὴν παράδοσιν. Εἰς τὸ γεῦμα παρεκάθησαν ἐπίσης ὁ ἔχων φιλικὰς σχέσεις μετὰ τῶν Ὀρθόδοξων Διευθυντῆς τῆς παρὰ τῇ Ἰσπανικῇ Συνόδῳ τῶν Ἐπισκόπων Γραμματείας Διεκκλησιαστικῶν Σχέσεων Mgr Julian Garcia Hernando καὶ ὁ παρὰ τῷ Arzobispo de Santiago de Compostela ὑπηρετῶν πατῆρ Elisardo Temperan, ὅστις ποικιλοτρόπως μετὰ μεγάλης προθυμίας καὶ ἀγάπης ἐξυπηρέτει τοὺς συνέδρους. Τὴν 15ην Αὐγούστου ἐν τῇ αὐτῇ αἰθούσῃ παρέθεσεν ἑορταστικὸν γεῦμα εἰς τὰ μέλη τῆς «Διαρκoῦς Ἐπιτροπῆς Πίστεως καὶ Τάξεως» ὁ ἑορτάζων τὰ γενέθλια αὐτοῦ Διευθυντῆς τῆς Ἐπιτροπῆς «Πίστεως καὶ Τάξεως» Dr Günther Gassmann.

Ἰδιαίτερος πρέπει νὰ μνημονεύσωμεν τὸ γεγονός, ὅτι τὸ ἀπόγευμα τῆς Κυριακῆς τῆς 8ης Αὐγούστου ἕκαστος τῶν συνέδρων ἠδύνατο νὰ ἐκλέξῃ μίαν τῶν τριῶν ἐκδρομῶν, αἰτινες ὠργανώθησαν πρὸς ἐπίσκεψιν θαυμασίων ἐκκλησιαστικῶν καλλιτεχνικῶν μνημείων καὶ μοναστηρίων, ἐν τοῖς ὁποίοις ὠργανώθησαν οἰκουμενικοὶ ἔσπερινοί. Ἡ πρώτη ἐκδρομὴ κατέληξεν εἰς τὴν μονὴν Oseira, ἣτις ἰδρύθη τὸ 1137 ὑπὸ τῶν ταχέως ἐξαπλωθέντων ἐν Εὐρώπῃ μελῶν τοῦ Τάγματος τῶν Κιστερσιανῶν (Sacer Ordo Cisterciensis), οἵτινες ὠνομάσθησαν οὕτω ἐκ τῆς πρώτης μονῆς αὐτῶν (Cistersium, Citeaux). Ἡ δευτέρα ἐκδρομὴ ἐπερατώθη δι' ἐπισκέψεως εἰς τὴν μονὴν Sobrano, ἣτις ἰδρύθη τὸ 1142 ὡσαύτως ὑπὸ Κιστερσιανῶν. Ἡ τρίτη ἐκ τῶν ἐκδρομῶν εἶχεν ὡς τελικὸν στόχον τὴν ἐπίσκεψιν τῆς μονῆς τῶν βενεδικτίνων Samos, ἣτις — οὐδόλως συσχετιζομένη πρὸς τὴν ὁμώνυμον ἑλληνικὴν νῆσον Σάμον — ἀνάγει τὴν ἀρχὴν τῆς εἰς τὸν βον αἰῶνα καὶ εἶναι μίαν τῶν πλέον παλαιῶν καὶ σπουδαίων μονῶν τῆς ἰσπανικῆς Κιλικίας. Ὁ γράφων, ὅστις μετέσχε τῆς δευτέρας ἐκδρομῆς, ἔχαρῃ ἰδιαίτερος, διότι ἐν τῇ πλέον δυτικῇ περιοχῇ τῆς Εὐρώπης εἶδεν ἀπτὰ δείγματα τοῦ πνεύματος τῆς Ὀρθοδόξου Ἑλληνικῆς Ἀνατο-

λῆς, ὅπερ εἰσεχώρησεν εἰς τὴν Δύσιν διὰ τῆς ὁδοῦ τοῦ Μοναχισμοῦ. Ὡς ἤδη ἔχομεν γράφει ὁ ἰδρυτὴς τοῦ Τάγματος τῶν Βενεδικτίνων καὶ σκαπανεὺς τοῦ Δυτικοῦ Μοναχισμοῦ ὄσιος Βενέδικτος, ὅστις ἐορτάζεται οὐ μόνον ὑπὸ τῆς Δυτικῆς Ἐκκλησίας τὴν 21ην Μαρτίου, ἀλλὰ καὶ ὑπὸ τῆς Ὁρθοδόξου Ἀνατολικῆς Ἐκκλησίας τὴν 14ην τοῦ ἰδίου μηνός, ὑπῆρξε ἐνσαρκωτὴς τοῦ μοναστικοῦ ιδεώδους, τὸ ὁποῖον προεβλήθη ὑπὸ τοῦ Μ. Ἀντωνίου, τοῦ Παχωμίου καὶ ἰδίως ὑπὸ τοῦ Μ. Βασιλείου εἰς τὰ ἔργα του «Ἀσκητικά» καὶ «Ἠθικά». Τόσον οἱ «Ὅροι κατὰ πλάτος», ὅσον καὶ οἱ «Ὅροι κατ' ἐπιτομήν», οἵτινες περιέχουν τοὺς Κανόνας τῆς δεοντολογίας τῆς μοναχικῆς πολιτείας, εἶχον μεταφρασθῆ εἰς τὴν λατινικὴν γλῶσσαν ὑπὸ τοῦ Ρουφίνου καὶ συνεπτύχθησαν εἰς ἓν ἔργον, περιέχον 203 ἐρωταποκρίσεις, ὑπὸ τὸν τίτλον «*Instituta monachorum*». Γενικῶς εἶναι γνωστὴ ἡ ἐπίδρασις τοῦ Μ. Βασιλείου ἐπὶ τὸν ὄσιον Βενέδικτον, ὁ ὁποῖος εἰς τὸ 73ον κεφάλαιον τοῦ μοναστικοῦ «Κανόνος» του (*S. Benedicti Regula Monasteriorum*) ἐξαιρεῖ καὶ ἐπαινεῖ τὸν «Κανόνα» τοῦ Μ. Βασιλείου (*Regula S. Patris Basilii*). Τὸ γεγονός τοῦτο ἔμεινε ζωηρὸν εἰς τὴν μνήμην τῶν Βενεδικτίνων, οἱ ὁποῖοι συχνάκις μετὰ νοσταλγίας στρέφονται εἰς τὰς ἑλληνικὰς πνευματικὰς ρίζας των. Δειγματοληπτικῶς ὑπενθυμίζομεν, ὅτι τὸ κεντρικὸν κοινόβιον, ὅπερ ἰδρύθη ἐν Montecassino (Κάτω Ἰταλίας) ὑπὸ τοῦ ὄσιου Βενεδίκτου, ἦτο κατὰ τὸν 12ον αἰῶνα τὸ ἐν τῇ Δύσει κέντρον, ἔνθα ἐδιδάσκετο συστηματικῶς ἡ ἑλληνικὴ γλῶσσα.

Καὶ αἱ μνημονευθεῖσαι Κιστερσιαναὶ μοναὶ συνεχίζουν τὴν παράδοσιν τῶν Βενεδικτίνων, συνδυάζουσαι τὸν ἀρχαῖον Κανόνα τοῦ Βενεδίκτου μετὰ τῆς κιστερσιανῆς *chartae charitatis*, ἣτις ἀποβλέπει εἰς τὴν διατήρησιν τῆς καθαρότητος τοῦ μοναχικοῦ ιδεώδους τοῦ ὄσιου Βενεδίκτου (*puritas regulae*), κατὰ τὸ ὁποῖον πρέπει νὰ ἐναρμονίζωνται *opus Dei*, *lectio divina* καὶ *labor manuum*. Τὸ ιδεῶδες τοῦτο εἶναι αὐτὸ τοῦτο τὸ ιδεῶδες, ὅπερ διεδόθη διὰ τοῦ Μεγάλου Βασιλείου, ὅστις προέβαλλε οἶονεὶ τὸ «*ora et labora*», ἣτοι τὴν ἐναρμόνισιν θεωρίας καὶ πράξεως καὶ τὴν ἐν τῇ καθημερινῇ ζωῇ τῶν μοναχῶν ἰσορροπίαν τῆς λατρευτικῆς προσευχῆς (= *opus Dei*), τῆς ἱεράς μελέτης (= *lectio divina*) καὶ τῆς ἐργασίας (= *labor manuum*). Ἡ ἀνανέωσις τῆς βασιλειανῆς παραδόσεως εἰς τὴν Δύσιν συνετέλεσεν ἀφ' ἐνὸς εἰς τὴν ἀνάδειξιν

διαπρεπῶν θεολόγων καὶ στοχαστῶν καὶ ἀφ' ἑτέρου εἰς τὸ νὰ γίνουν αἱ μοναὶ τῶν Βενεδικτίνων καὶ Κιστερσιανῶν ἀκτινοβόλα κέντρα ἐκχριστιανισμοῦ καὶ ἐκπολιτισμοῦ τῶν περιοχῶν των, τὰ ὁποῖα συνετέλεσαν εἰς τὴν ἀνάπτυξιν πάντων τῶν τομέων τοῦ πολιτισμοῦ, ἀκόμη καὶ τοῦ ὑλικοοικονομικοῦ καὶ ὑλικοτεχνικοῦ.

Ἀκριβῶς καὶ ἐν τῇ Κιλικίᾳ τοιαῦτα κέντρα ἀνεδείχθησαν αἱ μνημονευθεῖσαι μοναὶ, ἥτοι ἡ τῶν Βενεδικτίνων *Samos* καὶ αἱ κιστερσιαναὶ *Oseira* καὶ *Sobrano*. Ὁ γράφων κατὰ τὴν ἐκδρομὴν πρὸς τὴν μονὴν *Sobrano*, εἰς τὴν ὁποῖαν ἀνήκουν 24 ἐνθουσιώδεις —νεοὶ κατὰ τὸ πλεῖστον— μοναχοὶ συνεκινήθη ἐκ τῶν φανερῶν ἐν αὐτῇ ἰχνῶν τῆς ἑλληνορθοδόξου μοναστικῆς παραδόσεως. Ἡ συγκίνησίς του αὐτῆ ἐκορυφώθη, ὅταν οἱ ἐκδρομεῖς, διὰ νὰ παρακολουθήσωμεν τὸν οἰκουμενικὸν ἔσπερινόν, ὠδηγήθημεν εἰς τὸ παρεκκλήσιον τῆς Μονῆς, τὸ ὁποῖον χρησιμοποιεῖται διὰ τὴν καθημερινὴν λατρείαν τῶν μοναχῶν. Μετ' ἐκπλήξεως διεπιστώσαμεν, ὅτι ἐν τῷ παρεκκλησίῳ τούτῳ δὲν ἐτοποθετήθησαν τὰ συνήθη παρὰ τοῖς Ῥωμαιοκαθολικοῖς ἀγάλματα, ἀλλὰ εἰκόνες γνησίας βυζαντινῆς τεχνοτροπίας (τῆς ῥίζης Ἰεσσαί, τῆς Ἁγίας Τριάδος ὑπὸ τὴν μορφὴν τῆς Φιλοξενίας τοῦ Ἀβραάμ, τῆς Σταυρώσεως, τῆς Παναγίας) καὶ μάλιστα μετὰ ἑλληνικῶν φράσεων. Οὕτως ἐσημειώσαμεν μερικὰς ἐκ τῶν φράσεων τούτων: «Μεῖνате ἐν τῇ ἀγάπῃ τῇ ἐμῇ» — «Ἰδοὺ ἡ Μήτηρ Σου - Ἰδοὺ ὁ Υἱός σου» — «Καὶ κλίνας τὴν κεφαλὴν παρέδωκε τὸ πνεῦμα» — «Μήτηρ Θεοῦ, ὁ ὄρος τῶν μοναχῶν».

Οὕτως ἐν ΒΔ Ἰσπανίᾳ, εἰς τὸ ἄκρον τῆς Εὐρώπης, — ἔνθα εὐρίσκεται τὸ ἀκρωτήριο, εἰς τὸ ὁποῖον οἱ Ῥωμαῖοι στρατιῶται ἔδωκαν τὴν μέχρι σήμερον ὑπάρχουσαν ὀνομασίαν «Τέλος τῆς γῆς» (*Finis terrae*), διότι δὲν ἠδύναντο νὰ προχωρήσουν περαιτέρω, ἐφ' ὅσον ἐνώπιόν των συνήντων μόνον τὸν Ἀτλαντικὸν ὠκεανόν, ἐντὸς τοῦ ὁποῖου ἔδυνεν ὁ ἥλιος—, βλέπομεν τὰς περὶ ὧν ὁ λόγος Ῥωμαιοκαθολικὰς μονὰς καυχωμένας διὰ τὴν ἑλληνορθόδοξον μοναστικὴν παράδοσιν καὶ διὰ τὴν ἀπὸ πολλοῦ χρόνου ἐν τῇ πράξει ἐφαρμογὴν ὑπ' αὐτῶν τοῦ γνωστοῦ συνθήματος τοῦ ἐπιφανοῦς βενεδικτίνου μοναχοῦ Lambert Beauduin (1873-1960) (ἀββαεῖον *Mont-César*, *Louvain* Βελγίου): «*L' Occident à l' école de l' Orient*» (= Ἡ Δύσις εἰς τὸ Σχολεῖον τῆς Ἀνατολῆς). (Συνεχίζεται)

Η ΘΡΗΣΚΕΙΑ ΤΟΥ ΑΠΟ ΝΑΖΑΡΕΤ ΙΗΣΟΥ ΕΙΝΑΙ ΔΥΝΑΜΙΣ*

Ἡ Δικαιοσύνη τοῦ Θεοῦ περιτράνωσ διδάσκειται εἰς πάμπολλα χωρία τῆς θεοπνεύστου Ἀγίας Γραφῆς, Παλαιᾶς τε καὶ Καινῆς Διαθήκης. Τὴν ιδιότητα τῆς Δικαιοσύνης τοῦ Θεοῦ διδάσκουν καὶ οἱ Πατέρες καὶ οἱ Ἐκκλησιαστικοὶ συγγραφεῖς, ἐν οἷς Κλήμης ὁ Ἀλεξανδρεὺς (150-216 μ.Χ.), γράφει: «τὸ δὲ μόνον δίκαιον μέτρον, ὁ μόνος ὄντως Θεός, ἴσος αἰεὶ κατὰ τὰ αὐτὰ καὶ ὡσαύτως ἔχων, μετρεῖτε πάντα καὶ σταθμᾶται, οἷονεὶ τρυπάνη τῆ δικαιοσύνη τῆν τῶν ὄλων ἀρ-

Τοῦ Σεβ. Μητροπολίτου Σισανίου
καὶ Σιατίστῆς κ. **ΑΝΤΩΝΙΟΥ**

ρεπῶσ περιλαμβάνων καὶ ἀνέχων φύσιν»¹⁰⁰. Ἄλλὰ καὶ ὄλοι οἱ διὰ μέσου τῶν αἰῶνων ὑψηλοῦ πνευματικοῦ καὶ ἠθικοῦ ἐπιπέδου ἄνθρωποι παραδέχονται ὅτι ἡ Δικαιοσύνη εἶναι ὁ βασικώτερος στῦλος πάσης εὐνομούμενης καὶ ἀκμαίας πολιτείας. Ἦδη τὸν Στ' π.Χ. αἰῶνα ἔχει διαλαλήσει τὴν γνώμην ταύτην ὁ ἐλεγεϊακὸς γνωμολογικὸς ποιητῆς Θεόγνις ὁ Μεγαρεὺς: «ἐν δὲ δικαιοσύνη συλλήβδην πᾶσ' ἀρετῆ ἔστιν»¹⁰¹. Ἐπίσης τὴν γνώμην ταύτην ἔχει διακηρύξει ὁ πολὺς Θουκυδίδης (470-396 π.Χ.) ὅταν μὲ τὸ στόμα τῶν Κορινθίων πρέσβων (παραμονὰς τοῦ Πελοποννησιακοῦ πολέμου 431-404 π.Χ.) γνωματεύει: «Τὸ τε γὰρ ξυμφέρον ἐν ᾧ ἂν τις ἐλάχιστα ἁμαρτάνῃ μάλιστα ἐπεται...»¹⁰² (= ὁ ἀσφαλέστερος δρόμος διὰ τὴν ἐξυπηρέτησιν τοῦ συμφέροντος εἶναι ὁ δρόμος τῆς δικαιοσύνης...). Τὴν γνώμην ταύτην ἔχει διδάξει καὶ ὁ μεγαλοφυῆς τελειωτῆς τῆς ἀρχαιοελληνικῆς φιλοσοφίας Σταγειρίτης Ἀριστοτέλης (384-322 π.Χ.), ὁ ὁποῖος βαθύτατα ἐντυπωσιασμένος ἀπὸ τὴν γλυκύτητα τοῦ Αὐγερινοῦ καὶ τοῦ Ἀποσπερίτου, θέλων νὰ τονίσῃ τὴν τεραστίαν ὑπεροχὴν τῆς Δικαιοσύνης, ἀπέναντι εἰς ὄλας τὰς ἀρετὰς καὶ τὰ πράγματα, λέγει σαφῶς εἰς τὰ «Ἠθικὰ Νικομάχεια» μὲ τὴν μνημειώδη του φράσιν ἐκείνην: «Καὶ διὰ τοῦτο πολλάκις κρατίστη τῶν ἀρετῶν εἶναι δοκεῖ ἡ δικαιοσύνη, καὶ οὐθ' ἔσπερος οὐθ' ἔφος οὕτως θαυμαστός»¹⁰³ (= Καὶ διὰ τοῦτο συχνὰ ἡ Δικαιοσύνη φαίνεται νὰ εἶναι ἀνωτέρα ἀπὸ ὄλας τὰς ἀρετὰς, καὶ οὔτε ὁ Αὐγερινὸς οὔτε ὁ Ἀποσπερίτης ἀξίζονται νὰ θαυμάζωνται τόσοσ πολύ, ὅσον ἡ Δικαιοσύνη!). Τέλος τὴν γνώμην ταύτην ἔχει ἐπισφραγίσει καὶ ὁ «ἐλληνίζων» βιβλικὸς Σειράχ εἰς τὴν «Σοφίαν» του τὸν Β' π.Χ. αἰῶνα μὲ τὰς ὑποδείξεις του πρὸς τὸν ὑποψήφιον δικαστῆν: «ἐξελοῦ ἀδικουμέν-

ων ἐκ χειρὸς ἀδικουόντος καὶ μὴ ὀλιγοψυχῆσης ἐν τῷ κρίνειν σε»¹⁰⁴ (= Ὑπεράσπιζε ὡς δικαστῆς πάντα ἀδικουμένον. Φρόντιζε νὰ ἀποσπᾶς ἀπὸ τὰς χεῖρας τοῦ ἀδικητοῦ ὅποιον ἀδικεῖται· καὶ ὅταν εἶσαι δικαστῆς, μὴ δειλιάσης νὰ ἀποδώσης τὸ δίκαιον ἐκεῖ ποῦ πρέπει).

Ἐπίσης ὁ χριστιανὸς ὀφείλει νὰ πιστεύῃ ὅτι ὁ Θεὸς εἶναι τόσοσ ἀπειρῶσ ἀγαθός, ὥστε σφόδρα ἐπιθυμεῖ τὴν σωτηρίαν τοῦ ἁμαρτωλοῦ: «πάντας ἀνθρώπους θέλει σωθῆναι καὶ εἰς ἐπίγνωσιν ἀληθείας ἐλθεῖν»¹⁰⁵, διδάσκει ὁ Ἀπόστολος Παῦλος. Ὁ Ἅγιος Θεὸς διακαῶσ ἐπιθυμεῖ καὶ θέλει ὄλοι οἱ ἄνθρωποι νὰ σωθοῦν καὶ διὰ τῆς πίστεως νὰ λάβουν πλήρη γνώσιν τῆς ἀληθείας. Τὸ γεγονός ὅτι δὲν σφίζονται ὄλοι οἱ ἄνθρωποι, δὲν ὀφείλεται τοῦτο εἰς τὸ ὅτι δὲν ὑπάρχει θέλησις ἐκ μέρους τοῦ Θεοῦ, ἀλλ' εἰς τὸ ὅτι δὲν ὑπάρχει θέλησις ἐκ μέρους τῶν μὴ σωζόμενων. Ἡ ιδιότης τῆς ἀγαθότητος τοῦ Θεοῦ διδάσκειται καὶ εἰς τὴν Παλαιὰν καὶ εἰς τὴν Καινὴν Διαθήκην. Ἐν τῇ Παλαιᾷ Διαθήκῃ ὁ Θεὸς μεταδίδει τῆς ἀγαθότητος Αὐτοῦ δημιουργῶν τὸν κόσμον, ὁ ὁποῖος χαρακτηρίζεται «καλὸς λίαν»¹⁰⁶, καταδεικνύεται δὲ ἡ θεία ἀγαθότης ἐν τῇ δημιουργίᾳ τοῦ κόσμου ὡς μαρτυρεῖ τὸ χωρίον Σοφίας Σολομώντος 11,24: «ἀγαπᾶς γὰρ τὰ ὄντα πάντα καὶ οὐδὲν βδελύσσης ὧν ἐποίησας· οὐδὲ γὰρ ἂν μισῶν τι κατεσκεύασας». Ἐν τῇ Καινῇ Διαθήκῃ χαρακτηρίζεται ἡ μετάδοσις τῆς θείας ἀγαθότητος εἰς τὸν κόσμον, ὡς ἱκανοποίησις τοῦ Θεοῦ διὰ τὸ ὑπ' αὐτοῦ ἐπιτελεσθῆν ἔργον: «ὅτι πᾶν κτίσμα Θεοῦ καλόν, καὶ οὐδὲν ἀπόβλητον μετὰ εὐχαριστίας λαμβανόμενον»¹⁰⁷. Ὁ ἱερὸς Εὐαγγελιστῆς Μάρκος διδάσκει τὴν ταύτησιν τῆς θείας οὐσίας μετὰ τοῦ ἀγαθοῦ: «οὐδεὶς ἀγαθὸς εἰ μὴ εἷς ὁ Θεός»¹⁰⁸.

Ὁ χριστιανὸς ὀφείλει ἀκόμη νὰ πιστεύῃ ὅτι ὁ Θεὸς ἐν τῇ ἀπειρῷ Του σοφίᾳ ἐξεύρε μέσοσ συμβιβασμοῦ τῆς ἑαυτοῦ Δικαιοσύνης καὶ ἀγάπης παρὰ τοὺς τὸν Μονογενῆ Υἱόν Του θυσίαν ἱλαστήριον εἰς τὴν ἑαυτοῦ Δικαιοσύνην καὶ καταστήσας τοιοῦτοτρόπος δυνατὴν τὴν συγχώρησιν τοῦ ἁμαρτωλοῦ. Τὸ μέσοσ διὰ τοῦ ὁποῖου ὁ ἄνθρωπος σφίζεται ἀπὸ τὴν ἐνοχὴν καὶ τὰς ποινὰς τῆς ἁμαρτίας τοῦ Ἀδάμ, εἶναι ἡ ἐνανθρώπησις τοῦ Λόγου τοῦ Θεοῦ. Ὅτι δὲ ὄντως ταῦτα ἔπραξεν ὁ Ἅγιος Θεὸς καὶ δ' ἄλλων πολλῶν τεκμηρίων ἐπιστοποίησε καὶ διὰ τῆς Ἀναστάσεως τοῦ Σωτῆρος Χριστοῦ ἐκ τῶν νεκρῶν, ἡ ὁποία ἐμαρτυρήθη ὑπὸ ἀναμφισβητήτων μαρτυριῶν καὶ ἀποδείξεων. Ἀντὶ λοιπὸν νὰ ἀμφιβάλλωμεν πρὸς τὴν ἀνέκφραστον ταύτην συγκατάβασιν καὶ ἀγάπην καὶ διὰ τῆς

* Συνέχεια ἐκ τῆς σελ. 599 τοῦ ὑπ' ἀρ. 16 τεύχους.

100. Κλήμεντος Ἀλεξανδρέως, Προτρεπτικὸς VI, Β.Ε.Π.Ε.Σ., σελ. 52-53, τόμος Ζ', Ἀθῆναι, 1956.

101. Θεόγνιδος Μεγαρέως, Ἐλεγεῖαι, στίχος 147.

102. Θουκυδίδου Ἰστορίαι, Βιβλίον Α', 42.

103. Ἀριστοτέλους, Ἠθικὰ Νικομάχεια, 1129β 27-29.

104. Σοφία Σειράχ, 4,9.

105. Α' Τιμοθέου, 2,4.

106. Γενέσεως, 1,31.

107. Α' Τιμοθέου, 4,4.

108. Μάρκου, 10,18.

ἀμφιβολίας καὶ δυσπιστίας ἀναβάλλωμεν τὴν συγχώρησιν καὶ εὐδαιμονίαν μας, ὀφειλομέν νὰ πιστεύσωμεν εἰς τὴν θεϊὰν ἀγαθότητα καὶ εὐσπλαγχνίαν¹⁰⁹ καὶ νὰ δεχθώμεν τὴν προσφερομένην πρὸς τὸν ἄνθρωπον δωρεάν. Ἐὰν πιστεύσωμεν ἀνεπιφυλάκτως εἰς τὸν Σωτῆρα Χριστόν, θὰ συγχωρηθώμεν, θὰ ἀνακαινισθώμεν, θὰ ζωογονηθώμεν εἰς πνευματικὸν βίον, καὶ τότε ἡ καλὴ ἀγγελία θὰ ἀποβῆ εἰς πάντα πιστὸν δύναμις Θεοῦ εἰς σωτηρίαν.

Διερχόμεθα σήμερον κυρίως καιροὺς δυσκόλους καὶ σοβαροὺς. Ἡ παγκόσμιος κοινωνία κατὰ τοὺς καθ' ἡμᾶς χρόνους διέχεται κρίσιν βαθυτάτην ἠθικὴν καὶ πνευματικὴν. Ἡ νεότης, ἡ χρυσὴ ἐλπίς τῆς αἰῶριον, δυστυχῶς ἐπείγεται πρὸς ἀκολασίαν καὶ ἀσέβειαν. Ἡ χρῆσις τῶν φθοροποιῶν ναρκωτικῶν καθημερινῶς αὐξάνει μεταποιοῦσα τὰ θύματά της εἰς «ἐτώσια ἄχθη ἀρούρης»¹¹⁰ (= ἄχρηστα βάρος τῆς γῆς) κατὰ τὸν Ὅμηρον (περὶ τὸ 800 π.Χ.), τὸν πνευματικὸν Γενάρχη τῆς Ἑλληνισμοῦ. Οἱ οἰκογενειακοὶ καὶ κοινωνικοὶ δεσμοὶ ὀσμῆραι χαλαροῦνται. Τὰ ἐγκλήματα καὶ δὴ καὶ μάλιστα τὰ εἰδεχθῆ τοιαῦτα λίαν ἐπικινδύνως πληθύνονται. Τὸ ἄρμα τῆς κοινωνίας γοργῶ ποδὶ βαίνει κατὰ κρημνῶν. Ἀνάγκη πραγματικῆς ἠθικῆς δυνάμεως, ὅπως ἀναχαιτισθῆ τὸ κακόν. Τὸ Εὐαγγέλιον δυστυχῶς, ἂν καὶ παρῆλθον εἴκοσι αἰῶνες, δὲν ἐδοκιμάσθη ἐπαρκῶς. Τὸ Εὐαγγέλιον εἶναι δύναμις, τῆς ὁποίας ὅλοι ἀνεξαίρετως ἔχομεν ἀνάγκην, μάλιστα δὲ ὅσοι ἐπιθυμοῦμεν εἰλικρινῶς τὴν σωτηρίαν τῆς πνευματικῆς καὶ ἀθανάτου ψυχῆς. Ὁ Ἰησοῦς Χριστός, ὁ Ὅποιος ἐκουσίως προσέφερεν Ἐαυτὸν θῦμα ὑπὲρ τῆς σωτηρίας ἡμῶν ἐπὶ τοῦ Σταυροῦ εἶναι ὁ ἰσχυρὸς Μεσίτης, ὁ ὁποῖος ἀποκατέστησε τὴν μεταξὺ Θεοῦ καὶ τῶν πεσόντων ἀνθρώπων κοινωνίαν. Πίστις ἀληθῆς, θερμὴ καὶ ζῶσα ἀπαιτεῖται, διὰ νὰ ἀρχίσῃ ἡ κοινωνία καὶ εἶναι ποτε δυνατὸν νὰ πλησιάσῃ εἰς τὸ πῦρ καὶ νὰ μὴ θερμανθῆς; Νὰ πλησιάσῃ εἰς τὸ φῶς καὶ νὰ μὴ ἀναζήσῃ εἰς ζῶην πνευματικὴν καὶ ἀγίαν σύμμορφον πρὸς τὸν ἐπὶ τῆς γῆς ἀσπίλον βίον τοῦ Σωτῆρος, κατὰ τὴν διδασκαλίαν τοῦ θεοῦ Παύλου εἰς τὴν πρὸς Ῥωμαίους Ἐπιστολήν; «ὅτι οὗς προέγνω, καὶ προώρισε συμμόρφους τῆς εἰκόνης τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ, εἰς τὸ εἶναι αὐτὸν πρωτότοκον ἐν πολλοῖς ἀδελφοῖς»¹¹¹. Ἐκείνους τοὺς ὁποίους μὲ τὴν παγγνωσίαν του προεγγώρισε ὁ Θεός ὡς ἀξίους, αὐτοὺς καὶ προώρισε διὰ νὰ γίνουσι ὅμοιοι καὶ ἀποκτήσουσι τὴν αὐτὴν ἠθικὴν καὶ πνευματικὴν μορφήν πρὸς τὴν ἀγίαν καὶ ἔνδοξον εἰκόνα τοῦ Υἱοῦ του. Νὰ ὁμοιάσουσι δηλαδὴ αὐτοὶ πρὸς τὸν χαρακτήρα, τὴν ἀγιότητα, ἀλλὰ καὶ τὴν ἔνδοξον κατάστασιν τοῦ Υἱοῦ τοῦ Θεοῦ, διὰ νὰ εἶναι αὐτοὶ πρωτότοκος μεταξὺ πολλῶν ἀδελφῶν¹¹². Τὸ Εὐαγγέλιον τοῦ Χριστοῦ εἶναι

δύναμις, ἡ ὁποία ὁσάκις ἐδοκιμάσθη ἀλλαγῶν πειραματικῶς ἐπὶ εἴκοσι ἡδὴ αἰῶνας, ἀπεδείχθη ὅτι δύναται — ὅπουδῆποτε ἐφαρμοσθῆ ἀνόθευτον καὶ ἐν εἰλικρινείᾳ — νὰ καθαρῶν καὶ νὰ ἐξυψῶν τὰ αἰσθήματα, νὰ μεταβάλλῃ ριζικῶς τὰς ἐπιθυμίας καὶ διαθέσεις, νὰ καθιστᾷ τὸν ἄνθρωπον πρόθυμον καὶ ἱκανὸν εἰς πᾶν ἔργον ἀγαθόν, ἀπρόθυμον δὲ καὶ ἀνίκανον πρὸς πᾶσαν κακίαν. Εἶναι φάρμακον δεδοκιμασμένης ἐνεργείας καὶ ἀξίας καὶ σφάλμα μέγιστον διαπράττει ὁ μὴ θέλων νὰ μεταχειρισθῆ αὐτὸ ἐν τῇ θεραπευτικῇ τῆς ψυχῆς.

Ἡ ἀμερόληπτος τῆς ἀνθρωπότητος μακροαίων ἱστορία εἶναι ὁ ἀσφαλῆστατος μάρτυς τῆς ἰσχύος καὶ δραστικότητος παντὸς θεραπευτικοῦ συστήματος καὶ ἡ ἐτυμιογρία αὐτῆς ἐπιβάλλεται εἰς πᾶν ὄρθως σκεπτόμενον πνεῦμα· εἶναι τὸ χωνευτήριον, ἐν τῷ ὁποίῳ δοκιμάζεται καὶ ἀποχωρίζεται ὁ γνήσιος χρυσοὺς ἀπὸ πάσης σκωρίας ἢ ὑποδεεστέρου στοιχείου. Ἐν τῷ χωνευτηρίῳ τούτῳ δοκιμασθεὶς σκληρότατα ὁ Χριστιανισμὸς ἀπεδείχθη περιτράνω ὅτι ἐνέχει δύναμιν ἀκαταμάχητον, ἡ ὁποία ἐνεργεῖ οὐχὶ ἔξωθεν διὰ τυπικοῦ τινος περιορισμοῦ τῶν παθῶν καὶ κακιῶν, ἀλλ' ἔσωθεν δι' ἀμέσου ἐνεργείας ἐπ' αὐτῆς τῆς βουλήσεως τοῦ ἀνθρώπου. Τοιοῦτοτρόπως ἐνῶ ὁ ἀρχαῖος κόσμος διὰ τῆς σοφίας του δὲν ἐγνώρισε τὸν Θεὸν οὐδ' ἠδυνήθη νὰ εὔρη μέσον ἐξυψώσεως τοῦ ἀνθρώπου καὶ ἀναπλάσεως του, τὸ ταπεινὸν καὶ καταπεφρονημένον κήρυγμα τοῦ Εὐαγγελίου διὰ τῶν πτωχῶν καὶ ἀσῆμων ἀλιείων τῆς Γεννησαρέτ, τῶν «ιδιωτῶν καὶ ἀγραμμάτων»¹¹³, ὡς ἀποκαλεῖ στοὺς θεοκήρυκας Ἀποστόλους ὁ γλαφυρὸς Εὐαγγελιστῆς Λουκᾶς, ἀπεκάλυψε τὸ θαυμάσιον σχέδιον τῆς διὰ τοῦ ἰλασμοῦ τοῦ Σωτῆρος Χριστοῦ σωτηρίας, καὶ ἴδρυσεν ἐπὶ τῶν ἐρειπίων τοῦ καταρρεύσαντος ἀρχαίου πολιτισμοῦ νέον κόσμον, νέαν τάξιν πραγμάτων, νέους κοινωνικοὺς ὀργανισμοὺς, ὑψωσε τὴν γυναῖκα, ἡ ὁποία ἐθεωρεῖτο ὡς πρᾶγμα, εἰς τὴν εὐγενῆ τῆς θέσιν, ὠδήγησε τοὺς ἀνθρώπους εἰς πραγματικὴν ἀντίληψιν τῆς ἀδελφότητός των, καὶ ἀπελευθερώσας τὸν ἄνθρωπον ἀπὸ τῆς ἀμαρτίας ἔθηκε τὴν μόνην ἀσφαλῆ καὶ βεβαίαν βάσιν ἀρετῆς καὶ προόδου. Ἡ διδασκαλία τοῦ Εὐαγγελίου εἶναι νέα καὶ ζωογόνος· διδάσκει τὴν δικαιοσύνην καὶ εἰρήνην, τὴν ἐθελοθυσίαν καὶ ἀγαθότητα καὶ σωφροσύνην καὶ ἀγνότητα καὶ μάλιστα τὴν μεγαλοεργὸν ἀγάπην πρὸς ὅλους τοὺς ἀνθρώπους καὶ αὐτοὺς τοὺς ἐχθροὺς. Ἡ ἀγάπη καὶ πρὸς τὸν Ἅγιον Θεὸν καὶ τοὺς ἀνθρώπους εἶναι ἡ βᾶσις καὶ τὸ θεμέλιον τῆς νέας ἠθικῆς ζωῆς, διὰ τῆς ὁποίας ἡ ἀνθρωπότης ἀνέζησε καὶ προώδευσε. Ἡ δύναμις τοῦ Εὐαγγελίου δὲν εἶναι τυφλὴ μηχανικὴ δύναμις, ἡ ὁποία ἐνεργεῖ ἔξωθεν, ἀλλὰ δύναμις ζῶσα, ἡ ὁποία ἐνεργεῖ ἔσωθεν, ἐν αὐτῷ τῷ ἀνθρώπῳ, δύναμις, ἄρα, ἡ ὁποία ἔχει βεβαίαν τὴν ἀναπλαστικὴν καὶ θεραπευτικὴν ἐνεργείαν.

(Τέλος)

109. Τὴν θεϊαν εὐσπλαγχνίαν καὶ μακροθυμίαν, ἐκδηλώσεις οὗσας τῆς θείας ἀγάπης, διδάσκει καὶ τὸ χωρίον Ψαλμ. 85,15: «καὶ σὺ Κύριε ὁ Θεός μου, οἰκίριμον καὶ ἐλεῆμων, μακρόθυμος καὶ πολυέλεος καὶ ἀληθινός».

110. Ὅμηρον Ἰλιάς Σ' 104.

111. Ῥωμαίους, 8,29.

112. Βλ. Παναγιώτου Τρεμπέλα, Ὑπόμνημα εἰς τὰς Ἐπιστολάς τῆς Καινῆς Διαθήκης, σελ. 130-131, τόμος Α', Ἀθήναι, 1978.

113. Πράξεων, 4,13.

Ο ΑΓΙΟΣ ΝΙΚΟΔΗΜΟΣ ΑΓΙΟΡΕΪΤΗΣ ΩΣ ΑΓΙΟΛΟΓΟΣ*

Ο άγιος Νικόδημος ό Άγιορείτης, ό Νάξιος (κατά κόσμον Νικόλαος Καλλιβούρτζης ή Καλιβούρτης)¹, είναι ό πολυγραφώτερος συγγραφέας των νεωτέρων χρόνων στόν έκκλησιαστικό - θεολογικό χώρο. Ανάμεσα στα έργα του² - έκδεδομένα και άνέκδοτα - έχουμε κ' ένα μεγάλο άριθμό κειμένων του, πού άφορούν σέ άγίους τής Έκκλησίας μας, στούς όποιους άφιερώνει Έγκώμια, Κανόνες ή Άκολουθίες όλόκληρες, Βίους κ.λπ. Σέ μιá ευρύτερη έννοια τής Άγιολογίας και των έργων πού έξετάζει, όλ

γιος γράφει για Άγίους τής Έκκλησίας μας και τούς φέρνει άπό γωνίες και σκοπιές διάφορες πιδ κοντά μας, θά μπορούσε κανείς νά επαναλάβει έδώ τόν περιφήμο λόγο τού βιογράφου του Όνουφρίου τού Ίβηρίτου: «όσα δέ τροπάρια, οίκους τε, και όλόκληρους άσματικούς κανόνες, και έγκώμια είς πολλούς των Άγίων μελωδικώτατα συνετάξαστο και προσανεπλήρωσε, ταύτα και γραφή παραδούναι σχεδόν άδύνατον»⁶.

Τού κ. Π. Β. ΠΑΣΧΟΥ

αυτά θά μπορούσαν νά θεωρηθούν άγιολογικά έργα σέ μιá συστηματικώτερη, ώστόσο, θεώρηση, τά έργα πού πρωτίστως αναφέρονται στην Άγιολογία, και τά όποια θά έξεταστούν έδώ κάπως πλατύτερα, είναι τρία: α) *Συναξαριστής των δώδεκα μηνών τού ένιαυτου*³, β) *Νέον Μαρτυρολόγιον*⁴, και γ) *Νέον Έκλόγιον*⁵. Για τ' άλλα έργα του, πού βρίσκονται στίς παρυφές τής Άγιολογίας, αλλά πού θά ήταν πολύ χρήσιμο νά τά έχουμε όλα έκδεδομένα, μιá κι ένας Ά

Προεισαγωγικά, ίσως, θά έπρεπε νά πούμε δυό λόγια έδώ για τίς άγιολογικές σπουδές και τó χώρο πού καλύπτουν στην Όρθόδοξη Έκκλησία και την ίερά έπιστήμη τής Θεολογίας. Όλοι γνωρίζουν, πώς στίς Πανεπιστημιακές Σχολές, ίσαμε και τά μέσα τού παρόντος αιώνας, δέν υπήρχαν ειδικές έδρες τής έπιστήμης τής Άγιολογίας τά θέματα τής Άγιολογίας τ' άντιμετώπιζαν συγγενικοί θεολογικοί κλάδοι, όπως τής Πατρολογίας και τής Έκκλησιαστικής Ίστορίας, ένώ στίς Φιλοσοφικές Σχολές (στην Ελλάδα και στο έξωτερικό), τόν χώρο αυτό καλύπτουν πάντα οί έρευνηταί πού άσχολούνται με την Βυζαντινή Φιλολογία. Δέν είναι ό τόπος ούτε ή ώρα κατάλληλη, για νά θρηνησουμε χαμένες εύκαιρίες, αλλά θά μπορούσε (και θά έπρεπε) άπό χρόνια τώρα, νά υπάρχει - σέ συνεργασία με τά Πανεπιστήμια και την Έκκλησία - ένα Ίδρυμα Έπιστημονικό για τίς άγιολογικές έρευνες, την έρευνα και τή συλλογή χειρογράφων πού περιέχουν όλα τά σχετικά με τούς Άγίους τής Έκκλησίας μας κείμενα. Κάτι άνάλογο με τó Ίδρυμα των Βολλανδιστών (Βρυξέλλες), με την άπαραίτητη βέβαια έξειδίκευση στην έρευνα και στίς έκδόσεις ά

* Είσηγηση στό τριήμερο Συμπόσιο «Νικόδημου Άγιορείτου τού Νάξιου, Πνευματική Μαρτυρία» (Νάξος, 8-11 Ίουλίου 1993).

1. Σπανιώτερα κάπως αναφέρεται και ως Καλλισουρτζής ή Χαγκαρίτης (βλ. Βασ. Στεφανίδη, Έκκλησιαστική Ίστορία, β' έκδ., Άθήναι 1959, σελ. 770-771. C. Papoulidis, Nicodème l' Hagiorite, Athènes 1967, σελ. 8-9.

2. Καταλόγους των έργων του βρίσκει κανείς στα έργα: Γ. Ζαβίρα, Νέα Έλλάς ή Έλληνικών Θεάτρον, (άνατ. α' έκδ.) Άθήναι 1972, 500 έξ. Σωφρ. Εύστρατιάδου, «Νικόδημος ό Άγιορείτης», έν «Μακεδονικά», τ. Ι, 1940, 38-57. Κολιτσάρα, Ί. Θ., «Νικόδημος ό Άγιορείτης», έν «Άκτίνες», τ. 16, 1953, τεύχη 142, 143, 144, τ. 17, 1954, τεύχος 145 και τ. 18, 1955, τεύχος 162. Μοναχού Θεοκλήτου Διονυσιάτου, Άγιος Νικόδημος ό Άγιορείτης, Άθήναι 1959 (ιδιαίτερα σελ. 315-321). C. Papoulidis, όπ. π., σελ. 66-90. V. Grumel, «Nicodème l' Hagiorite», DTC, τ. XI, στ. 486-500. D. Stiennon, «Nicodème l' Hagiorite», Dict. de Spiritualité, LXXI-LXXIII, στ. 234-250. C. Cavarinos, St. Nicodemos the Hagiorite, Belmont USA, 1974, σελ. 96-114. Συντετηγμένους καταλόγους έργων του βρίσκει άκόμη κανείς στα βιβλία ή άρθρα μ' εκλαϊκευτικό χαρακτήρα, πού τελευταία πληθύνονται, και παρέλκει ή έδώ αναφορά τους.

3. Α' έκδ., Βενετία 1819· β' έκδ., Κων/λις 1842· γ' έκδ., Ζάκυνθος 1868· δ' έκδ., Άθήναι 1868 (και άναστατ. έκδ. Άθ. 1973;). Τελευταία έκδοση, σ' έξι τόμους, άπό την «Όρθόδοξο Κυψέλη», Θεσσαλονίκη 1981.

4. Α' έκδ., Βενετία 1799· β' έκδ., Άθήναι 1856· γ' έκδ., Άθήναι 1961 (έπιμελεία Π. Β. Πάσχου).

5. Α' έκδ., Βενετία 1803· β' έκδ., Κων/λις 1863· γ' έκδ., Άθήναι 1974.

6. Συναξαριστής, Άθ. 1868, τ. Α', σελ. ιγ'. Φυσικά, ξεφεύγει κάπως, ή λεπτομερής έξέταση αυτών των άγιολογικών - ύμνογραφικών έργων τού Άγίου, άπό τά πλαίσια πού χαράξαμε για την παρούσα εργασία. Είναι αλήθεια, ότι χρόνια τώρα περιμέναμε δυό εργασίες πάνω σ' αυτό τó θέμα, πού είχαν αναγγελθεί, αλλά δέν έχουν ίσαμε σήμερα παρουσιασθεί: α) ό γνωστός Μοναχός και βιογράφος τού Άγίου, ό π. Θεόκλητος Διονυσιάτης, γράφει στό βιβλίο του «Άγιος Νικόδημος ό Άγιορείτης...», σελ. 316: «Χάριτι Χριστού άσχολούμεθα με την άνεύρεση των κατεσπαρμένων τήδε κάκεισε ποιητικής ύφης έργων τού θείου πατρός, έλπίζοντας νά εμφανίσωμεν ταύτα έν καιρώ», β) ό λόγιος Μοναχός π. Νικόδημος Μπιλάλης, είχε λάβει πριν λίγα χρόνια ύποτροφία (έσωτερικού) άπό τó Ίδρυμα Κρατικών Ύποτροφιών, για νά έρευνήσει και νά παρουσιάσει έπιστημονικά τó ύμνογραφικό έργο τού άγίου Νικόδημου. Άπ' ό,τι γνωρίζω, ό π. Νικόδημος προχώρησε μόν στην έρευνα, μα δέν έφθασε άκόμη στό σημείο νά ολοκληρώσει και νά παρουσιάσει την εργασία του. Ίσως κάποιος νέος έρευνητής θά μπορούσε νά προχωρήσει σ' αυτά τά έργα...

γιολογικῶν κειμένων τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας. Ἐὰς κλείσουμε, ὅμως, τὴν παρένθεση, ἐλπίζοντας πῶς, παράλληλα μὲ τ' ἄλλα ἔργα τῆς, θὰ θελήσει ν' ἀσχοληθεῖ καὶ μ' αὐτὸ ἡ Ἐκκλησία μας, σὲ συνεργασία μὲ τοὺς εἰδικοὺς ἀγιολόγους τῶν Πανεπιστημιακῶν Θεολογικῶν Σχολῶν καὶ τῶν ἀναλόγων ἐδρῶν τῶν Φιλολογικῶν - Φιλοσοφικῶν Σχολῶν.

Γιὰ τὴν ἱστορία τοῦ πράγματος καὶ γιὰ νὰ μὴν ἀδικήσουμε κανέναν, πρέπει νὰ σημειώσουμε, πῶς, ὁ χῶρος τῆς Ἀγιολογίας εἶναι ἀπὸ τοὺς πιὸ δύσκολους καὶ τοὺς πιὸ ἀκανθώδεις γιὰ τὴν ἐπιστήμη τῆς Θεολογίας. Στὴ Δύση, ἀπὸ χρόνια οἱ Μοναχοὶ διαφόρων Ταγμάτων, καὶ ἰδιαίτερα οἱ Bollandistes, ἀσχολοῦνται μὲ τὰ ἐπιστημονικὰ θέματα τῆς Ἀγιολογίας (ὄλων τῶν γεωγραφικῶν καὶ πνευματικῶν χώρων) καὶ καρπὸς τῆς ἀπὸ αἰῶνων ἀγιολογικῆς τους ἐνασχολήσεως εἶναι τὰ μοναδικὰ ἴσαμε σήμερα *Acta Sanctorum* (α' τόμος, στὴν Ἀμβέρσα, τὸ 1643), τὸ ἀγιολογικὸ περιοδικὸ *Analecta Bollandiana* (α' τόμος, τὸ 1882), ἡ ἀγιολογικὴ σειρὰ *Subsidia Hagiographica* (γύρω στοὺς 70 τόμους ἴσαμε σήμερα), καθὼς καὶ τὰ τρία βασικὰ - βιβλιογραφικὰ ὄργανα ἐρεῦνης: α) *Bibliotheca Hagiographica Graeca*⁷ μαζί μὲ τὸ *Auctarium*⁸ καὶ τὸ *Novum Auctarium*⁹, ποὺ συμπληρώνουν τὴν BHG³, δηλ. τὴν τρίτομη τρίτη ἐκδοσὴ τῆς ἀπὸ τὸν ἀείμνηστο φίλο, π. Fransis Halkin¹⁰, β) *Bibliotheca Hagiographica Latina*¹¹ καὶ γ) *Bibliotheca Hagiographica Orientalis*¹².

Ὅμως ἐνῶ στὴ Δύση, ὁ κλάδος τῆς ἀγιολογίας καλλιεργήθηκε καὶ καλλιεργεῖται ἀπὸ τοὺς ἀφοσιωμένους στὴν ἐπιστημονικὴ ἔρευνα μοναχοὺς Bollandistes καὶ ἄλλους, στὴν Ἀνατολὴ φαίνεται πολὺ δύσκολο, ἂν ὄχι ἀδύνατο, νὰ περιμένουμε κάτι ἀνάλογο ἀπὸ τοὺς Μοναχοὺς. Ὁ Εὐστρατιάδης, ποὺ μᾶς ἔδωκε, ἀνάμεσα στὰ ἄλλα, κ' ἐν' Ἀγιολόγιον τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας¹³, ὁμολογεῖ τὶς δυσκολίες τοῦ ἀγιολόγου: «Ἡ περὶ τοὺς ἁγίους τῆς ἡμετέρας Ἐκκλησίας ἱερὰ ἐνασχόλησις, ὅσον τερπνὴ καὶ ἐποικοδομητικὴ καὶ τῷ Θεῷ εἶναι εὐάρεστος, τόσο εἶναι δυσχερὴς

καὶ λεπτὴ καὶ πολύπονος καὶ τελείως δυσέφικτος¹⁴. Ὁ γνωστὸς ἀγιορεΐτης Μοναχὸς καὶ βιογράφος τοῦ ἀγίου Νικοδήμου π. Θεόκλητος Διονυσιάτης βλέπει καὶ ἐξηγεῖ τοὺς λόγους αὐτῆς τῆς δυσκολίας τῶν Μοναχῶν μας ν' ἀσχοληθοῦν μὲ τὴν Ἀγιολογικὴ καὶ μ' ὅποιαν ἄλλῃ ἐπιστήμη: «Ἐν τῇ Ἀνατολικῇ Ἐκκλησίᾳ ὁ τύπος τοῦ “ἐπιστήμονος” μοναχοῦ εἶναι ἐντελῶς ἄγνωστος. Ὅ,τι διακρίνει τὸν Ἀνατολικὸν Μοναχισμὸν εἶναι μία βιουμένη πνευματικότης τόσο ὑψηλὴ, ὥστε νὰ μὴν εὐρίσκη δικαίωσιν ὁ Μοναχὸς ὑπὸ τῆς ὑπὸ τῶν Πατέρων διαμορφωθείσης Ἀσκητικῆς καὶ Μυστικῆς Θεολογίας, εἰμὴ μόνον ὡς ἐργάτης τῆς ἀρετῆς, ὡς θεωρητικὴ καὶ θεόληπτος ψυχὴ, χορηγοῦσα ἐξ ἀγάπης πρὸς τοὺς ἐν Χριστῷ ἀδελφοὺς τὸ περισσεύμα τῆς θείας βιώσεώς της»¹⁵. Γι' αὐτὸ καὶ οἱ περισσότερες συμβολὲς στὸ χῶρο τῆς ἀγιολογίας τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας ἔχουν χαρακτηριστὰ ἐποικοδομητικὰ: νὰ στηρίζει δηλ. καὶ νὰ δυναμώνει τὸν πιστὸ στὴν πνευματικὴ ζωὴ. Δὲν ξέρω, ἀκόμη, ἂν δὲν παίζει - ἔστω ὑποσυνειδήτως - κάποιον ρόλο καὶ ἐκεῖνος ὁ ἀναθεματισμὸς, ποὺ ἀπειλεῖται ἀπὸ τὸν ΞΓ' κανὼνα τῆς Πενθέκτης Συνόδου γιὰ ὅσους θέτουν σὲ κυκλοφορίᾳ μὴ ἀληθινὰ μαρτυρολόγια ἢ ἄλλα κείμενα ἀγιολογικά: «Τὰ ψευδῶς ὑπὸ τῶν τῆς ἀληθείας ἐχθρῶν συμπλασθέντα μαρτυρολόγια, ὡς ἂν τοὺς τοῦ Χριστοῦ Μάρτυρας ἀτιμάζοιεν, καὶ πρὸς ἀπιστίαν ἐνάγοιεν τοὺς ἀκούοντας, μὴ ἐπ' ἐκκλησίαις δημοσιεύεσθαι προστάσσομεν, ἀλλὰ ταῦτα πυρὶ παραδίδεσθαι. Τοὺς δὲ ταῦτα παραδεχομένους, ἢ ὡς ἀληθεῖς τούτοις προσέχοντας ἀναθεματίζομεν»¹⁶.

Πρὶν εἰσελθῶμε στὴν προσφορὰ τοῦ ἀγίου Νικοδήμου στὸ χῶρο τῆς Ἀγιολογίας, ἴσως θὰ ἦταν χρήσιμο νὰ ἰδοῦμε, σὲ ἀδρῆς γραμμῆς, τὴν προϊστορία καὶ τὸ κλίμα ποὺ ἐπικρατοῦσε πρὶν ἀπὸ κείνον. Ὁ ὄρος ποὺ ἐπικρατεῖ γιὰ τ' ἀγιολογικὰ θέματα εἶναι κυρίως τὸ Συναξάριον ἢ ὁ Συναξαριστής, ποὺ διακρίνεται σ' Ἐγκώμια (μὲ ὁμιλίες καὶ λόγους) καὶ σὲ Βίους (μὲ πιὸ ἀπλῆς διηγήσεις). Ἀπὸ αὐτὰ ξεχωρίζουν τὰ ἱστορικῶν χαρακτηριστῶν, μὲ πολλὰ ἱστορικὰ στοιχεῖα, καὶ τὰ δημοτικῶν ὅφους καὶ λόγου, μὲ λαϊκῆς ἀφηγήσεις, περιγραφῆς θαυμάτων κ.λπ. Οἱ πηγῆς

7. Ἡ γ' ἐκδοσὴ, Βρυξέλλες 1957.

8. Βρυξέλλες 1969.

9. Βρυξέλλες 1984.

10. Βλ. Π. Β. Πάσχου, «Francois Halkin - Paul - Émile Lemerle», «Θεολογία» Ξ' 1989, σελ. 806-832.

11. Τὴν ξεκίνησε ὁ π. De Smidt καὶ τὴν ὁλοκλήρωσε ὁ π. Poncelet τὸ 1898 - 1901 (μ' ἓνα συμπλήρωμα τὸ 1911).

12. Ἔργο τοῦ π. Peeters (ποὺ εἶναι καὶ ὁ ἱστορικὸς τοῦ ἔργου τῶν Βολλανδιστῶν), Βρυξέλλες 1910.

13. Σωφρονίου Εὐστρατιάδου, μητροπολίτου πρ. Λεοντοπόλεως, Ἀγιολόγιον τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας, ἐκδ. Ἀποστολικῆς Διακονίας τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος, Ἀθήνα (1960;), σελ. κγ' + 483.

14. Βλ. Ἀγιολόγιον..., σελ. κα'.

15. Βλ. Μοναχοῦ Θεοκλήτου Διονυσιάτου, Ἅγιος Νικόδημος, ὁ Ἀγιορεΐτης, Ἄθ. 1959, σελ. 1.

16. Βλ. Ἀγαπίου ἱερομονάχου - Νικοδήμου μοναχοῦ, Πηδάλιον..., ἔκτη ἐκδ., Ἀθήνα 1957, σελ. 276-277. Πρβλ. καὶ τὸν Ξ' κανόνα τῶν ἁγ. Ἀποστόλων, γιὰ ψευδεπίγραφα ἢ παραχαράξεις ἱερῶν κειμένων: «Εἴ τις τὰ ψευδεπίγραφα τῶν ἀσεβῶν βιβλία, ὡς ἅγια ἐπὶ τῆς Ἐκκλησίας δημοσιεύει, ἐπὶ λύμῃ τοῦ λαοῦ καὶ τοῦ κλήρου, καθαιρεῖσθω» (Πηδάλιον, ὁπ. π., σελ. 76).

αυτών των Συναξαρίων βρίσκονται τις περισσότερες φορές σε παλαιά Μαρτυρολόγια, σε βιογραφίες Άγιων, σε τυπικά εκκλησιών και Μονών, σε ήμερολόγια ή σε μικρότερα Συναξάρια. Οί διαπρεπέστεροι συγγραφείς που άφησαν την προσωπική σφραγίδα τους σ' αυτό το είδος είναι¹⁷, οί Κύριλλος Σκυθοπολίτης, Ίωάννης Μόσχος, Σωφρόνιος Ίεροσολύμων, Λεόντιος Νεαπόλεως, Ήπιφάνιος τής έν Κων/πόλει Μονής των Καλλιστράτων, Συμεών ο Μεταφραστής, Φιλόθεος Κων/λεως, Μάξιμος Πλανούδης, Γρηγόριος Παλαμάς και Κάλλιστος Ξανθόπουλος¹⁸. Φυσικά, στα μεταβυζαντινά χρόνια, που ή στυγνή δουλεία και ο τουρκικός ζυγός έχειμαζαν τον δυστυχή λαό μας, ή γλώσσα και το ύφος αναγκάστηκε να γίνει λαϊκώτερο, μὰ και να κερδίσει σε κατανυκτικότητα. Έδώ συναντούμε τους Ίουστίνο Δεκαδύο, Παχώμιο Ρουσάνο, Δαμασκηνό Στουδίτη, Νικόλαο Μαλαξό, Μελέτιο Συρίγο, Ίωάννη Καρυοφύλλη, Καισάριο Δαπόντε, Άγάπιο Λάνδο, Μακάριο Νοταρά και τον κορυφαίο μας άγιο Νικόδημο τον Άγιορείτη.

1. Ό Συναξαριστής των δώδεκα μηνών του ένιαντού.

Το μεγαλύτερο άγιολογικό έργο του άγιου Νικοδήμου είναι ο Συναξαριστής του. Η άνίχνευση του χώρου των βυζαντινών και μεταβυζαντινών πηγών του, θα μὰς έφερνε κοντά στον Συμεώνα τον Μεταφραστή, το Βασιλειανόν ήμερολόγιον (άπό τον Βασίλειο Β', που διέταξε τη συγγραφή του), τον Σιμωνδιανό (άπό τον γάλλο Simon, που ανακάλυψε το χειρόγραφο του Συναξαριστού αυτού), τον Μαυρίκιο, διάκονο τής Μεγάλης Έκκλησίας, και τον Μάξιμο Μαργούνιο, που μετέφρασε στην άπλοελληνική τα Συναξάρια του Μαυρικίου.

Η τιμή για την πρώτη σύναξη, σύμπτυξη, μετάφραση και κατάρτιση σ' ένα όμοειδές σύστημα των συναξαριστικών κειμένων - μηνμείων, άνήκει δικαιοματικά στον άγιο Συμεών τον Λογοθέτη, τον έπονομαζόμενο Μεταφραστή (1' αί.)¹⁹. Ό Συμεών ο μεταφραστής (ή και μεταφράστης, σύμφωνα με την γνώμη του Κόντου, αλλά που δεν συναντούμε στην βυζαντινή παράδοση)²⁰, όχι μόνο περισυνέλεξε, μετέφρασε έπι το άπικώτερον, άνεκάθαρε κ' έκαλλώπισε (φαίνε-

ται «βασιλική έπιταγή») τους Βίους των Άγιων, αλλά συνέγραψε πολλούς άπό αυτούς και ο ίδιος, έπι τη βάσει των πληροφοριών, που με πολλήν έπιμέλεια συγκέντρωσε. Αυτός είναι που έβαλε τα θεμέλια του συναξαριστικού οικοδομήματος²¹. Μετά τον Συμεών και το Βασιλειανόν Συναξάριον, ο πιο αξιόλογος συναξαριστής, και πατέρας τής σημερινής μορφής του Συναξαριστού, πρέπει να θεωρείται ο ιερός Μαυρίκιος, διάκονος τής Μεγάλης Έκκλησίας, που το έργο του μονάχα σε χειρόγραφα βρίσκεται ίσαμε σήμερα. Ό διάκονος Μαυρίκιος²² (που χρονολογικά τοποθετείται γύρω στον 1β' αί.)²³, περισυνέλεξε όλα τα πριν άπό κείνον γνωστά ύπομνήματα στα Μαρτύρια και τους Βίους των Άγιων, δηλ. όσα είχαν συλλεχθεί, συγγραφεί, ή διασκευασθεί άπό τον άγ. Συμεών τον Μεταφραστή, και όσα διασώθηκαν ή παραδόθηκαν μετά την έργασία του Συμεών, και, πρώτος αυτός, συνέταξε τον «Συναξαριστή των δώδεκα μηνών του ένιαντού», που τον όνόμασε έτσι γιατί περιέλαβε σ' αυτόν όλα τα συναξάρια που διαβάζονταν στις καθημερινές άκολουθίες άπό τα ύπάρχοντα τότε Μηναία, και στην άρχαιοπρεπή γλώσσα των Μηναιών, όπου και όπως σώζονται άκόμη, τα πιο πολλά, στις σύγχρονες εκδόσεις των λειτουργικών Μηναιών²⁴.

(Συνεχίζεται)

21. Βλ. (Μοναχού Γερασίου Μικραγιαννανίτου) Πρόλογον (με άλλη ύπογραφή) στο έργο Ό Μέγας Συναξαριστής τής Όρθοδοξης Έκκλησίας, έπιμέλεια Βίκτωρος Ματθαίου, τ. Α', έκδ. γ' Άθήναι 1964, σελ. 12 (την πληροφορία όφείλω στον ίδιο τον π. Γεράσιμο, που έγραψε πολλά κείμενα, χωρίς ή με άλλη ύπογραφή, εκεί). Πρέπει να μεταφέρουμε έδώ τη γνώμη του άγ. Νικοδήμου για την προσφορά του Συμεών στην άγιολογία μας: «Διά τουτο μεγάλας χάριτας χρεωστούμεν να όμολογοϋμεν ήμεις οί Άνατολικοί (καθώς τας αυτές, ως άκούω, όμολογοϋσι και οί Δυτικοί) προς τον άγιον Συμεών τον Μεταφραστήν' ο όποιος με μεγάλην φιλοπονίαν συνέγραψε τους Βίους των άγιων Μαρτύρων, και των Όσίων, καθαρίσας αυτούς άπό κάθε ψεύμα, και νόθευμα, και περιελθών μόνος εις διαφόρους τόπους, και άλλους μεν άπό την άντοψίαν, άλλους δε άπό άσφαλή πληροφορίαν συλλέξας» (Πηδάλιον, όπ. π., σελ. 277, σχόλιο στον Ε' Κανόνα τής Πενθέκτης Συνόδου).

22. Ό άγιος Νικόδημος φαίνεται να ταυτίζει τον Μαυρίκιο τουτο με τον διάκονο τής ψυχωφελούς Διηγήσεως τής η' Σεπτεμβρίου (βλ. Νικοδήμου, Συναξαριστής..., τ. Α', σελ. 27).

23. Βλ. Ε. Γ. Π(αντελάκη), άρθρο «Συναξάρια», ΜΕΕ, τ. ΚΒ', σελ. 550 γ'. Π. Γ. Νικολοπούλου, όπ. π.

24. Ό άγιος Νικόδημος αναφέρεται συχνά στις πηγές του Μαυρικίου (Θεοδώρητο Κύρου, Σωζόμενο κ.ά.), άπ' όπου έρανίζεται το ύλικό των συναξαρίων του (βλ. π.χ. Συναξαριστής..., Α', σελ. ιδ' Α', σελ. 117α', σμ. 1' Α' 127α', σμ. 2' Α', 263α', σμ. 2). Ό Παντελάκης βλέπει διασκευή του Βασιλειανού και συμπλήρωσή του άπό τον διάκονο Μαυρίκιο (ΜΕΕ, ΚΒ', σελ. 550γ').

17. Βλ. Π. Β. Πάσχου, «Βυζαντινή Όρθοδοξία και Λογοτεχνία» έν «Βαλκανικά Σύμμεικτα», 4, 1992, σελ. 8-20.

18. Πρβλ. Π. Γ. Νικολόπουλο, «Συναξάριον», άρθρο στη Θ.Η.Ε. (Θρησκευτική και Ηθική Έγκυκλοπαίδεια), τ. 11, Άθήναι 1967, στ. 554-556.

19. Βλ. Ν. Β. Τωμαδάκη, Σύλλαβος βυζαντινών μελετών και κειμένων, τεύχος Α', Άθήναι 1961, σελ. 198-222.

20. Βλ. Ν. Β. Τωμαδάκη, όπ. π., σελ. 200-201.

ΤΟ ΜΥΡΟΝ ΤΟΥ ΜΥΡΟΒΛΥΤΟΥ*

*«Λογχευθείς σου τὸ σῶμα
ἄφθης σύμμορφος, Μάρτυς Χριστοῦ
τοῦ τὴν πλευρὰν λογχευθέντος
ἐντεῦθεν μύρου θείου πηγῆ
ἢ νυγεῖσά σου πλευρὰ ἀναδέδεικται».*

Οὐράνιος καὶ πολυάνθρωπος, αὐτόχθων καὶ οἰκουμενική, λαμπρὰ καὶ εὐώδης ἡ πανήγυρις τοῦ Ἁγίου Δημητρίου, Παναγιώτατε Πάτερ καὶ Δέσποτα, Σεβασμιώτατε, Σεβασμία τῶν Ἱεραρχῶν χορεία, ἀγαπητοὶ μου ἀδελφοί.

Ὅντως λίαν ἐτιμῆθη ὁ φίλος τοῦ Θεοῦ Δημήτριος, διὸ καὶ παρίσταται εἰς τὴν ἑορτὴν του ἡ Βασιλίσα τῶν Οὐρανῶν ἐν ἱματισμῷ διαχρυσῷ περιβεβλημένη

Τοῦ Μ. Ἀρχιμ. κ. ΠΑΝΤ. ΚΑΛΠΑΚΙΔΗ
Πρωτοσυγκέλλου τῆς Ἱ. Μητρ. Θεσσαλονίκης

καὶ πεποικιμένη τῇ θεῖα δόξῃ. Καταναζάει ὁμοῦ μετὰ τοῦ μεγίστου φωστήρος ἐν ἀστράσι Δημητρίου τὴν πανήγυριν.

Ὁρητικοὶ χεῖμαρροι οἱ ἄνθρωποι, αὐτόχθονες καὶ ξένοι, συρρέουν κατὰ χιλιάδας εἰς τὸ παλάτιον τοῦ Δημητρίου, διὰ νὰ συνορτάσουν, ἀλλὰ καὶ διὰ νὰ προσκυνήσουν καὶ νὰ χαιρετίσουν τὴν Οὐράνιον καὶ ἐπίσημον προσκεκλημένην του, τὴν «Τριχερούσαν» τοῦ Ἁγίου Ἰωάννου Δαμασκηνοῦ καὶ τοῦ Ἁγίου Σάββα, ἀρχιεπισκόπου Σερβίας.

Ἡ ἀρχαία παράδοσις, δηλαδή ὁ συνορτασμός τοῦ Ἁγίου Δημητρίου μετὰ τῆς Παναγίας Μητρὸς τοῦ Κυρίου, τὴν ὅποιαν ἐξωντάνευσε εἰς τὴν ἐποχὴν μας ἡ ἀνύστακος μέριμνα καὶ ἡ πατρικὴ ἀγάπη τοῦ Παναγιωτάτου Μητροπολίτου μας κ. κ. Παντελεήμονος τοῦ Β', ἀναβεβιωμένη τόσο δυναμικῆ καὶ συγκλονιστικῆς σήμερον, ἀποδεικνύει τὴν δύναμιν καὶ τὴν ἀνανεωτικὴν ἐπίδρασίν της εἰς τὸν κουρασμένον καὶ γηρασμένον σύγχρονον κόσμον. Ἡ μοναδικὴ κοσμοσυρροὴ κατ' ἔτος εἰς τὸν Ναὸν τοῦ Ἁγίου Δημητρίου, ἡ συγκίνησις, τὸ θαῦμα, ἡ ἀγρυπνία, ἡ προσκύνησις, καθ' ὅλον τὸ εἰκοσιετετάρωρον, τῆς Παναγίας καὶ τοῦ ἑορτάζοντος Ἁγίου, ἐπιβεβαιώνουν τὴν ἐπιτυχὴ ἀναβίωσιν τῆς παραδόσεως καὶ τὴν ἀναγκαιότητά της διὰ τὴν ἀναζωπύρωσιν τοῦ θρησκευτικοῦ συναισθηματος τοῦ λαοῦ μας.

* Λόγος πανηγυρικὸς ἐκφωνηθεὶς, ἐντολῇ τοῦ Παναγιωτάτου Μητροπολίτου Θεσσαλονίκης κ. κ. Παντελεήμονος, τὴν Δευτέραν 25 Ὀκτωβρίου 1993, κατὰ τὸ πέρασ τοῦ Μεγάλου Πανηγυρικοῦ καὶ Ἀρχιερατικοῦ Ἑσπερινοῦ τῆς μνήμης τοῦ Ἁγίου Ἐνδόξου Μεγαλομάρτυρος Δημητρίου τοῦ Μυροβλύτου, ἐν τῇ ἑορταζούσῃ παλαιοχριστιανικῇ βασιλικῇ τοῦ Πολιοῦχου τῆς Θεσσαλονίκης.

Καὶ ὄντως! Συμμέτοχοι τῆς οὐρανίου, τῆς πολυανθρώπου, τῆς οἰκουμενικῆς καὶ τῆς λαμπρᾶς πανηγύρεως τοῦ Μεγαλομάρτυρος Δημητρίου, ἅς καθαρίσωμεν τὴν ὄσφρησιν τῆς ψυχῆς καὶ τῆς καρδίας μας, διὰ νὰ ὄσφρανθῶμεν τὴν εὐωδίαν τοῦ Μυροβλύτου καὶ Μυρορόδου Δημητρίου, ἀποκομίζοντες τὰ πνευματικὰ ὄφελή της, τὰ ὁποῖα ἀγιάζουν τὴν ψυχὴν μας.

Αὐτόπται μάρτυρες, λαϊκοὶ καὶ ἅγιοι, ἀρχαῖοι ἐγκωμισατοὶ τοῦ Ἁγίου Δημητρίου, ὅπως ὁ Ἰωάννης Καμενιάτης πρῶτος, ὁ Νικηφόρος Γρηγοράς, ὁ Κωνσταντῖνος Ἀκροπολίτης, ὁ Σταυράκιος καὶ οἱ Ἀρχιεπίσκοποι Θεσσαλονίκης Ἰσιδώρος, Ἰωάννης, Γαβριήλ, οἱ Ἅγιοι Γρηγόριος ὁ Παλαμᾶς, Εὐστάθιος, Συμεὼν καὶ ἄλλοι πολλοί, μνημονεύουν παραστατικῶς τὸ μύρον τοῦ Ἁγίου Δημητρίου. Τὸ βλέπουν νὰ ἀναβλύζει ἀπὸ τὸ φρέαρ, ὅπου ἐρίφθη τὸ μαρτυρικὸν σῶμα, ἀπὸ τὸν Τάφον, ἀπὸ τὸ Κιβώριον καὶ ἀπὸ ἄλλα σημεῖα τοῦ Ναοῦ του, ὡς «ρεῖθρον ἀρδεύον πᾶσαν τὴν γῆν», ὡς «μέγαν ὠκεανὸν» καὶ «ποταμὸν κατακλύζοντα τὴν οἰκουμένην», ὡς «μυροβλύτον ἀέναον πηγὴν, καταπαύουσιν τὴν δίψαν τῶν διψώντων», ὡς «ἰαματοργὸν προβατικὴν καλυμβήθραν, θαυματουργοῦσαν ἰάματα».

Ἡ μαρτυρία τοῦ ρώσου μοναχοῦ Ἡσαίου, ἀπὸ τὸ Χελανδάριον τοῦ Ἁγίου Ὁρους, εἶναι ἡ τελευταία καθ' ἣν ἐπισκεφθεὶς τὸ 1489 τὴν Θεσσαλονικὴν καὶ δὴ τὸν Ναὸν τοῦ Ἁγίου Δημητρίου βεβαίως «τὴν ἡμέραν τῆς ἑορτῆς» τοῦ Ἁγίου ἐκρέει τόσον ἅγιον μύρον, ὥστε δὲν κατορθοῦται ἡ περισυλλογὴ του». Ἡ ροὴ τοῦ μύρου ἔπαυσε, ἴσως ὅταν ὁ Ναὸς μετετράπη εἰς ὀθωμανικὸν τέμενος.

Ὅντως θαυμαστὴ καὶ παράδοξος ἡ ἀφθονος χύσις τῶν ἀκενώτων δωρεῶν, αἱ ἄβυσσοι τῶν ἰαμάτων, οἱ ποταμοὶ τῶν μύρων τοῦ Δημητρίου, αἱ ὁποῖαι χέονται, κατὰ τὸν Ἅγιον Εὐστάθιον καὶ ἀπὸ τὰς εἰκόνας ἀκόμη, ὅπως καὶ ἀπὸ τὸν Τάφον του.

Ἀλλὰ πῶς δικαιολογεῖται παρόμοιον θαῦμα, ἀναρωτᾶται το Ἅγιος Εὐστάθιος Θεσσαλονίκης; Διότι καὶ ὁ Ἅγιος Νικόλαος ἐσχημάτισε πέλαγος μὲ τὸ μύρον του καὶ ἡ Ἁγία Αἰκατερίνη, ἡ Ἁγία Εὐφημία, ἡ Ἁγία Θεοδώρα καὶ πολλοὶ ἄλλοι, ὅμως ὁ Πολιοῦχος μας τοὺς ξεπέρασε ὅλους εἰς τὴν ἀφθονίαν.

Δὲν θὰ ἔπρεπε νὰ ἀναζητῶμεν τὴν αἰτίαν τοῦ θαύματος, λέγει, ἀλλὰ διὰ τὸ ὄφελος τοῦ λαοῦ καὶ τὴν στήριξίν του εἰς τὴν πίστιν ψηλαφούμεν τὸ θαῦμα, διὰ νὰ διαπιστώσωμε ὅτι ἡ ἀνταπόδοσις πολλῆ τοῖς ἀγαπᾶσι τὸν Θεόν.

Πράγματι ὅπως ὁ ἔνδοξος βασιλεὺς διανέμει πολὺτιμα δῶρα εἰς τοὺς γενναίους ἀξιωματικούς του καὶ τοὺς ἀνταμείβει μὲ γενναϊδῶρα ἀνταλλάγματα, μετὰ τὴν νίκην, ἔτσι ἡ μεγαλόδωρος Θεὸς ἀντιπροσφέρει θανμαστὰ χαρίσματα μαζί μὲ τὴν αἰωνιότητα εἰς τοὺς ἀξίους του.

Τί προσέφερε ὁ ἔπαρχος Δημήτριος εἰς τὸν Βασιλέα Θεὸν καὶ ἀπέλαβε τόσον πλοῦσια δῶρα; Πρωτίστως τὸν φόβον του. Ὁ φόβος, δηλαδὴ ὁ σεβασμὸς, τοῦ Θεοῦ κυοφορεῖ μέσα εἰς τὸν ἄνθρωπον τὸ θαῦμα καὶ εἶναι τόσον μέγιστον τὸ θαῦμα, ὅσον μέγας εἶναι καὶ ὁ θεῖος φόβος. Διότι ὅταν ἔχουμε ἐλάχιστον φόβον Θεοῦ μέσα μας, νομίζουμε ὅτι ἐκεῖνος ἀμελῆς κοιμάται, δὲν μᾶς προσέχει, διὰ τοῦτο καὶ εὐκόλως ἀμαρτάνομεν. Ἀντιθέτως, ὅσον σεβόμεθα τὸν Θεόν, τόσον ἀξιολογοῦμε τὸν θυμὸν Του καὶ τὰ ἐπιπτώσεις του καὶ τόσον τὸν γνωρίζομεν περισσότερο καὶ ἀποφεύγομε νὰ τὸν ἐξοργίζωμε ἀμαρτάνοντας. Πρέπει, ἐπομένως, νὰ ὑπολογίζωμεν τὴν ἀφθονίαν τοῦ μύρου τοῦ Μεγαλομάρτυρος ἀναλόγως μὲ τὸν φόβον του πρὸς τὸν Θεόν.

Τὸ θαῦμα ὅμως τὸ ἐξαιρετικὸν τοῦ μύρου κατὰ τὸν ἴδιον Ἅγιον Πατέρα Εὐστάθιον, ἔχει καὶ ἄλλην ἐξήγησιν. Ἀφορᾷ τὴν συγγένειαν τῶν παθημάτων τοῦ Μάρτυρος μὲ τὸ πάθος τοῦ Δεσπότη Χριστοῦ. Ἐκέντισαν τὴν πλευρὰν τοῦ Χριστοῦ καὶ ἀνέβλυσε αἷμα καὶ ὕδωρ. Ἐλόγησαν τὴν πλευρὰν τοῦ Ἁγίου καὶ ξεπήδησε αἷμα καὶ μύρον καὶ συνέχισε νὰ ρέει τὸ ρεῦμα αὐτὸ ἀπὸ τὸ ἅγιον λείψανόν του. Βεβαίως τὴν ὑπερφύη πρωτοτυπίαν τοῦ θείου Πάθους τὴν κρατεῖ ζηλοτύπως ὁ Θεὸς διὰ τὸν Ἐαυτὸν Του, ἀλλὰ ἡ ὁμοιοπάθεια τῶν πληγῶν καὶ ἡ ὁμοιότητα τοῦ θαύματος καταπλήσσει τοὺς πάντας.

Ὁ Ἅγιος Γρηγόριος ὁ Παλαμᾶς ἐπίσης γράφει: «Παραδίδεται ὁ Ἅγιος καὶ κρατεῖται καὶ πάσχει ὑπὸ τῶν κακούργων, μιμούμενος τὸν ὑπὲρ ἡμῶν παθόντα Χριστόν. Καὶ μὲ ἀνοιχτὰς τὰς ἀγκάλας δέχεται τὴν τελευταίαν πληγὴν ἀπὸ τὴν ὁποίαν ἔρευσε αἷμα καὶ μύρον καί, ὅταν ἐσταμάτησε τὸ αἷμα, συνέχισε νὰ ρέει τὸ μύρον διὰ πάντα.

Ἐπομένως, κατὰ τὴν πατερικὴν ἀποψιν, ἡ ὁμοιότης τοῦ παθήματός του μὲ τὸν Χριστὸν ἤξιωσε τὸν Ἅγιον Δημήτριον μὲ τόσῃν ἀφθονίαν τοῦ μύρου.

Ἀλλὰ καὶ μίαν ἄλλην σύγκρισιν κάνει ὁ Ἅγιος Εὐστάθιος. Ὀνομάζει τὸ σῶμα τοῦ Ἁγίου Δημητρίου «ὠραῖον παράδεισον», ὅπου ἐφυτεύθησαν ὡς δένδρα θεοφύτευτα αἱ λόγχαι τοῦ ἐχθροῦ καὶ ἔκτοτε τρέχουν ἀπὸ τὸν παράδεισον τοῦ Δημητρίου τὰ μύρα καὶ τὰ αἵματα ἀφθονα, ὡς πηγὰὶ ἀρδεύουσαι πᾶσαν τὴν οἰκουμένην.

Ἐὰν ἐπιστρέψωμε εἰς τὸ παρελθὸν καὶ ἀντικρύζωμε μέσα εἰς τὸν Ναὸν τοῦ Μεγαλομάρτυρος τὰς πολλὰς πηγὰς τῶν μύρων του, θὰ δικαιολογούσαμε ἀπολύτως τὴν παρομοίωσιν τοῦ Ναοῦ του μὲ παράδεισον τρυφῆς.

Ἐν κατακλείδι, συμπεραίνει ὁ θεῖος Πατὴρ: Ἡ ἀφθονος καὶ ἀέναος πηγὴ τοῦ μύρου ἀποτελεῖ καὶ τὴν

πλέον τρανὴν ἀπόδειξιν τῆς ὑπάρξεως τῆς αἰωνίου ζωῆς καὶ τοῦ Θεοῦ, ὁ ὁποῖος ἀντὶ τῶν ἀγώνων, τῶν ιδρώτων, τῆς ἀγνότητος, τῆς παρθενίας, τῶν αἱμάτων καὶ τῆς ζωῆς ποῦ Τοῦ προσέφερε ὁ Μεγαλομάρτυς ἐκεῖνος, τοῦ ἀντιπροσέφερε πλουσίως ὡς ἀντάλλαγμα τὰ ἅγιον μύρον, ἐκτὸς βεβαίως τῆς αἰωνίου ζωῆς.

Τὸ μύρον τοῦ Μυροβλήτου αἰσθητὸν, ψηλαφητὸν, ρεόν ἐπὶ αἰῶνας ὀλοκλήρους, θαῦμα ἐμφανὲς τοῦ Θεοῦ, ἀπόδειξις ἀνταποδόσεως τῆς χάριτος τοῦ Θεοῦ, ὑπῆρξε πανίσχυρον ὄπλον κατὰ τῶν παθῶν, βίαιον βέλος κατὰ τῶν ἀοράτων ἐχθρῶν, φυγαδευτήριον τῶν θλίψεων, φάρμακον τῶν ἀσθενειῶν καὶ ἐπταβόειος ἀσπίς κατὰ τῶν ἐχθρῶν, οἱ ὅποιοι συνέσφιγγαν τὴν πόλιν πολλάκις διὰ νὰ τὴν κυριεύσουν.

Ὅμως, καθὼς οἱ ὄρατοὶ καὶ ἀόρατοὶ ἐχθροὶ ὠσφραίνοντο τὸ καλὸν ρεῦμα τοῦ μύρου ἢ ἔβλεπον τὰ χαλκευμένα ὄπλα τοῦ Δημητρίου, τὸ αἷμα καὶ τὸ μύρον, ἐτρέποντο εἰς φυγὴν, δραπέτευαν ἀνεπιστρεπτι καὶ ἔσπαζαν τὸν κλοιὸν τῆς πολιορκίας. Ἔτσι ἐπέζησαν ἡ Θεσσαλονίκη καὶ θὰ ἐπιζῆση ἐπὶ αἰῶνας, παρὰ τοὺς πολλοὺς καὶ ἐπιδόξους νυμφίους τῆς.

Σήμερον, ἂν καὶ ἔχει σταματήσῃ τὸ ρεῦμα τοῦ μύρου, ἡ πόλις διατηρεῖ εἰς τὴν καρδίαν τῆς ὡς στυλὸν καὶ ἐδραῖωμα τὸ ἴδιον τὸ ἅγιον λείψανον τοῦ Πολιούχου, τὸ ὁποῖον μὲ κόπους πολλοὺς καὶ μόχθους καὶ δάκρυα ἔφερε ὁ Παναγιώτατος Ποιμενάρχης μας ἀπὸ τὴν Δύσιν, ἀπὸ τὸ San Lorenzo in Campo τῆς Ἰταλίας.

Αὐτὴ ἡ παρουσία τοῦ μυρομένου καὶ χαριτοβούτου λειψάνου ἀποτελεῖ βεβαίαν ἐγγύησιν τῆς αἰωνιότητος, τῆς ἀθανασίας τῆς πόλεως καὶ τῆς σωτηρίας τῆς ἀπὸ κάθε ἐπιβουλῆν. Παραλλήλως, ἡ χάρις καὶ πνευματικὴ εὐωδία του μυρώνει τὴν πανήγυριν, ἐξαιρέτως δὲ εὐωδιάζει τὰς ψυχὰς μας καὶ διδάσκει μὲ μύρια στόματα τὸν καθένα μας ὅτι ἀποφεύγοντες τὴν ἀμαρτίαν διὰ τὸν φόβον τοῦ Θεοῦ, ἀγωνιζόμενοι διὰ τὴν ἀγνότητα, προσφέροντες τὴν ζωὴν μας διὰ τὴν ἀγάπην τοῦ Χριστοῦ, θὰ ἀπολάβωμεν καὶ ἡμεῖς μεγίστην ἀνταπόδοσιν ἀπὸ τὸν Θεόν.

Ἀλλὰ καί, ὡς πολῖται τῆς Θεσσαλονίκης, νὰ εἴμεθα βέβαιοι ὅτι ἡ πόλις του καὶ ἡ Μακεδονία μας, ὡς παράδεισος τοῦ Μυροβλήτου καὶ ἀπὸ τὴν πηγὴν τῶν μύρων του μυρωμένη, θὰ ἀποκλεισθῇ ἐκτὸς τῶν τειχῶν τῆς κάθε δυσωδίας ἐχθρική, δαιμονική, βαρβαρική, προδοτική. Διότι «ὅπου τοῦ Δημητρίου ὁ παράδεισος, μακρὰν τῶν δαιμόνων ἢ ἄβυσσος ὅπου οἱ ποταμοὶ τῶν μύρων του, μακρὰν ἢ ξηρασία τῶν ἐναντίων του ὅπου τὸ μυρωμένον λείψανόν του, μακρὰν τὸ δυσῶδες τῶν ἐχθρῶν του ὅπου οἱ μυρωμένοι προσκυνηταὶ καὶ φίλοι του, φυγαδεύονται διὰ παντὸς οἱ ἐχθροὶ του».

Ὡ Μυρορροῦ καὶ Μυροβλύτα Ἅγιε, μύρωσον καὶ πάλι μὲ τὰ πολὺτιμα μύρα σου τὴν ἀκριβὴ σου πόλιν Θεσσαλονικίαν καὶ τὴν ἐλληνικωτάτην Μακεδονίαν διὰ νὰ σὲ προσκυνῇ ἅπασα ἡ Ἑλλάς, νὰ σὲ ὑμνῇ καὶ γεραίρῃ ἢ οἰκουμένη μὲ μεγαλόπρεπον καὶ ἀθάνατον ἐλληνικὸν ὕμνον εἰς τὴν γενέτειράν σου Θεσσαλονικίαν. Ἀμήν.

Η ΕΚΛΟΓΗ ΤΟΥ κ. ΕΥΑΓΓΕΛΟΥ Δ. ΘΕΟΔΩΡΟΥ ΩΣ ΤΑΚΤΙΚΟΥ ΜΕΛΟΥΣ ΤΗΣ «ΕΥΡΩΠΑΪΚΗΣ ΑΚΑΔΗΜΙΑΣ ΤΩΝ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ ΚΑΙ ΤΩΝ ΤΕΧΝΩΝ»

Τὴν 27ην Ἰουνίου ἐ.ε. εἰς τὸν Διευθυντὴν τῶν Περιοδικῶν «Ἐκκλησία», «Θεολογία» καὶ «Ἐφημέριος», Ὁμότιμον Καθηγητὴν καὶ τ. Πρύτανιν τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν καὶ Ἄρχοντα Διδάσκαλον τῆς Ἁγίας τοῦ Χριστοῦ Μεγάλης Ἐκκλησίας κ. Εὐάγγελον Δ. Θεοδώρου ἔγινε ἡ μεγάλη τιμὴ νὰ ἐκλεγῆ ὡς Τακτικὸν-Ἐνεργὸν μέλος («Ordentliches Mitglied», «Active Member») τῆς «Εὐρωπαϊκῆς Ἀκαδημίας τῶν Ἐπιστημῶν καὶ τῶν Τεχνῶν». Ἡ Ἀκαδημία αὕτη, ποῦ ἐδρεύει εἰς Salzburg, ἀναφέρεται συνήθως λατινιστῶς ὡς «Academia Scientiarum et Artium Europaea», ἀλλὰ κατὰ τὰς περιστάσεις χρησιμοποιεῖται καὶ ἡ ἀντίστοιχος μετάφρασις: «Europäische Akademie der Wissenschaften und Künste» (γερμ.), «European Academy of Sciences and Arts» (ἀγγλ.) καὶ «Académie Européenne des Sciences et des Arts» (γαλλ.). Οἱ κύριοι σκοποὶ τῆς Ἀκαδημίας εἶναι ἀπ' ἑνὸς ἡ προώθησις τῆς ἀναπτύξεως τῶν Ἐπιστημῶν καὶ τῶν Τεχνῶν καὶ ἀπ' ἑτέρου ἡ ἀνάπτυξις τῆς συνεργασίας αὐτῶν πρὸς προβολὴν τῶν προϋποθέσεων τῆς δημιουργίας μιᾶς εἰρηνικῆς καὶ εὐτυχοῦς Ἠνωμένης Εὐρώπης. Σημερινὸς Πρόεδρος τῆς «Εὐρωπαϊκῆς Ἀκαδημίας» εἶναι ὁ ἐπιφανὴς Καρδιοχειρουργὸς Καθηγητῆς Dr Felix Unger.

Ὡς μέλη τῆς «Εὐρωπαϊκῆς Ἀκαδημίας» ἐκλέγονται διακεκριμένοι ἐκπρόσωποι ὄλων τῶν Ἐπιστημῶν καὶ μορφῶν τῆς Τέχνης, δρῶντες εἴτε κατὰ προτίμησιν εἰς τὰς διαφόρους χώρας τῆς Εὐρώπης, εἴτε εἰς χώρας ἄλλων Ἠπειρῶν (λ.χ. εἰς Ἠνωμένας Πολιτείας, Καναδᾶν, Ἀργεντινῆν, Ἰσημερινόν, Κίναν, Αὐστραλίαν). Χαρακτηριστικὸν εἶναι ὅτι εἰς τὰς τάξεις τῶν μελῶν τῆς Ἀκαδημίας ἀνήκουν καὶ διαπρεπεῖς κάτοχοι τοῦ βραβείου Nobel, ὡς λ.χ. οἱ Sir Karl Popper, Viktor Frankl, Rudolf L. Mössbauer, Gerd Binnig, Nikolai Basov, Manfred Eigen, Erwin Neher, Pierre Gilles de Gennes, Bert Sakmann, Ernst-Otto Fischer, Robert Huber, Carleton Gajdusek, Marshall Nirenberg, Ilya Prigorine, Sir John Eccles. Εἰς τὰ πρῶτα τακτικὰ μέλη τῆς «Εὐρωπαϊκῆς Ἀκαδημίας» συμπεριελήφθη ἕξ Ἑλλάδος ὁ διακεκριμένος ἐκπρόσωπος τῶν Φυσικῶν Ἐπιστημῶν, Ὁμότιμος Καθηγητῆς καὶ τ. Πρύτανις τοῦ Πολυτεχνείου, Ἀκαδημαϊκὸς καὶ Γενικὸς Γραμματεὺς τῆς Ἀκαδημίας Ἀθηνῶν κ. Περικλῆς Θεοχάρης.

Τὰ μέλη τῆς «Εὐρωπαϊκῆς Ἀκαδημίας» συνεδριάζουν εἴτε ἐν Ὀλομελείᾳ εἴτε – ἀναλόγως τῆς εἰδικότητός των – εἰς ὁκτὼ «Τάξεις» (Γενικῆς Θεολογίας, Φιλοσοφικῶν καὶ Ἱστορικῶν Ἐπιστημῶν, Ἱατρικῆς, Τέχνης, Οἰκολογικῶν Ἐπιστημῶν, Φυσικῶν Ἐπιστημῶν, Νομικῶν - Κοινωνικῶν - Οἰκονομικῶν Ἐπιστημῶν, Τεχνικῆς). Ἡ «Τάξις Γενικῆς Θεολογίας» («Classis Theologiae Universalis»), διὰ τὴν ὁποίαν ἐξελέγη ὁ κ. Εὐάγγ. Θεοδώρου, περιλαμβάνει διεθνῶς γνωστοὺς κορυφαίους θεολόγους καὶ ἐκκλησιαστικὰς προσωπικότητας, ὅπως εἶναι λ.χ. οἱ καρδινάλιοι Franz König καὶ Josef Ratzinger, ὁ ἐπιφανὴς βενεδικτίνος ἡγούμενος Odilo Lechner, οἱ διαπρεπεῖς Καθηγηταὶ Eugen Biser, Heinrich Fries, Eberhard Jüngel, Leo J. O' Donovan, Ernst Christoph Suttner καὶ ἄλλοι.

Ὁ κ. Εὐάγγελος Θεοδώρου, ὁ ὁποῖος ἤδη ἔχει συμμετάσχει ἐνεργῶς εἰς συνεδριάσεις τῆς Ὀλομελείας τῆς Ἀκαδημίας, ὅσον καὶ τῆς «Τάξεως Θεολογίας», εἶναι ὁ πρῶτος ἐξ Ἑλλάδος θεολόγος, ὁ ὁποῖος ἐξελέγη Τακτικὸν Μέλος τῆς «Εὐρωπαϊκῆς Ἀκαδημίας τῶν Ἐπιστημῶν καὶ τῶν Τεχνῶν», διότι ἐξετιμήθησαν τὸ μέγα εἰς ὄγκον καὶ ἐκλεκτὸν εἰς ποῖον θεολογικὸν καὶ φιλοσοφικὸν συγγραφικὸν ἔργον του, ἡ μετάφρασις μελετῶν του εἰς ξένας γλώσσας (ἀγγλικήν, γαλλικὴν, γερμανικὴν, ἰταλικὴν, σερβικὴν καὶ σουηδικὴν), ἡ συμβολὴ συγγραφῶν του εἰς τὴν προβολὴν τῶν ἐλληνορθόδοξων πνευματικῶν θεμελιῶν τοῦ εὐρωπαϊκοῦ πολιτισμοῦ, τὸ ποῖον τῶν διαλέξεων του ὡς προσκεκλημένου ἐπισκέπτου καθηγητοῦ εἰς πολλὰς Θεολογικὰς Σχολὰς ἐν Εὐρώπῃ καὶ Ἀμερικῇ καὶ ἡ προβολὴ ὑπ' αὐτοῦ τῆς Ὀρθόδοξου Ἀνατολικῆς Θεολογικῆς Παραδόσεως εἰς ἑκατοντάδα καὶ πλέον Διεθνῶν Συνεδρίων, εἰς τὰ ὁποῖα ἀκριβῶς ἐγνώρισαν αὐτὸν ἐκεῖνοι, οἱ ὁποῖοι προέτειναν τὴν ἐκλογὴν του ὡς «Τακτικοῦ Μέλους» τῆς «Εὐρωπαϊκῆς Ἀκαδημίας». Διὰ τοὺς αὐτοὺς λόγους ὁ κ. Εὐάγγ. Θεοδώρου ἔχει τύχει καὶ πολλῶν ἄλλων διακρίσεων. Τοιοῦτοτρόπως λ.χ. ἔχει ἀνακηρυχθῆ Ἐπίτιμος Διδάκτωρ τῆς Θεολογίας τῶσον εἰς τὸ Ὀρθόδοξον Θεολογικὸν Ἰνστιτούτον τῶν Παρισίων, ὅσον καὶ εἰς τὴν Ἑλληνορθόδοξον Θεολογικὴν Σχολὴν τοῦ Τιμίου Σταυροῦ τοῦ Brookline (Βοστώνης).

Ε.Π.Α.

ΣΚΕΨΕΙΣ ΚΑΙ ΣΤΟΧΑΣΜΟΙ ΑΠΟ ΕΝΑ ΠΡΟΣΚΥΝΗΜΑ ΣΤΟΝ ΠΟΝΤΟ*

Στὸν Πόντο τὰ περισσότερα σχολεῖα κτίζονται δίπλα στοὺς ναοὺς, ἀφοῦ ἡ Ἐκκλησία εἶχε κυρίως τὴν εὐθύνη γιὰ τὴν παιδεία. Μεγαλόπρεπο σώζεται ἀκόμη τὸ διοικητήριο. Ἔργο τοῦ μεγάλου Κερασούντιου καπετὰν Γιώργη Κωνσταντινίδη εὐεργέτη τῆς γενέτειράς του καὶ ἰσοβίου Δημάρχου. Ἀνεβήκαμε στὴν Ἀκρόπολη, ἢ θέα τῆς μέσα στὸ πράσινο πνιγμένης πόλης πανοραμική. Νοιώσαμε ὅμως τὸν ἀέρα βαρῦ. Ἡ δύστυχη Κερασούντα ὑπῆρξε τὸ ὄρητήριο τοῦ Τοπάλ Ὁσμάν. Στὴν Ἀκρόπολή τῆς ὅπου οἱ Κερασούντιοι

λεως. Στὴν πανέμορφη Τραπεζούντα σώζονται τὰ περισσότερα καὶ ὠραιότερα μνημεῖα τῆς παρουσίας τοῦ ἑλληνισμοῦ στὸν Εὐξείνιο Πόντο.

Ἐπισκεφθήκαμε καὶ θαυμάσαμε τοὺς βυζαντινοὺς ναοὺς τῆς. Δείγματα εὐσεβείας τῶν βασιλέων τῆς. Τὴν Ἁγία Σοφία μὲ τὶς ὑπέροχες τοιχογραφίες καὶ τὰ μωσαϊκά. Τὴν μητρόπολη τῶν Κομνηνῶν, τὴν Παναγία τὴν Χρυσοκέφαλο. Τὸν Ἅγιο Εὐγένιο, τὸν πρῶτο ναὸ πού μετὰ τὴν κατάληψη τῆς πόλης ἀπὸ τὸν Μωάμεθ τὸν πορθητῆ, στίς 15 Αὐγούστου 1461 καὶ κατ' ἐντολήν του μετατράπηκε σὲ τζαμί. Γενὶ τζουμά τζαμισί (τζαμί τῆς νέας Παρασκευῆς).

Τοῦ πανοσ. ἀρχιμ. κ. ΠΑΥΛΟΥ ΑΠΟΣΤΟΛΙΑΔΗ
Ἡγουμένου Ἱ. Μονῆς Παναγίας Σουμελά

Στὸν Ἅγιο Εὐγένιο μὲ τὴν παρουσία ἐνὸς νεαροῦ εὐγενεοῦ στοὺς τρόπους Χότζα, ψάλλαμε τὸ ἀπολυτίκιο τοῦ Ἁγίου. Στὸν πάνσεπτο ναὸ του φυλάσσονταν —θησαυρὸς πολῦτιμος— τὰ ἱερά του Λεῖψανα καὶ τῶν συναθλητῶν του Οὐαλεριανοῦ, Ἀκύλα καὶ Κανδίδου.

τιμητικὰ ἐνταφίασαν τὸν καπετὰν - Γιώργη, οἱ τσέτες τοῦ Τοπάλ Ὁσμάν μετὰ τὸν ἀτιμωτικό του θάνατο, ἐσκύλευσαν τὸν τάφο τοῦ ἀείμνηστο εὐεργέτη τοῦ πόλης καὶ ἔθαψαν τὸν δῆμο τοῦ πόντιου ἑλληνισμοῦ. Νὰ γιατί κάτι μᾶς ἔκοβε τὴν ἀνάσα. 71 καὶ πλέον χρόνια πέρασαν, οἱ λόγοι ὅμως τοῦ ἱστορικοῦ Γ. Βαλαβάνη θὰ παραμένουν ἐπίκαιροι: «Κατ' ἀπαίτησιν τῆς ἐθνοσυνελεύσεως (Τουρκικῆς) τὸ πῶμα τοῦ Τοπάλ Ὁσμάν ἐκρεμάσθη ἐμπροσθεν τῆς ἐθνοσυνελεύσεως ἐπὶ 24 ὥρας πρὸς παραδειγματισμόν... καὶ μετεφέρθη κατόπιν εἰς Κερασούντα καὶ ἐτάφη μεγαλόπρεπῶς ὑπὸ τῶν ἐναπομεινάντων ἐν τῇ πόλει ὄργάνων του εἰς τὴν γηραιὰν ἀκρόπολιν τὴν ὅποιαν μέχρι σήμερον, καὶ δὲν γνωρίζομεν ἕως πότε, θὰ μολύνουν τὰ ἔλεεινὰ λείψανα τοῦ ἀπαισιωτέρου καὶ ὀμότερου τυράννου, ὁ ὁποῖος ἐξεπροσώπει τὴν ἐποχὴν ἐκεῖνην τὸ φρόνημα τοῦ μεγαλυτέρου μέρους τῆς τουρκικῆς φυλῆς».

Σύμφωνα μὲ τὸν ἐγκωμιαστὴ τῶν Ἁγίων Κωνσταντῖνο Λουκίτη, πρωτονοτάριο καὶ πρωτοβεστιάριο τὰ ἱερά Λεῖψανα βρισκότανε «ἐν λάραναξιν ἀργυρέοις ἅμα καὶ χρυσαγγίζουσιν». Ἄπειρες εἶναι οἱ φορῆς πού προσέπιπταν οἱ Τραπεζούντιοι στὴν μυροδόρα σορὸ τοῦ Ἁγίου τους, ἐκζητώντας τὴν βοήθειά του.

28 Μαΐου 1993

Στίς 28 Μαΐου ἀντικρύσαμε τὴν Τραπεζούντα. Τὴν περιόδοξη πρωτεύουσα τοῦ Πόντου. Τὴν πόλη ὅπου καρποφόρα ἔσπειρε τὸν εὐαγγελικὸ Λόγο ὁ πρωτόκλητος Ἀνδρέας. Τὴν γενέτειρα τοῦ Ἁγίου Μεγαλομάρτυρα Εὐγενίου, τοῦ προστάτη καὶ πολιούχου τῆς, καὶ τοῦ Ὁσίου Ἀθανασίου, ἀναμορφωτῆ τοῦ ἀθωνικοῦ μοναχισμοῦ. Τὴν ἔδρα τῆς αὐτοκρατορίας τῶν Μεγάλων Κομνηνῶν, τὸ τελευταῖο προπύργιο τῆς Ρωμιοσύνης μετὰ τὴν ἄλωση τῆς Κωνσταντινουπό-

Στὸν ναὸ του τελέσθησαν οἱ γάμοι τοῦ αὐτοκράτορα Ἀλεξίου τοῦ Γ', κτίτορα τῆς Μονῆς τοῦ Ἁγίου Διονυσίου στὸ Ἅγιο Ὄρος.

Περήφανο στέκεται μέχρι σήμερα πάνω ἀπὸ τὸν παραλιακὸ δρόμο, τὸ ὄνομαστὸ Φροντιστήριο. Ναὸς τῆς παιδείας, εὐγενὲς δείγμα τῆς φιλοπατρίας καὶ τῆς ἐφέσεως τῶν Τραπεζούντιων γιὰ τὰ γράμματα.

Ὁ τελευταῖος μητροπολιτικὸς ναὸς τοῦ Ἁγίου Γρηγορίου Νύσσης, πού βρισκότανε παραπλεύρως τοῦ Φροντιστηρίου κατεδαφίστηκε, γιὰ νὰ μὴν προδίδει στοὺς ἀπὸ θαλάσσης ἐρχομένους, τὴν χριστιανικὴ καταγωγή τῆς πόλης. Σ' αὐτὸν τὸν ναὸ θυμούνται οἱ παλαιοὶ Τραπεζούντιοι χοροστατοῦντα, λειτουργοῦντα κηρύττοντα, τὰ τελευταῖα δύσκολα χρόνια, τὸν ἀείμνηστο Μητροπολίτη καὶ Ἐθνάρχη Χρῦσανθο, πού ἰδιαίτερα ἀγαπήθηκε ἀπὸ τοὺς Τραπεζούντιους, ἀλλὰ καὶ ὅλους τοὺς Ἕλληνες τοῦ Πόντου.

Οἱ συγκινήσεις διαδέχονται ἢ μία τὴν ἄλλη. Καθόμαστε στὴν κεντρικὴ πλατεία τὸ Γκασούρ-Μεϊντάν, μᾶς πλησιάζουν ἄγνωστοι σὲ μᾶς νεαροὶ καὶ μᾶς τραγουδοῦν ποντιακά. Ρωτάμε ἕναν νεαρὸ πού ἔμαθε νὰ

* Συνέχεια ἐκ τῆς σελ. 603 τοῦ ὑπ' ἀρ. 16 τεύχους.

μιλά ρωμαϊκά, ὅπως αὐτοὶ ὀνομάζουν τὴν ποντιακὴ διάλεκτο μᾶς ἀπαντᾷ: «Στὸ σπίτι μου, ἀπὸ τοὺς γονεῖς μου. Τουρκικὰ ἔμαθα ὅταν ἄρχισα νὰ πηγαίνω σχολεῖο». Ἀπὸ τὴν ἀκρόπολη τῆς Τραπεζούντας τὸ Μπόζ-Τεπε ὅπου καὶ τὰ ἀνάκτορα τῶν Κομνηνῶν, ἀπολαύσαμε τὴν πανοραμικὴ θέα τῆς πόλης. Κάτω ἀκριβῶς βρίσκονται τὰ εἰσώτια τῆς γυναικείας μονῆς τῆς Παναγίας τῆς Θεοσκεπάστου. Ἀνεβήκαμε στὸ ἐξοχικὸ θέρετρο τῶν Τραπεζουντιῶν τὸ Σοοὺκ- Σοῦ. Ἐπισκεφθήκαμε τὴν ἐπαυλὴ τῆς οἰκογένειας Καπαγιαννίδη. Ἄλλο ἓνα δείγμα τῆς ὑψηλῆς ποιτικῆς ζωῆς τῶν Ἑλλήνων τῆς Τραπεζούντας.

Ὅσα καὶ νὰ γράψω κανεὶς γιὰ τὴν Τραπεζούντα εἶναι λίγα. Παραλείπω πολλά. Ἡ ἀλήθεια εἶναι ὅτι δὲν τὴν χορτάσαμε. Αὐτὰ τὰ λίγα ποὺ ἔγραψα ἄς εἶναι μίᾳ ἀφορμῇ γιὰ τοὺς παλαιούς, τοὺς λίγους ποὺ ἀπόμειναν πιά στὴ ζωῆ, νὰ ἀναπολήσουν τὸ παρελθὸν καὶ νὰ κεντρίσω τοὺς νεωτέρους ὥστε νὰ ἐπιχειρήσουν ἓνα προσκύνημα στὴν πανέμορφη Τραπεζούντα. Θὰ ἀναβαπτιστοῦν.

30 Μαΐου 1993

Ἰερότερη περιοχὴ γιὰ κάθε ἑλληνοπόντιο εἶναι τὸ ὄρος Μελά, ὅπου καὶ τὸ ξακουστὸ μοναστήρι τῆς Παναγίας Σουμελά. Γιὰ μᾶς ἡ 30ῆ Μαΐου ἦταν τὸ ἀποκορύφωμα τοῦ προσκυνήματός μας στὸν Πόντο.

71 χρόνια μετὰ τὸν ἀναγκαστικὸ ἐκπατρισμό, ἔχοντας ἐξασφάλισι τὴν ἄδεια τῶν ἀρχῶν, δὲν θὰ ἀνεβαίναμε ἀπλῶς νὰ προσκυνήσουμε καὶ νὰ θαυμάσουμε τὸ ἀπερίγραπτο κάλλος καὶ φυσικὸ μεγαλεῖο τῆς μονῆς, τὸ ὁποῖο ἐθαύμασε καὶ ἐξύμνησε καὶ αὐτὸς ὁ Φαλμεράϋερ, ἀλλὰ θὰ τελοῦσαμε τὴν θεῖα λειτουργία. Μετὰ ἀπὸ τόσα χρόνια μέσα στὸν σπηλαιώδη ναὸ τῆς Σουμελιώτισσας σὲ ὑψόμετρο 1320 μέτρων ἀπὸ τὴν ἐπιφάνεια τῆς θαλάσσης στὸ ὄρος Μελά θὰ κοινοῦσαν χριστιανοί.

Ἀκολουθώντας τὸν ποταμὸ Πυξίτη (τῆς Παναίας τὸ ποτάμι), φτάσαμε κάτω ἀκριβῶς ἀπὸ τὸ μοναστήρι. Ἐκεῖ τελειώνει καὶ ὁ ἀμαξιτὸς δρόμος. Τὰ νερὰ κυλοῦν ὀρμητικὰ καὶ προξενοῦν ἐκκωφαντικὸ θόρυβο. Τὸ πράσινο ὀργιάζει. Τὸ μοναστήρι σὰν ἀετοφωλιά, κρεμασμένο κυριολεκτικὰ μέσα στὰ μελανὰ βράχια βρίσκεται μεταξὺ οὐρανοῦ καὶ γῆς, καὶ στέκεται περήφανο ἀπὸ τὸ 386 μ.Χ. ὅταν οἱ δύο ἀθηναῖοι ἱερομόναχοι Βαρνάβας καὶ Σωφρόνιος, πιστοὶ στὸ κέλευσμα τῆς Παναγίας ἐγκατέλειψαν τὴν ἐπίγειό τους πατρίδα καὶ ἔπηξαν τὴν μοναχικὴ τους παλαιότητα, στὸ δύσβατο καὶ κρημνώδες ὄρος Μελά. Μοναδικὴ τους παρηγοριὰ οἱ λόγοι τῆς Κυρίας Θεοτόκου: «Ἀκολουθήσατέ με ἀδιστάκτως καὶ ἀκόπως κατ' ἀνατολάς,

διότι ἰδοὺ προπορεύομαι, τέκνα μου, καθὼς σὰς προεῖπα καὶ σὰς συνοδεύω πρὸς τὸ ὄρος Μελά».

Ἄλλοτε προσευχόμενοι καὶ ἄλλοτε θαυμάζοντας τὸ ἐξαισίου κάλλος τοπίο ἀνεβήκαμε μετὰ ἀπὸ ἀνηφορικὴ πορεία μιᾶς καὶ πλέον ὥρας, τὸ πνιγμένο στὰ δέντρα μονοπάτι καὶ φθάσαμε κάτω ἀκριβῶς ἀπὸ τὴν εἴσοδο τῆς μονῆς. Ἀνεβήκαμε τὰ 67 σκαλοπάτια, περᾶσαμε τὴν μικρὴ ἀνάμεσα στοὺς βράχους πόρτα καὶ ἀντικρύσαμε τὰ χαλάσματα τῆς μονῆς. Παρεκκλήσια, ξενώνες, βιβλιοθήκη, κελλιά τῶν πατέρων. Ὅλα ὑπομνηματίζουν τὴν ἀκμὴ, ἀλλὰ καὶ τὴν ἐρήμωση τῆς Μονῆς.

Κατεβήκαμε ἄλλα 90 περίπου σκαλοπάτια καὶ βρεθήκαμε στὸν μικρὸ αὐλειο χῶρο. Μπροστά μας τὸ καθολικὸ. Λαξευμένο μέσα στὸ βράχο. Οἱ δύο τοῖχοι ποὺ κλείνουν τὸ ἀνοιγμα τοῦ σπηλαίου, εἶναι ἀγιογραφημένοι. Μὲ χαρὰ διαπιστώσαμε ὅτι ἄρχισε ἡ ἀναστήλωση τῶν κτιριακῶν ἐγκαταστάσεων, καὶ ἡ συντήρηση τῶν ἐντὸς καὶ ἐκτὸς τοῦ ναοῦ, σωζομένων ἀγιογραφῶν.

Εὐπρεπίσαμε τὸ ἱερὸ βῆμα καὶ μέσα σὲ κατασκευαστικὴ ἀτμόσφαιρα, τελέσαμε τὴν θεῖα λειτουργία. Τὸ ἱερὸ εὐαγγέλιο ἀναγνώσθηκε καὶ στὴν τουρκικὴ γλῶσσα καὶ στὴν ποντιακὴ διάλεκτο. Στὴν μὲν τουρκικὴ, διὰ τοὺς πολλοὺς τούρκους ἐπισκέπτες, ποὺ ἐκπληκτοὶ καὶ μὲ ἐνδιαφέρον παρατηροῦσαν τὸν λειτουργὸ καὶ τοὺς ψάλλοντες. Στὴν δὲ ποντιακὴ, πρὸς χάρη τῶν συνοδευόντων ποντιῶν ἀδελφῶν μας, ποὺ ἐξιλαμίσθηκαν πρὸ ἀμνημονεύτων χρόνων. Αὐτοὶ παραμένουν στὸν Πόντο, ἔχοντας συνείδηση τῆς καταγωγῆς των καὶ διατηροῦν τὸ γλωσσικὸ ἰδίωμα τοῦ Πόντου.

Μὲ συγκίνηση μέσα στὸν σπηλαιώδη ναὸ τῆς Παντάνασσας, μνημονεύσαμε τοὺς ἀοιδίμους αὐτοκράτορες τῆς Τραπεζούντας, τοὺς Μεγάλους Κομνηνοὺς, τοὺς ἀειμνήστους πατέρες τῆς μονῆς, ποὺ προσέφεραν πολυμερεῖς καὶ πολυτρόπους ὑπηρεσίες στὸ γένος, καὶ μὲ μεγάλη διάκριση διηκόνησαν τὸ φαινόμενο τοῦ Κρουπποχριστιανισμοῦ.

Προσευχηθήκαμε γιὰ τὴν ἀνάπαυση τῶν ψυχῶν ὀλων ἐκείνων ποὺ προσέφεραν τὴν ζωὴ τους, ὡς σφάγια ἄμωμα στὸ βωμὸ τῆς ὀρθοδοξίας καὶ τοῦ γένους.

Γιὰ τοὺς ἀγωνιστὲς ποὺ ἡ αἵματοπότιστη γῆ τοῦ Πόντου φυλάγει στὰ σπλάχνα της, ἀτίμητο θησαυρὸ, τὰ τίμιά τους λείψανα, ποὺ περιμένουν σύμφωνα μὲ τοὺς στίχους τῆς «καμπάνας τοῦ Πόντου», τοῦ λυρικοῦ ποιήματος τοῦ ἀειμνήστου κίτορα τῆς νέας μονῆς Σουμελά, Φίλιωνα Κτενίδη τὴν Λαμπρὴ καὶ τὸ Χριστὸς Ἀνέστη:

*«Αποθαμέν' θα απομένε ἀδὰ ὅπου ἐτάφαν
χιλιάδες χρόνια φύλακες καὶ μέρες μυριάδες
καὶ ἄλλ' ἄποσα κι ἂν διαβαίνε θὰ μένε καὶ θὰ
περιμένε,
θὰ ἀναμένε τὴν Λαμπρὴν καὶ τὸ Χριστὸς Ἀνέ-
στη,
θὰ ἀναμένε τὸν γυρισμὸν καὶ τὴ Ξενιτεμένε».*

Μετὰ τὴ θεία λειτουργία ὁ γράφων μίλησε μὲ συγκίνηση γιὰ τὸ γεγονός καὶ στὴν εἴσοδο τοῦ ναοῦ βγάλαμε ἀναμνηστικὴ φωτογραφία. Τὸν λόγο τώρα εἶχε ἡ ποντιακὴ λύρα. Τραγουδήσαμε, χορέψαμε, κλάψαμε, ἐνθουμούμενοι τὶς παλιὲς ἡμέρες ποῦ ὁ ἔκπατρισμὸς διέκοψε μὲ τὴν ἔνοχο συνεργία τῶν μεγάλων δυνάμεων.

Ξεκινώντας γιὰ τὴν κάθοδο στὴν εἴσοδο τῆς μονῆς, μ' ἓνα τελευταῖο βλέμμα ἀγκαλιάσαμε τὰ ἱερὰ τῆς Θεοτόκου σηνώματα καὶ τὰ ἀποτυπώσαμε στὴν καρδιά μας. Κατεβαίνοντας τὰ σκαλοπάτια ἢ Παναγία μᾶς ἀποχαιρέτησε μὲ λίγες μόνο σταγόνες βροχῆς, σὰν αὐτὲς ποῦ αἰῶνες τώρα στάζουν στὸ ἅγισμα τῆς μονῆς, ποῦ μὲ θαυματοργικὸ τρόπο ἀνάβλυσε ψηλὰ στοὺς βράχους, κατόπιν προσευχῆς τῶν Ἀγίων κτιτόρων πρὸς τὴν Θεοτόκο.

Ἐμπλεοὶ χαρᾶς κατεβαίναμε τὸ μονοπάτι, ἐνῶ πολλοὶ τουρίστες ζητοῦσαν νὰ φωτογραφηθοῦν μαζί μας. Ἡ ἀμφίεση τοῦ ὀρθόδοξου κληρικοῦ καὶ ὁ ἐπιστήθιος σταυρὸς τοὺς ἐντυπωσίαζε. Συναντοῦμε μιά τουρκάλα ποῦ κρατοῦσε στὴν ἀγκαλιά της τὸ βρέφος της καὶ δύο κεριά. Ἐκκληκτοὶ σταματήσαμε, εὐλογήσαμε τὸ ἄρρωστο βρέφος καὶ δακρύνοντες συνεχίσαμε τὴν κάθοδο.

71 χρόνια καμπάνα δὲν ἀκούστηκε νὰ χτυπᾶ στὸν Πόντο. Ὁρθόδοξος παπᾶς δὲν λειτουργεῖ πλέον. Ποιὸς ἄραγε ἐνεφύτευσε τὴν σκέψη στὴν γυναίκα αὐτὴ καὶ στοὺς συνοδοὺς της, ὅτι σὰ χαλάσματα τοῦ ὄρους Μελά, τὸ ἄρρωστο βρέφος θὰ βρῆ τὴν υγεία; Στὴν γυναίκα αὐτὴ ἀναγνωρίσαμε τὴν Χαναναία, τῆς ὁποίας τὴν πίστη ἐθαύμασε καὶ ἐπιβράβευσε ὁ Κύριός μας.

Παραποτάμια ἀριστήσαμε μὲ πέτροφες ἀπὸ τὸ ποτάμι τῆς Παναγίας ποῦ ἀφθονοῦν.

Ὅλα μᾶς ἦλθαν εὐνοϊκά, οἱ καιρικὲς συνθήκες ἀριστες. Ὁ ἱερώτερος σκοπὸς τοῦ προσκυνήματός μας ἐπετεύχθη. Ἡ Κυρία Θεοτόκος παντοῦ μᾶς συνόδευε. Στὰ χεῖλη μας ἦλθε τὸ μεγαλυτάριο τοῦ Θεοτοκοφίλου Ἁγίου Νικοδήμου τοῦ Ἁγιορείτου: «Τί ἀνταπο-

δώσωμεν οί οἰκτροὶ δοῦλοι σου Παρθένε ἀντὶ χάριτος τῆς πολλῆς...».

Μόνο αἰσθήματα δοξολογίας, εὐχαριστίας, εὐγνωμοσύνης, πρὸς τὸ πάνσεπτο πρόσωπό σου, Παναγία μου, αἰσθανόμεθα διότι μᾶς ἀξιώσες νὰ προσκυνήσουμε, νὰ λειτουργήσουμε, νὰ κοινωνήσουμε τοῦ ἀχράντου σώματος καὶ τοῦ τιμίου αἵματος τοῦ Υἱοῦ σου, σὲ χώρο ἐξαιρετικὰ ἁγιασμένο ἀπὸ τὴν παρουσία σου, καὶ τοὺς ἀσκητικὸς ἰδρωτὲς τῶν Ἁγίων κτιτόρων, καὶ πλήθους ἄλλων πυκτῶν τοῦ πνεύματος, ποὺ ἀκολούθησαν τὴν στενὴ καὶ τεθλιμμένη ὁδὸ τῆς ἰσαγγέλου πολιτείας.

Πολλοὶ ἀναρωτιοῦνται πῶς ὁ ποντιακὸς ἑλληνισμὸς διατηρεῖ μὲ τόση ζέση τὶς παραδόσεις. Μὰ ἡ Παναγία Σουμελά δὲν ἐγκατέλειψε τὸν λαὸ τῆς. Στὸ Βέριο τῆς Μακεδονίας μας —ἀκρίτας καὶ πάλι— χτυπᾷ ἡ καρδιὰ τοῦ Πόντου. Γύρω ἀπὸ τὴν σεπτὴ θεομητορικὴ εἰκόνα βρῖσκεται ὁ Πόντος σὲ μικρογραφία, ὅπως πολὺ εὐστοχα τόνισε παλαιότερα ὁ πρόεδρος Παναγιώτης Τανιμανίδης.

Βλέποντας τοὺς παλαιοὺς ποὺ προσκυνοῦσαν τὴν σεπτὴ εἰκόνα τῆς Θεοτόκου, καταλάβαινες, ἔνωθες, ὅτι ἀσπαζόμενοι τὴν εἰκόνα, ἀσπαζόντουσαν καὶ τὸν ἀξέχαστο γι' αὐτοὺς Πόντο. Ἡ Σουμελιώτισσα πέρα ἀπὸ τὴν ὀρθόδοξη θεώρηση ἀποτελοῦσε γι' αὐτοὺς, ὅπως ἀποτελεῖ καὶ γιὰ τοὺς νεωτέρους, ἔθνικὸ σύμβολο. Πιστεύω ἀκράδαντα ὅτι καὶ ἡ Παναγία αἰσθανότανε καὶ κατανοοῦσε αὐτὸ τὸν ἰδιαιτέρου ἀσπασμό. Προερχότανε ἀπὸ πιστοὺς ζυμωμένους μὲ τὴν Ὀρθόδοξη παράδοση, ἀρκεῖ νὰ ἀναλογιστεῖ κανεὶς ὅτι στὸν Πόντο βλαστήματα δὲν ἀκούσανε καὶ τὰ πρῶτα χρόνια προξενοῦσε οἰκτρὰ ἐντύπωση στοὺς παλαιοὺς ὅταν ἄκουαν Ἕλληνα νὰ βλαστημάει τὰ θεῖα.

Αὐτὴ τὴν ἀγία παράδοση ἀγωνίζεται ποικιλοτρόπως τὸ Πανελλήνιο ἱερὸ ἴδρυμα «Ἱερὰ Μονὴ τῆς Παναγίας Σουμελά» ἐπὶ σειρὰ ἐτῶν νὰ διαωνίση καὶ νὰ καλλιεργήσῃ, διὰ τῶν διοικητικῶν συμβουλίων καὶ πιστεύω ὅτι εἶναι καλύτερο μνημόσυνο καὶ ἢ πλέον προσφιλῆς τιμὴ, πρὸς τοὺς ἀλησμόνητους νεκροὺς μας καὶ γιὰ ὅσους ἀγωνίσθηκαν γιὰ τὴν ποντιακὴ ἰδέα.

1 Ἰουνίου 1993

Μία ομάδα ἀπὸ 12 ἄτομα μὲ εἰδικὰ ναυλωμένο ντολμοῦς (τάξι ποὺ κυκλοφορεῖ στὴν Τουρκία), ξεκινήσαμε γιὰ νὰ ἐπισκεφθοῦμε τὴν Κρώμη καὶ τὴν Ἱμερα. Μετὰ ἀπὸ διαδρομὴ 4 ὥρων σὲ δύσβατους, κρημνῶδεις δασικοὺς δρόμους, ἀφοῦ ἀνεβήκαμε στὰ 2.000 μέτρα, ἀντικρύσαμε τὴν εὐαγγελὴ Κρώμη. «Ἡ κρῶμ' τῆ χαρᾶς τὸ πουλὶν τῆ τραγωδῆ ἢ μάννα» (Φί-

λων Κτενίδης). Ἡ μητρόπολη τοῦ κρυπτοχριστιανισμοῦ. Τὸν 17ον αἰῶνα ἐπὶ Σουλτάνου Μουράτ Δ' κατοικήθηκε ἀπὸ 10.000 περίπου κόσμο. Ὁ Γεώργιος Ἀνδρεάδης στὸ βιβλίο του οἱ «Κλωστοί», ποὺ ἐκδόθηκε πρόσφατα, ἀναφέρει χαρακτηριστικὰ τὰ ἑξῆς: «Καὶ ὅμως κανένας τόπος δὲν εἶχε ποτὲ τόσα ἱερὰ προσευχητάρια ὅσα ἡ Κρώμη. Κάθε σπίτι καὶ μιὰ κρυφὴ κατακόμβη, ὅπου ὁ κάθε Κρωμναῖος κρυφὸς ἐκτελοῦσε τὰ χριστιανικά του καθήκοντα κρυφὰ ἀπὸ τὸν κόσμο καὶ ἀπὸ τοὺς λιγιστοὺς Ὀθωμανοὺς, ποὺ σὰν κρατικοὶ ὑπάλληλοι ριζῶσαν ἐκεῖ μαζί τους τὸ διάβα τῶν αἰῶνων. Συνήθως ἦταν ὑπόγειος χώρος στὸν ὁποῖο κατέβαιναν ἀπὸ ἐσωτερικὴ καταπακτὴ. Ὁ χώρος ἦταν γεμάτος εἰκόνες καὶ καντήλια. Ἐκεῖ μαζεύονταν οἱ Χριστιανοὶ γιὰ τὴν προσευχὴ καὶ γιὰ τὰ μυστήριά τους».

Παρὰ τὰ λιγοστὰ οἰκήματα ποὺ σώζονται στὴν Κρώμη, μὲ ἐκπληξὴ μετρήσαμε εἴκοσι ναοὺς καὶ μάλιστα ἀρκετὰ μεγάλους, ἀπόδειξη τῆς μεγάλης εὐσέβειας τῶν Κρωμναίων. Ἐπισκεφθήκαμε τὸν Ἅγιο Γεώργιο Σαμανάντων τὴν μεγαλύτερη ἐνορία τῆς Κρώμης. Σήμερα εἶναι τζαμί. Τὴν Παναγία τῆ Μόχρας, τὴν Παναγία τοῦ Ἀληθινοῦ, τὸν Ἅγιο Θεόδωρο, τὴν Ζωοδόχο Πηγὴ Καστροτείχου. Στους δύο ναοὺς τῆς Παναγίας σώζονται οἱ τοιχογραφίες. Οἱ ναοὶ ὅμως χρησιμοποιοῦνται ὡς σταῦλοι. Οἱ Ἅγιες Τράπεζες ποὺ χρόνια ἐτελεῖτο ἡ ἀναίμακτη θυσία, πνιγμένες μέσα στὰ ἀπόβλητα τῶν ζώων. Ἀπὸ τὸν ναὸ τοῦ Ἁγίου Γεωργίου ὅπως καὶ ἀπὸ τὸν μητροπολιτικὸ ναὸ τῆς Ἀργυρούπολης ποὺ εἶχαμε ἐπισκεφθεῖ πρὸ ἡμερῶν, ἀποκόλλησα μικρὰ τεμάχια τοιχογραφιῶν ἀπὸ τὰ Ἱερὰ Βήματα, μὲ σκοπὸ νὰ τὰ μεταφέρω στὴ νέα μονὴ τῆς Παναγίας Σουμελά γιὰ νὰ κοσμήσουν τὸ μουσεῖο ποὺ δημιουργεῖται.

Προσωπικὰ συγκινημένος γιὰ τὴν Κρώμη, τὸν ἔρωτα τῆς προ-γιαγιάς μου καὶ τῶν λοιπῶν συμπατριωτῶν τῆς, πραγματοποίησα καὶ ἓνα ἐνδόμυχο πόθο δικό μου, ποὺ κουβαλοῦσα χρόνια μέσα μου καὶ ἤθελα νὰ προσφέρω ὡς ἀντίδωρο στὴν μακαριστὴ προ-γιαγιά μου. Ἀπὸ τὸν Ἅγιο Γεώργιο πήρα λίγο χῶμα καὶ τὸ ἔριξα πάνω στὰ ἁγιασμένα ὁσῆ τῆς ποὺ περιμένουν τὴν κοινὴν ἀνάσταση στὸ κοιμητήριό τῆς Νάουσας στὴν Μακεδονία.

Κατεβήκαμε ἀπὸ τὴν Κρώμη καὶ ἀνεβήκαμε ξανά στὴν Ἱμερα. Στὴν Ἱμερα σώζονται ἀρκετὰ σπίτια. Ξεχωρίσαμε στὴν πλατεία πλάι στὸ ἀριστερὸ κλίτος τοῦ ναοῦ, ποὺ μόνο αὐτὸ σώζεται καὶ χρησιμεύει ὡς σταῦλος, τὸ σπίτι τοῦ Ἱερέα Γεωργίου Τανιμανίδη ὅπου γεννήθηκε καὶ ὁ πρόεδρος τῆς Παναγίας Σουμελά Παναγιώτης Τανιμανίδης. (Συνεχίζεται)

ΣΧΕΣΕΙΣ ΟΡΘΟΔΟΞΩΝ – ΑΓΓΛΙΚΑΝΩΝ ΣΤΗΝ ΜΕΓ. ΒΡΕΤΑΝΙΑ

1. Σύντομη εισαγωγή

Ἡ χρησιμοποίηση τῶν λέξεων «Μεγ. Βρετανία» στήν παρούσα ἀναφορά μας γίνεται γιά νά ἐπισημανθεῖ ξεκάθαρα πῶς πρόκειται νά ἀναφεροῦμε σέ ὅλα (ἢ σχεδόν ὅλα) τὰ τμήματα πού τήν ἀπαρτίζουν, δηλ. Ἄγγλια, Οὐαλία, Σκωτία καί Βόρεια Ἰρλανδία (εἶναι ἀλήθεια πῶς σέ τοῦτο τὸ τελευταῖο τμήμα δέν ὑπάρχει ὁργανωμένη ὁμάδα Ἑλληνορθόξων, οὔτε ἄλλων Ὁρθοδόξων).

Ἑλληνορθόδοξοι Χριστιανοὶ βρίσκονται ἐγκατεστημένοι σέ τούτη τήν χώρα, κι ἐπίσης ὁργανωμένοι σέ Κοινότητα, ἀπό τὰ τέλη τοῦ 17ου αἰ. (τὸ 1677 κίττειται ὁ πρῶτος Ἑλληνικός Ὁρθόδοξος Ναός στὸ Λονδίνο). Ἡ καλύτερη καὶ πλατύτερη ὁμως ὁργάνωση τοῦ Ἑλληνισμοῦ στήν Μεγ. Βρετανία ἐπιτυγχάνεται γύρω στὰ μέσα τοῦ 19ου αἰ. Τότε ἰδρύονται ἐπίσημα 4 Ἑλληνικὲς Κοινότητες στήν Ἄγγλια καὶ Οὐαλία. Ἐπίσης πολλοὶ Ἑλληνορθόδοξοι κληρικοὶ ἀρχίζουν ἀπὸ τότε νά ἐπισκέπτονται τήν χώρα τακτικά, γιά νά ποιμάνουν τίς ἐν λόγῳ Κοινότητες, ἢ ἀκόμη καὶ γιά μεταπτυχιακὲς σπουδές.

Ἔτσι, ἀρχίζει μία ἀναγκαία –ἀλλὰ οὐσιαστικὴ– συνάντηση κι ἐπικοινωνία μεταξὺ Ὁρθοδόξων καὶ Ἀγγλικανῶν. Ἡ ἐπικοινωνία αὐτὴ δέν ἦταν καὶ πολὺ εὐχάριστη στήν ἀρχή. Ἰδιαιτέρως δὲ κατὰ τὰ τέλη τοῦ προηγουμένου αἰῶνα, ὅταν ὄλο καὶ περισσότεροι Ἕλληνες ἐπισκέπτονταν τήν Μεγ. Βρετανία γιά δουλειές, ἢ καὶ μόνιμη ἐγκατάσταση, οἱ Ἀγγλικανοὶ δέν ἔβλεπαν τήν κίνηση αὐτὴ «μὲ καλὸ μάτι». Εἶχαν βασικὰ τὸν φόβο πῶς κάποια δικά τους μέλη μπορεῖ νά ἀσπάζονταν τήν Ὁρθοδοξία. Περισσότερο βέβαια φοβοῦνταν τὸν προσηλυτισμὸ τῶν ἀριστοκρατῶν.

Οἱ φόβοι τους ἦταν αἰγούρα ἀβάσιμοι, γιατί οἱ Ἕλληνες δέν μετανάστευσαν στὴ Δύση γιά νά προσηλυτίσουν τοὺς δυτικούς Χριστιανοὺς στήν Ὁρθοδοξία, ἀλλὰ γιά ἄλλους, εὐνόητους, οικονομικοὺς λόγους. Ὑπῆρχαν βέβαια κάποιες ἐξαιρέσεις, ἀλλὰ ἡ σύγχρονη Ἐκκλ. Ἱστορία τίς θεωρεῖ μεμονωμένες κι ἀτομικὲς περιπτώσεις.

2. Ἐπίσημος διάλογος μεταξὺ Ὁρθοδόξων καὶ Ἀγγλικανῶν

Κατὰ τὸν παρόντα αἰῶνα τὰ διάφορα μεταναστευτικὰ ρεύματα ἀπὸ τήν Ἑλλάδα καὶ τὴν Κύπρο ἔφεραν στήν Μεγ. Βρετανία πολλὲς χιλιάδες Ἑλληνο-

ρθόξων. Τὸ 1922 συστήθηκε ἀπὸ τὸ Οἰκουμενικὸ μας Πατριαρχεῖο Κωνσταντινουπόλεως (ἐπὶ Πατριάρχου Μελετίου Μεταξάκη) ἡ Ἀρχιεπισκοπὴ Θυατείρων καὶ Μεγάλης Βρετανίας. Ἡ παρουσία τῶν Ἑλληνορθοδόξων στήν χώρα αὐτὴ κατοχυρώθηκε τότε κι ἐπισημοποιήθηκε.

Ἡ Ἑλληνορθοδοξία ἀπὸ τήν σημαντικὴ ἐκείνη χρονολογία, μὲ ἐπικεφαλῆς τοὺς ἐκκλησιαστικούς της ἀρχόντες, ἀρχίζει νά ἐρχεται σὲ ἐπαφὴ μὲ τὴν Μητέρα τῆς Ἀγγλικανικῆς Κοινωνίας, τὴν Ἐκκλησία τῆς

Τοῦ π. **ΑΝΑΣΤΑΣΙΟΥ Δ. ΣΑΛΑΠΑΤΑ**

Ἀγγλίας (ἐπίσης δὲ μὲ τὴν Ἀγγλικανικὴ Ἐκκλησία στήν Οὐαλία). Ὁργανώνονται μὲ τὴν συνεργασία καὶ τῶν δύο πλευρῶν συνέδρια, εἰδικὲς συναντήσεις, καὶ διαφόρων εἰδῶν ἐπαφές, κατὰ τίς ὁποῖες ὑπάρχουν πάντα δύο Πρόεδροι (συμπρόεδροι), ἓνας Ὁρθόδοξος κι ἓνας Ἀγγλικανός.

Τελικά, τὸ 1973, ξεκινᾷ ἐπίσημα ὁ θεολογικὸς διάλογος. Ὁ ἐπίσημος αὐτὸς διάλογος, ἀφοῦ εἶχε προετοιμαστῆ γιά πολλὰ χρόνια μὲ τίς διαφορὲς ἐπαφές μεταξὺ τῶν ἐνδιαφερομένων μερῶν, ξεκίνησε πολὺ ἐλπιδοφόρα. Σ' αὐτὸν ἔλαβαν μέρος ἀπὸ τὴν ἀρχὴ ὅλες οἱ Ὁρθόδοξες Ἐκκλησίες, μὲ τὴν συμμετοχὴ Ἐπισκόπων, κι ἀντιπρόσωποι ἀπ' ὅλη τὴν Ἀγγλικανικὴ Κοινωνία.

Οἱ ἐγασίες τοῦ διαλόγου αὐτοῦ, καὶ πιὸ συγκεκριμένα τῶν διαφόρων ἐπὶ μέρους ἐπιτροπῶν, ἔχουν ἀποδώσει κατὰ καιροὺς ἀγλαοὺς καρπούς. Μεταξὺ τῶν καρπῶν αὐτῶν περιλαμβάνονται οἱ κοινὲς συμφωνίες πού ἔχουν ὑπογραφεῖ ἀπὸ τὰ δύο μέρη, ὅπως αὐτὴ τῆς Μόσχας 1976 καὶ τοῦ Δουβλίνου 1984.

Μεταξὺ τῶν σπουδαίων θεολογικῶν σημείων, τὰ ὁποῖα συζητήθηκαν λεπτομερειακὰ κατὰ τοὺς ἐπισήμους διαλόγους, καὶ στὰ ὁποῖα διαπιστώθηκε συμφωνία (μερικὴ ἢ ὀλική), εἶναι καὶ τὰ παρακάτω:

- Ἡ γνώση τοῦ Θεοῦ.
- Ἡ θεοπνευστία καὶ ἡ γνησιότητα τῆς Ἀγίας Γραφῆς.
- Ἀγία Γραφή καὶ Ἱερὴ Παράδοση.
- Τὸ κύρος τῶν Συνόδων.
- Τὸ Filioque.
- Ἡ Ἐκκλησία ὡς Ἐὐχαριστιακὴ Κοινότητα.

- Ἡ κάθοδος τοῦ Ἁγ. Πνεύματος κατὰ τὴν Θεία Εὐχαριστία.
- Τὸ Μυστήριον τῆς Ἐκκλησίας.
- Πίστη στὴν Ἁγία Τριάδα.
- Προσευχὴ καὶ Ἀγιότητα.
- Λατρεία καὶ Παράδοση.

Τὸ Οἶκ. Πατριαρχεῖο αἰσθανόμενο τὴν ἀνάγκη γιὰ οὐσιαστικὴ ἐπικοινωνία τῶν χριστιανῶν ὄλων τῶν δογμάτων (καὶ πῶς συγκεκριμένα Ὁρθόδοξων - Ἀγγλικανῶν), καὶ ἐπιθυμώντας νὰ συμβάλει ὅσο γίνεται περισσότερο πρὸς τὴν κατεύθυνση αὐτή, ἔχει τώρα διορίσει τὸν Σεβ. Μητροπολίτη Περγάμου, Καθηγητὴ καὶ Ἀκαδημαϊκὸ, κ. Ἰωάννη (Ζηζιούλα), στὴν θέση τοῦ Ὁρθόδοξου συμπεδρου στὸ διάλογο μὲ τοὺς Ἀγγλικανούς.

Ὁ Σεβ. Μητροπολίτης Περγάμου ἦταν ὁ πλέον εἰδικὸς νὰ ἀναλάβει μίαν τέτοια ὑποχρέωση ἀπὸ πλευρᾶς τοῦ Οἴκ. Πατριαρχείου. Ἐχει ζήσει καὶ διδάξει γιὰ πολλὰ χρόνια στὴν Μεγ. Βρετανία, γνωρίζει πολὺ καλὰ τὴν ἐκκλησιαστικὴ καὶ κοινωνικὴ νοοτροπία τῶν δυτικῶν Χριστιανῶν, εἶναι πλήρως ἀποδεκτὸς ἀπὸ τοὺς Ἀγγλικανούς, καὶ τέλος, θεωρεῖ τὸν θεολογικὸν διάλογο ὡς μίαν πολὺ σοβαρὴν ὑπόθεση στὶς σχέσεις Ὁρθόδοξων - Ἀγγλικανῶν.

Οἱ Ὁρθόδοξοι Χριστιανοὶ ποὺ ζοῦν μόνιμα στὴν Μεγ. Βρετανία ἔχουν ἐπενδύσει πολλὰς ἐλπίδες πάνω στὸν συνεχιζόμενο διάλογο, ἀφοῦ ἡ ὅποια πρόοδος αὐτοῦ θὰ συντελέσει στὸ νὰ δημιουργηθοῦν γέφυρες ἐκκλησιαστικῆς καὶ πνευματικῆς ἐπικοινωνίας μὲ τοὺς Ἀγγλικανούς συγγενεῖς καὶ φίλους τους. Σὲ κάποιες συγκεκριμένες περιπτώσεις δέ, ὅπως αὐτὲς τῶν μικτῶν γάμων, θὰ τοὺς φέρει κοντύτερα μὲ αὐτὰ καθ' αὐτὰ τὰ ἄμεσα μέλη τῆς οἰκογενείας τους, ποὺ μπορεῖ νὰ ἀνήκουν στὸν Ἀγγλικανικὸ δόγμα.

3. Σχέσεις Ὁρθόδοξων μὲ Ἀγγλικανούς σὲ τοπικὸ ἐπίπεδο

Ξέχωρα ἀπὸ τὸν ἐπίσημο διάλογο, ὑπάρχει πάντα καὶ ἡ ἐκ τῶν πραγμάτων σχέση σὲ ἐπίπεδο βάσης. Ἐνα πολὺ σπόνδαῖο ζήτημα, ποὺ ἀπασχολεῖ ἄμεσα τὴν Ἐλληνορθόδοξη Ἐκκλησία στὴν Μεγ. Βρετανία εἶναι οἱ χώροι λατρείας, οἱ Ἱεροὶ Ναοί.

Οἱ Ἕλληνες Ὁρθόδοξοι στὶς περισσότερες περιπτώσεις (σὲ 101 ἀπὸ τὶς 105 Κοινότητες) χρησιμοποιοῦν γιὰ τὶς λατρευτικὰς ἀνάγκας Ἱεροῦς Ναοῦς ἑτεροδόξων, Ρ/Καθολικῶν, Μεθοδιστῶν, Βαπτιστῶν, ἀλλὰ περισσότερο καὶ βασικότερα Ἀγγλικανῶν. Ἐτσι, οἱ σχέσεις στὴν βάση εἶναι ἄκρως οὐσιαστικὲς, γιὰτὶ χωρὶς τὴν ὑπαρξὴ καλῆς ἐπικοινωνίας μὲ τοὺς Ἀγγλικανούς οἱ πιστοὶ μας δὲν θὰ μποροῦ-

σαν νὰ ἀσκήσουν οὔτε τὰ ὑποτυπώδη ἐκκλησιαστικὰ τοὺς καθήκοντα καὶ ὑποχρεώσεις, ὅπως γάμους, βαπτίσεις, κηδεῖες, καὶ ὅπωςδήποτε τὴν Θεία Λειτουργία.

Σὲ πολλὰς περιπτώσεις οἱ Ἕλληνες ἐνοικιάζουν τὸν Ἱερὸ Ναὸ, σὲ ἄλλες δὲ τὸν μοιράζονται (κάποτε μάλιστα λειτουργοῦν Ὁρθόδοξοι καὶ Ἀγγλικανοὶ πάνω στὴν ἴδια Ἁγία Τράπεζα). Ἄλλοτε, ὅταν τὰ οἰκονομικὰ καὶ ἄλλες συνθήκες τὸ ἐπιτρέπουν, οἱ Ἕλληνες ἀγοράζουν τὸν Ἀγγλικανικὸ Ναὸ καὶ τὸν μετατρέπουν σὲ Ὁρθόδοξο, γεμίζοντάς τον μὲ εἰκόνες καὶ ὅ,τι ἄλλο χρειάζεται ἕνα κτήριο γιὰ νὰ γίνῃ Ὁρθόδοξος Ναός.

Πέρα ἀπὸ τὰ ὅποια πρακτικὰ προβλήματα μπορεῖ νὰ δημιουργεῖ ἡ κοινὴ χρῆση ἐνὸς Ναοῦ ἀπὸ Ὁρθόδοξους καὶ Ἀγγλικανούς, πρέπει νὰ τονισθεῖ ἰδιαίτερα πὼς οἱ Ἐλληνορθόδοξοι χρεωστοῦν πραγματικὴ εὐγνωμοσύνη στὶς Ἀγγλικανικὰς Ἐπισκοπὰς τοῦ Ἡνωμένου Βασιλείου, γιὰ τὴν ἀνεκτικότητα καὶ τὴν καλωσύνη ποὺ δείχνουν πάντα, καθὼς καὶ τὴν πολὺ καλὴ διάθεση γιὰ τὴν ἐξυπηρέτηση τῶν Ὁρθόδοξων.

Ἐνα ἄλλο σημαντικὸ στοιχεῖο τῶν σχέσεων σὲ τοπικὸ ἐπίπεδο εἶναι ἡ ἀποδοχὴ ἀπὸ μέρους τῶν Ἀγγλικανῶν κάποιων ἐκκλησιαστικῶν δώρων ποὺ τοὺς προσφέρουν οἱ Ὁρθόδοξοι, ἰδιαίτερα εἰκόνων, τὶς ὁποῖες τοποθετοῦν στοὺς Ναοὺς τους. Ἐτσι, παρατηρεῖται τὸ περίεργο φαινόμενο ἡ Ἀγγλικανικὴ Κοινωνία ἀπὸ τὴν μίαν μεριὰ νὰ μὴν ἔχει συγκεκριμένη Θεολογία εἰκόνων, ἀλλὰ πολλοὶ Ἀγγλικανικοὶ Ναοὶ ἀπὸ τὴν ἄλλη νὰ ἔχουν ὁμορφες βυζαντινὲς εἰκόνες, γιὰ τὶς ὁποῖες οἱ κληρικοὶ καὶ οἱ ἐνοριῖτες τους καμαρώνουν ἰδιαίτερα.

4. Προβλήματα στὶς σχέσεις

Τὰ προβλήματα ποὺ ἀναπόφευκτα δημιουργοῦνται σὲ ἀνάλογες περιπτώσεις εἶναι πολλαπλὰ καὶ ποικίλα. Ἐκεῖνα μὲν ποὺ πηγάζουν ἀπὸ τὶς σχέσεις Ὁρθόδοξων καὶ Ἀγγλικανῶν σὲ τοπικὸ ἐπίπεδο, γίνεται προσπάθεια νὰ λύνονται μέσα στὸ πνεῦμα τῆς χριστιανικῆς ἀγάπης καὶ συνεργασίας, γιὰ τὸ καλὸ καὶ τὴν πνευματικὴν πρόοδο καὶ τῶν δύο Ἐνοριῶν καὶ Κοινοτήτων. Τὰ ἄλλα ὅμως, ποὺ ἐπηρεάζουν ἀρνητικὰ τὴν λειτουργία τοῦ ἐπίσημου διαλόγου, εἶναι πῶς μεγάλα καὶ σημαντικὰ, καὶ ἔτσι εἶναι πολὺ δυσκολότερο νὰ λυθοῦν.

Δύο ἀπὸ τὰ μεγαλύτερα προβλήματα κατὰ τὴν σύγχρονη ἐποχὴ εἶναι:

- Ἡ ἀμετάκλητη ἀπόφαση τῶν Ἀγγλικανῶν γιὰ τὴν χειροτονία τῶν γυναικῶν στοὺς βαθμοὺς τοῦ Πρεσβυτέρου καὶ τοῦ Ἐπισκόπου, καὶ

— Ὁ Θεολογικὸς φιλελευθερισμὸς τῶν Ἀγγλικανῶν.

Καὶ οἱ δύο αὐτὲς τοποθετήσεις, ἀντι-βιβλικές καὶ ἀντι-παραδοσιακές στὴ βάση τους, βρίσκουν τοὺς Ὁρθόδοξους ἄκρως ἀντίθετους. Οἱ Ἀγγλικανοὶ ὁμῶς ἐπιμένουν σ' αὐτὲς τὶς «Θεολογικὲς» θέσεις τους καὶ αὐτὸ ἀποτελεῖ ὄχι ἀπλᾶ ἀγκάθι στὶς σχέσεις ἀλλὰ ἀνασταλτικὸ —κυριολεκτικᾶ— παράγοντα στὴν ὅποια ἐξέλιξη καὶ ἀναβάθμιση τοῦ διαλόγου.

Βέβαια τὸ Ἅγιο Πνεῦμα ἔχει τὸν δικό του τρόπο νὰ λειτουργεῖ μέσα στὸν εὐρὺ καὶ διηρημένο χώρο τοῦ Χριστιανισμοῦ, καὶ εἶναι αὐτὸ ποὺ ἀποτελεῖ καὶ τὴν ἔσχατη ἐλπίδα ὅλων τῶν ὀρθᾶ σκεπτομένων, χωρὶς φανατισμὸ καὶ θρησκοληψία, Χριστιανῶν, στὴν προσπάθεια γιὰ ὑπέρβαση τῶν ὅποιων προβλημάτων. Ἡ ἐλπίδα αὐτὴ παρέχει σὲ ὅλους δύναμη καὶ κουράγιο, μέσα σὲ αὐτὴν τὴν ἀτέρμονη ἀναμονὴ τῆς τελικῆς προσέγγισης καὶ ἴσως (καὶ γιὰτὶ ὄχι) καὶ ἔνωσης ὅλων τῶν διεσπασμένων κομματιῶν.

5. Ἡ Ἀδελφότητα τοῦ Ἀγ. Ἀλβανοῦ καὶ τοῦ Ἀγ. Σεργίου

Ἡ ἐν λόγῳ Ἀδελφότητα ἀποτελεῖ μία δυναμικὴ πνευματικὴ κίνηση, μὲ κέντρο τὸ Λονδίνο καὶ Παριστῆματα σὲ πολλὰ μέρη τῆς Μεγ. Βρετανίας, ποὺ προσπαθεῖ νὰ δημιουργήσῃ γέφυρες ἐπικοινωνίας μεταξὺ Ὁρθοδόξων καὶ Ἀγγλικανῶν, καὶ εὐρύτερα μεταξὺ Χριστιανῶν ἀπὸ τὴν Ἀνατολὴ καὶ τὴ Δύση.

Μία πρώτη ἔνδειξη τῆς προσπάθειας αὐτῆς εἶναι τὸ ὄνομα τῆς Ἀδελφότητας. Αὐτὸ περιέχει τὰ ὀνόματα δύο Ἀγίων, τοῦ Ἀγ. Ἀλβανοῦ, πρωτομάρτυρος τῆς Βρετανίας († 209), ὡς ἐκπροσώπου τῶν Ἀγίων τῆς Δύσης, καὶ τοῦ Ἀγ. Σεργίου, ὡς ἐκπροσώπου τῆς Ρωσικῆς Ὁρθοδοξίας.

Σύμφωνα μὲ ἐνημερωτικὸ, γύρω ἀπὸ τοὺς σκοποὺς τῆς, φυλλάδιο, «Ἡ Ἀδελφότητα ὑπάρχει γιὰ νὰ ἐργάζεται γιὰ τὴν χριστιανικὴ ἔνωση. Δημιουργεῖ ἐυκαιρίες γιὰ Χριστιανοὺς τῆς Ἀνατολῆς καὶ τῆς Δύσης νὰ συναντηθοῦν καὶ νὰ γνωρίσουν ὁ ἓνας τὸν ἄλλον, καὶ ἔτσι νὰ ἐμβαθύνουν στὴν γνώση τους γιὰ ἀμφοτέρων τὴν θεολογία καὶ λατρεία. Ἰδρύθηκε τὸ 1928 κυρίως ἀπὸ κληρικοὺς καὶ λαϊκοὺς τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἀγγλίας καὶ τῆς Ρωσικῆς Ὁρθόδοξης Ἐκκλησίας...».

Ἀπὸ τότε καὶ μέχρι σήμερα ἡ Ἀδελφότητα ἐργάζεται ἀδιάκοπα γιὰ νὰ πραγματοποιήσῃ τοὺς πολλοὺς καὶ καλοὺς στόχους τῆς, κορωνίδα τῶν ὁποίων εἶναι ἡ χριστιανικὴ ἔνωση. Εἶναι βέβαια ἀληθὲς πὼς αὐτὸ τὸ τελευταῖο ἐνῶ εἶναι πολυπόθητο δὲν εἶναι ἀκόμη ὄρατὸ στὸν ὀρίζοντα. Πάντως ἡ Ἀδελφότητα,

ἐργαζόμενη γιὰ τὴν ὑπόθεση αὐτὴ, ἔχει δημιουργήσει μία πολὺ σημαντικὴ παράδοση ἀγαθῶν σχέσεων μεταξὺ Ὁρθοδόξων καὶ Ἀγγλικανῶν στὴν Μεγ. Βρετανία. Ἔτσι ἔχει καταξιώσει τὸ σπουδαῖο ὄνομα καὶ τὴν καλὴ τῆς φήμη.

Μερικὲς ἀπὸ τὶς δραστηριότητες τῆς Ἀδελφότητας εἶναι καὶ οἱ παρακάτω:

— Τὸ ἐτήσιο Συνέδριο.

— Προσκυνήματα σὲ παλαιοχριστιανικοὺς χώρους.

— Σεμινάρια, ὁμιλίες, Ἱερὲς Ἀκολουθίες.

— Τὸ ἑξαμηνιαῖο περιοδικὸ Sobornost, κ.ἄ.

6. Οἱ προσήλυτοι

Ἡ Ἑλληνικὴ Ὁρθόδοξη Ἐκκλησία στὴν Μεγ. Βρετανία, μὲ τὴν συγκεκριμένη τῆς ὀργάνωση (Ἀρχιεπίσκοπος, Βοηθοὶ Ἐπίσκοποι, Κοινότητες - Ἐνορίες, Ἑλληνικὰ καὶ Κατηχητικὰ Σχολεῖα), ἔχει σὰν πρωταρχικὴ τῆς μέριμνα τὴν διακονία τῶν Ἑλλήνων (Ἑλλαδιτῶν καὶ Ἑλληνοκυπρίων) μεταναστῶν. Ἀνάλογη διακονία ἔχουν καὶ οἱ ἄλλες Ὁρθόδοξες Ἐκκλησίες (Ρωσικὴ Μητρόπολη τοῦ Σουρώζ, Σέρβικη Ἐκκλησία, Ρουμάνικη, Ἀντιοχειανή, Βουλγάρικη καὶ Οὐκρανικὴ) ποὺ δροῦν στὸ Ἠνωμένο Βασίλειο.

Ἡ φύση ὁμῶς —αὐτὴ καθ' αὐτὴ— τῆς Ὁρθοδοξίας εἶναι οὐσιαστικᾶ ἱεραποστολική. Ἔτσι, παράλληλα μὲ τὸ σπουδαῖο ἔργο τῆς διακονίας τῶν Ἀνατολικῶν Ὁρθοδόξων, ποὺ γιὰ διάφορους λόγους βρέθηκαν στὴν Μεγ. Βρετανία, ἐπιτελεῖται ταυτόχρονα καὶ ἓνα ἔργο μαρτυρίας καὶ προβολῆς τῆς Ὁρθοδοξίας στὸν ἴδιο χώρο.

Προσπάθεια προσυλητισμοῦ οἱ Ὁρθόδοξοι δὲν ἔκαναν ποτὲ στὴν σύγχρονη Δύση. Μὲ τὸ ὅτι ὁμῶς ὑπάρχουν καὶ ὑφίστανται ἐκεῖ, μὲ τὸ ὅτι κίτσουν Ἐκκλησίες, ἢ ἄλλες τὶς ἀγοράζουν ἀπὸ τοὺς Δυτικοὺς καὶ τὶς μετατρέπουν —τουλάχιστον ἐσωτερικᾶ— σὲ καθαρὰ Ὁρθόδοξους ναοὺς, μὲ τὴν ζωντανὴ παρουσία καὶ συμμετοχὴ τῶν κληρικῶν στὴν καθημερινὴ ζωὴ τῆς τοπικῆς κοινωνίας, ἀποτελοῦν αὐτόματα πόλο ἔλξης γιὰ πολλοὺς.

Πολλοί, ἴσως οἱ περισσότεροι, μπορεῖ νὰ μένουν ἀδιάφοροι ἀπέναντι στὴν ὅποια Ὁρθόδοξη παρουσία. Εἶναι ἀρκετοὶ ὁμῶς ἐκεῖνοι, κληρικοὶ καὶ λαϊκοὶ ὅλων τῶν δυτικῶν δογμάτων, ἀλλὰ ἰδιαίτερα Ἀγγλικανοί, οἱ ὁποῖοι δεῖχνουν ἓνα πολὺ μεγάλο ἐνδιαφέρον γιὰ τὴν Ὁρθοδοξία. Αὐτοὺς τοὺς βλέπουμε συχνὰ νὰ παρακολουθοῦν Ἱερὲς Ἀκολουθίες στοὺς ναοὺς τῶν Ὁρθοδόξων, νὰ συμμετέχουν σὲ διάφορες ἐκδηλώσεις (προσκυνήματα, σεμινάρια, χοροεσπερίδες, κ.ἄ.), νὰ σχετίζονται μὲ Ὁρθόδοξους κληρικοὺς στὴν προσπάθειά τους νὰ ἐμβαθύνουν στὴν μελέτη

τῆς Ὁρθόδοξης Θεολογίας καὶ παραδόσεως, καὶ τελικὰ ἀφοῦ ἀποδέχονται τὴν Ὁρθοδοξία σὰν τὴν μόνη ἀληθινὴ ἔκφραση τοῦ Χριστιανισμοῦ νὰ γίνονται μέλη τῆς Ὁρθόδοξης Ἀνατολικῆς Ἐκκλησίας.

Τέτοια παραδείγματα προσηλύτων εἶναι σχεδὸν σὲ ἡμερήσια διάταξη σ' ὅλες τὶς Ὁρθόδοξες Ἐνορίες στὴν Μεγ. Βρετανία. Κληρικοί καὶ λαϊκοὶ τῆς Ἀγγλικανικῆς Κοινωνίας, ἀλλὰ καὶ τῶν ἄλλων δυτικῶν δογμάτων, ἀπηρεδισμένοι ἀπὸ τὴν ἐκκοσμίκευση τῆς δυτικῆς Θεολογίας καὶ τῆς ἐκκλησιαστικῆς πρακτικῆς, προσεγγίζουν συνεχῶς τοὺς Ὁρθόδοξους κληρικοὺς γιὰ νὰ τοὺς ἐκμυστηρευτοῦν τὰ αἰσθήματά τους καὶ τὴν ἀγωνία τους, ἀλλὰ καὶ νὰ τοὺς ζητήσουν πνευματικὴ βοήθεια καὶ συμπαράσταση.

Τὸ ἀποτέλεσμα εἶναι νὰ ἔχει δημιουργηθεῖ σήμερον μία ἀρκετὰ μεγάλη καὶ ὑπολογίσιμη ὁμάδα προσηλύτων Ὁρθοδόξων στὴν Μεγ. Βρετανία. Οἱ περισσότεροι ἀπ' αὐτοὺς εἶναι Βρετανοί, ἀλλὰ ὑπάρχουν καὶ ἄλλοι ἀπὸ πολλὰς ἄλλες χώρες, Εὐρωπαϊκῆς καὶ μὴ. Κάποιοι μάλιστα ἀπ' αὐτοὺς ἔχουν χειροτονηθεῖ διάκονοι, πρεσβύτεροι, ἀκόμα καὶ ἐπίσκοποι γιὰ τὴν Ἑλληνικὴ καὶ τὴν Ρώσικη Ὁρθόδοξη Ἐκκλησία στὸ Ἠνωμένο Βασίλειο.

Αὐτοὶ οἱ τελευταῖοι, οἱ προσήλυτοι – Ὁρθόδοξοι κληρικοί, διακονοῦν περισσότερο τὶς ὁμάδες τῶν προσηλύτων Ὁρθοδόξων, ἀλλὰ σὲ κάποιες περιπτώσεις, ὅπως συμβαίνει κάποτε στὸν χώρο τῆς Ἑλληνικῆς Ἀρχιεπισκοπῆς Θυατείρων καὶ Μεγ. Βρετανίας, τοὺς βρίσκουμε νὰ διακονοῦν καὶ Κοινότητες Ἑλλήνων Ὁρθοδόξων μεταναστῶν.

Ἀξίζει ἐδῶ ν' ἀναφέρει κανεὶς πὼς οἱ προσήλυτοι, κληρικοί καὶ λαϊκοί, ἔχουν μία ἰδιαίτερα φλογερὴ ἀγάπη πρὸς τὴν Ὁρθοδοξία, καθὼς καὶ ἓναν ἔντονο ἐνθουσιασμό γιὰ νὰ βιώσουν τὰ Ὁρθόδοξα ἔθιμα καὶ τὶς παραδόσεις, πὺ μόνον μὲ τὸ πρωτοχριστιανικὸ πνεῦμα μποροῦν νὰ συγκριθοῦν.

7. Ἡ σημασία τῶν σχέσεων

Οἱ ἐξεταζόμενες ἐδῶ σχέσεις μεταξὺ Ὁρθοδόξων καὶ Ἀγγλικανῶν ἐντάσσονται σαφῶς μέσα στὸν εὐρὺν χώρο τῆς σύγχρονης Οἰκουμενικῆς κίνησης, ἢ ὅποια ἔχει ἀναπτυχθεῖ σὲ ὕψιστο βαθμὸ κατὰ τὸ τελευταῖο τέταρτο τοῦ 20οῦ αἰ. Ἡ κίνηση αὕτη ἐκτὸς ἀπὸ τὰ ὅποια ἀρνητικὰ τῆς στοιχεῖα ἔχει καὶ πολλὰ θετικά, πὺ ἀξίζει κανεὶς νὰ τὰ ἐξετάσει μὲ διάκριση καὶ ἀνοιχτὸ πνεῦμα.

Οἱ Ὁρθόδοξοι ἐρχόμενοι σὲ ἐπαφὴ μὲ τοὺς Ἀγγλικανούς ἔχουν τὴν οὐσιαστικὴ δυνατότητα νὰ προσφέρουν τὴν μαρτυρία τῆς Ἐκκλησίας τοῦ Χριστοῦ πρὸς μίαν συγκεκριμένη μερίδα τοῦ δυτικοῦ Χριστιανισμοῦ.

Μία μαρτυρία, ἢ ὅποια περιέχει σὰν βασικὸ τῆς συστατικὸ τὸν ἀληθινὸ καὶ ἀνόθευτο λόγο τοῦ Κυρίου. Αὐτὸς καθ' ἑαυτὸν ὁ λόγος τοῦ Κυρίου εἶναι καὶ ὁ λόγος, ἢ ἡ μαρτυρία, τῆς Ὁρθοδοξίας, αὐτὸς πὺ προτείνεται σὰν κοσμοσωτήριο μῆνυμα πρὸς ὅλα τὰ ἔθνη, πρὸς ὅλους τοὺς λαοὺς καὶ πρὸς ὅλους τοὺς πλανημένους ἀδελφούς.

Εἶναι ἐπίσης ἀληθὲς πὺς οἱ ἴδιοι οἱ Ἀγγλικανοὶ πολλὰς φορές, ἰδιαίτερα στὶς προσωπικῆς τοὺς ἐπαφῆς μὲ Ὁρθόδοξους ἐπισκόπους καὶ ἄλλους κληρικούς, ζητοῦν ἔντονα τὴν συνεχῆ παρουσία τῶν Ὁρθοδόξων κοντὰ τους, καὶ ἀκόμη τὴν συνεργασία σὲ συγκεκριμένες θεολογικῆς ἢ ἄλλες ἐκκλησιαστικῆς τοὺς ἐκδηλώσεις. Ὁ λόγος εἶναι πὺς ἔχουν ἀντιληφθεῖ τὴν πνευματικὴ τους ἔνδεια (καὶ σὲ κάποιες περιπτώσεις πλήρη ἀνέχεια) καὶ ὄντες ἐν πολλοῖς εἰλικρινεῖς ἀνθρώποι ἀναγνωρίζουν τὸ γεγονός καὶ ἀποζητοῦν βοήθεια καὶ συμπαράσταση.

Οἱ πνευματικῆς δυσκολίες καὶ ἡ στέρηση πὺ ἀντιμετωπίζει ἐπὶ τοῦ παρόντος ἢ Ἀγγλικανικῆ Κοινωνία εἶναι γεγονός ἀναμφισβήτητο. Θὰ πρέπει ὅμως νὰ ὁμολογηθεῖ πὺς ἔχουν καὶ αὐτοὶ κάποια θετικὰ στοιχεῖα, τὰ ὅποια οἱ Ὁρθόδοξοι μποροῦν νὰ μελετήσουν καὶ ἂν χρειασθεῖ, ἀκόμη καὶ νὰ υἰοθετήσουν.

Τὰ θετικὰ αὐτὰ στοιχεῖα βρίσκονται κυρίως στὸν ὀργανωτικὸ τομέα τῆς ἐκκλησιαστικῆς τοὺς ἔκφρασης. Γιὰ παράδειγμα, ἢ καλὴ καὶ αὐστηρὴ τοὺς στάση κατὰ τὴν διάρκεια τῶν Ἱερῶν Ἀκολουθιῶν, ἢ μεγάλη φροντίδα πὺ ἔχουν γιὰ τὴν ἐκκλησιαστικὴ ἐκπαίδευση σὲ ὅλα τὰ ἐπίπεδα, ἰδιαίτερα σχετικὰ μὲ τοὺς ὑποψήφιους κληρικούς, καὶ ἢ πολὺ καλὰ ὀργανωμένη διάρθρωση τῶν ἐκκλησιαστικῶν τοὺς ὀργανισμῶν, εἶναι μερικὰ ἀπὸ τὰ στοιχεῖα ἐκεῖνα πὺ ἔχουν ἀναπτύξει σὲ μέγιστο βαθμὸ καὶ μποροῦν νὰ ἀποτελέσουν παράδειγμα γιὰ μίμηση ἀπὸ τοὺς Ὁρθοδόξους.

Κοντολογίς, οἱ ὅποιες σχέσεις μεταξὺ Ὁρθοδόξων καὶ Ἀγγλικανῶν παρέχουν τὴν δυνατότητα τῆς προσέγγισης τῶν Χριστιανῶν τῆς Ἀνατολῆς μὲ αὐτῶν τῆς Δύσης, μὲ βασικὸ σκοπὸ τὸ ξεπέρασμα τῆς ἀποξένωσης σὲ πρώτη φάση καὶ ὕστερα – ὅταν φθάσει τὸ πλήρωμα τοῦ χρόνου – τὸν ἐρχομὸ ἀμφοτέρων μπροστὰ στὸ κοινὸ Ἅγιο Ποτήριον.

Ἀντὶ Ἐπιλόγου

Τελειώνοντας παραθέτουμε ἓνα μικρὸ ἀπόσπασμα ἀπὸ ποίημα τοῦ Θεοφίλ. Ἐπισκόπου Τελμησοῦ κ. Χριστοφόρου (Κοιμοδάτου), ὁ ὅποιος εἶναι ἓνας ἀπὸ τοὺς γνήσιους ἐργάτες τῆς Ὁρθοδοξίας στὴν Μεγ. Βρετανία, μὲ θέμα «Προσευχὴ γιὰ τὴν Ἐνωσὴ τῶν Ἐκκλησιῶν» (ἀπὸ τὴν Ποιητικὴ του Συλλογὴ «Ἀνα-

Παιδεία και Πολιτισμός στο φῶς τῆς Θεολογίας*

«Ἡ Παιδεία μας εἶναι ὅ,τι εἴμαστε, ὁ Πολιτισμός μας ὅ,τι ἔχουμε».
(R. MacIver)

Ἡ Ἐπιστήμη ἔχει υποβαθμιστεῖ σὲ ἀπειλητικὸ γιὰ τὸ μέλλον βαθμὸ. Στὴν Οἰκονομία καρκινοβατοῦμε, ἀφοῦ ἡ ἠθικὴ τῆς ἐργασίας ἔχει υποκατασταθεῖ ἀπὸ τὴν ἠθικὴ τοῦ ἐλεύθερου χρόνου: «Ἔργάζομαι γιὰ νὰ μὴν ἀπασχολοῦμαι», ἢ «προσλαμβάνομαι ὄχι γιὰ νὰ ἐργαστώ, ἀλλὰ γιὰ νὰ... μειώσω τὴν ἀνεργία» (ἀργομισθία).

Ὡστόσο, κρίσεις, καὶ μάλιστα σοβαρότερες, ἔχουν διέλθει κατὰ τὸ ἱστορικὸ παρελθὸν ὅλοι οἱ πολιτι-

Τοῦ κ. **Σπύρου Κ. Τσιτσιόγκου**
καθηγητοῦ θεολόγου, μετεκπαιδευθέντος
στὸ Παν/μο τοῦ Durham τῆς Ἀγγλίας

σμοί, ἔτσι ποὺ ὁ Γερμανὸς συγγραφέας Hanns Johst (1890-1978) εἶχε πεῖ: «Κάθε φορὰ ποὺ ἀκούω τὴ λέξη "πολιτισμός", βγάζω τὸ περιστροφὸ μου!»! Εἶναι γνωστὸ ὅτι τὰ μεγαλύτερα ἐγκλήματα στὴν Ἱστορία διαπράχθηκαν ἀπὸ πολιτισμένους, καὶ μάλιστα χριστιανούς, ἀκόμα καὶ στὸ ὄνομα τῆς Παιδείας!!! Τὰ θανάσιμα ἀμαρτήματα τοῦ πολιτισμοῦ μας δὲν εἶναι μόνο ὀκτώ (8), ὅπως γράφει ὁ K. Lorenz. Πάντως ὅλοι φαίνεται νὰ συμφωνοῦν στὸ ὅτι ἡ κύρια αἰτία τῆς κρίσεως ὀφείλεται στὴν «πολιτισμικὴ ἐπιβράδυνση» ἐνὸς στοιχείου τοῦ πολιτισμοῦ σὲ σχέση μὲ τὰ ἄλλα. Ἡ ὑπερτροφία (ἐλεφαντίαση) ἐνὸς τομέως σὲ βάρους ἐνὸς ἄλλου δηλώνει ἀξιολογικὴ μυωπία ἢ πνευματικὸ

* Συνέχεια ἐκ τῆς σελ. 579 τοῦ ὑπ' ἀρ. 15 τεύχους.

βάσεις τῆς καρδιάς», Ἐκδόσεις «Σήμετρο», Ἀθήνα 1983):

Κύριε, βοήθησε νὰ γίνῃ πραγματικότης ὁ διάπυρος πόθος κάθε χριστιανοῦ γιὰ τὴν ἐπανάσταση τῶν Ἐκκλησιῶν σου. Κάνε νὰ κλείσουνε γιὰ πάντα οἱ πληγές, ποὺ ἀνοίξαν στὸ κορμὶ τῆς Ἐκκλησίας οἱ αἰρέσεις καὶ τὰ σχίσματα.

Κύριε ἐγκαινίασε μιὰ νέα ἐποχὴ στὴν ἱστορία.

Στὶς σχέσεις τῶν Χριστιανῶν.

Γιὰ νὰ μὴν εἴμαστε πιά χωρισμένοι.

Γιὰ νὰ πέσουν οἱ φραγαμοί.

Νὰ γεφυρωθοῦν τὰ χάσματα, γιὰ πάντα...

ΑΜΗΝ. ΓΕΝΟΙΤΟ

δαλωνισμό· κι αὐτὴ εἶναι ἡ μεγαλύτερη πολιτισμικὴ νόσος, ἀφοῦ καταστρέφει τὴν πολιτισμικὴ, καὶ ἄρα πνευματικὴ καὶ ψυχικὴ, ἰσορροπία. Μάλιστα δέ, κατὰ τὸ φιλόσοφο N. Hartmann, ἡ πνευματικὴ νόσος αὐτὴ χαρακτηρίζεται τὴν τραγικότητα τοῦ πεινασμένου ἐκείνου ἀνθρώπου, ποὺ ἐνῶ κάθεται μπροστὰ σὲ στρωμένο τραπέζι, δὲν ἀπλώνει τὸ χέρι νὰ φάει, γιὰτὶ ἀπλούστατα δὲ βλέπει ὅ,τι ὑπάρχει μπροστὰ του!

Σήμερα δὲν εἶναι ὁ Βάβαλ καὶ ἡ Ἀστάρτη, ἀλλὰ ἡ θεοποίηση τοῦ κράτους καὶ τῆς ἐξουσίας στὰ ἀπολυταρχικὰ καθεστώτα (ἓνα εἶδος «Civil Religion»), ὅποτε ἔχουμε καθαρὴ εἰδωλολατρία (ὡς λατρεία τῆς Οὐτοπίας καὶ Ἰδεολογίας), καθὼς καὶ ἡ θεοποίηση τῆς μηχανῆς ὡς ἱεροποίηση τῆς Τεχνοκρατίας (Sakralisierung). Πράγματι, ἡ συντριπτικὴ πλειοψηφία τῶν ἀνθρώπων τῆς ἐποχῆς μας ζεῖ μὲ τὴν ἰδεολογία τοῦ περασμένου αἰῶνα: ἄσειστη πίστη στὶς ὑποσχέσεις τῆς Ἐπιστήμης, καὶ ὀλοκληρωτικὴ παράδοση στὶς ἐπαγγελίες τῆς Πολιτικῆς. Οἱ σωτήρες, ποὺ ὁ προηγούμενος αἰῶνας ἔφερε στὸ προσκήνιο τῆς Ἱστορίας, ἦσαν ὁ ἐπιστήμονας καὶ ὁ πολιτικός. Ὁ πρῶτος προσφέρει νέα καὶ πολλὰ ὑλικά ἀγαθὰ, ἐνῶ ὁ δεύτερος προσφέρει νέα κοινωνικὰ πλαίσια γιὰ τὴν διανομὴ αὐτῶν τῶν ἀγαθῶν. Ἡ διαφορὰ ἀπὸ τοὺς ἄλλους σωτήρες τῆς ἀνθρωπότητας εἶναι πὼς δὲν προσφέρουν τὸν ἑαυτό τους! Γιὰ νὰ χορτάσει ὁ πεινασμένος κατασκευάζεται ἓνας τέτοιος τεχνολογικὸς μηχανισμός, ποὺ δημιουργεῖ προβλήματα φοβερότερα ἀπ' τὸ πρόβλημα τῆς πείνας μέσα στὸν κίρκαιο σταῦλο μᾶς ὑπερκορεσμένης κοινωνίας. Ὁ Χριστὸς ἀρνήθηκε τὸν Πειρασμὸ τοῦ νὰ κάνει τὶς πέτρες ψωμί· ὁ πολιτισμὸς μας ὅμως δέχτηκε. Ἐτσι, ἡ Ἐπιστήμη κατάντησε ἀρτοποιητικὴ, καὶ ἡ Πολιτικὴ μας ἀρτοδιανεμητικὴ. Ἀλλὰ, κάποτε περνᾷ καὶ ἡ ἐποχὴ τῶν τεχνολογικῶν ἐπαναστάσεων, γιὰτὶ ὕστερα ἀπὸ ὀρισμένη ποσότητα τὰ ὑλικά ἀγαθὰ δὲν ἔχουν νόημα. Τὸ πρῶτο πιάτο ἀξίζει ὅσο καὶ ἡ ζωὴ μου, τὸ πέμπτο μοῦ εἶναι ἄχρηστο· μένει μόνο ἡ ἀπληστία.

Ἐφόσον ὅμως οἱ ἀναπτυσσόμενες κοινωνίες κινοῦνται μὲ δυνάμεις πολιτιστικῆς, θὰ πρέπει νὰ ἀναζητήσουμε κάποια θεραπεία τῆς πολιτιστικῆς νόσου γιὰ νὰ ξεπεράσουμε αὐτὴ τὴν (ἠθικὴ) κρίση (ἀξίων). Οἱ προτεινόμενες λύσεις εἶναι διαμετρικὰ ἀντίθετες· ἀπ' τὴ μιὰ ὁ S. Freud θεωρώντας τὸν πολιτισμὸ ὡς πηγὴ δυστυχίας, προτείνει τὴν ἐπιστροφή στὸ Ἐνστι-

κτο, ενώ απ' την άλλη οι αισιόδοξοι, αποδίδοντας την πολιτιστική κρίση στη συνάντηση και σύγκρουση των πολιτισμών (με ψευδομόρφωση, μετακένωση ή αφομοίωση), συνιστούν την άπραξία, ουδετερότητα και παθητική άναμονή. Ο R. Guardini για τη θεραπεία της πολιτισμικής αλλοτρίωσης προτείνει «μετάνοια» με την έννοια α) της ένδοσκόπησης (ένδοθεώρησης), β) αναθεώρησης, και γ) άσκησης αυτοαγωγής. Η λύση αυτή φαίνεται έπιτυχέστερη, αν λάβουμε υπόψη μας ότι ή έντονη έπιθυμία για κατάκτηση δύναμης (ό Β' Πειρασμός του Χριστού), την όποία υποδαυλίζει ό πολιτισμός μας; βρίσκεται σε αντίστροφη σχέση προς τη δεκτική ικανότητα της άγωγής (παιδείας), κατά τον A. Adler.

Η Ελλάδα ως αναπτυσσόμενη χώρα φαίνεται να διέρχεται μιá πολιτιστική επανάσταση: τέτοιες επαναστάσεις είναι γνωστές τρεις από την πρόσφατη Ιστορία: Ρωσική (Kul'turnaja Revolucija), κινεζική (Wen-Hua Ko-Ming) και Τριτοκοσμική. Καμιά όμως απ' αυτές δεν ανταποκρίνεται στην έρμηνεία της πολιτισμικής κρίσης του τόπου μας, ή όποια παρουσιάζεται ως μεταβολή 'Αξιών. Οι 'Αξίες είναι παραστάσεις και μέτρα του έπιθυμητού και έπιδιωκτέου με τη συμπεριφορά μας. Και έρωτάται: Πρόκειται άραγε για «αναποδογύρισμα» (Umwertung) όλων των αξιών (Nietzsche) ή απλά για μιá αναϊερόαρχη τους; Σε κάποιους τομείς φαίνεται ότι συμβαίνει το πρώτο, ενώ σ' άλλους το δεύτερο.

II. Πριν εισέλθουμε στις σχέσεις Χριστιανισμού και πολιτισμού, χρήσιμη φαίνεται μιá συνοπτική εξέταση του πώς οι κοινωνιολόγοι βλέπουν γενικά τη Θρησκεία (ως κοινωνικό φαινόμενο), ώστε να διαπιστωθεί εάν ή Θρησκεία είναι το όπιο του λαού (K. Marx) ή ή ούσία του πολιτισμού (P. Tillich).

Για την Κοινωνιολογία ή Θρησκεία αξιολογείται πολιτισμικά από το κατά πόσο (ποσοτικά) λειτουργεί συλλογικά και έπιδρά στην πολιτιστική 'Ηθική. Οι θρησκευτικές δοξασίες καθορίζουν τις ιδέες του άτομου ή της ομάδας σχετικά με τη φύση και τη λειτουργία της παιδείας, σε βαθμό πιθανώς μεγαλύτερο από ό,τι συμβαίνει για άλλες περιοχές της κοινωνικής ζωής.

Όστόσο, ή Θρησκεία, κατά τον A. Hilckman, δεν πρέπει να υπολογίζεται μεταξύ των «τομέων» του πολιτισμού, γιατί, παρά τις στενές σχέσεις της με τον πολιτισμό, αναφέρεται σε «άντικείμενο» υπερφυσικό, μη όντας «έκ του κόσμου τούτου» (Ίω. 18,36). Είναι κοινωνιολογικά αποδεδειγμένο ότι ή ιδεολογική, έιδωλολατρική, υποκριτική, νομικιστική, παθογενετική,

αυταπατούμενη, δεισιδαιμονική, ούτοπική, μεταμορφωτική μορφή (έκδηλώσεις) της όποιασδήποτε Θρησκείας οδηγούν το άτομο στην «άλλοτρίωση»: και ναι μεν φαινομενολογικά παρατηρείται, αλλά διαφορετικά αξιολογείται από τους κοινωνιολόγους ή τη Θεολογία. Έτσι, μιá φαιρισαϊκή ή τυπολατρική Θρησκεία πράγματι αλλοτριώνει (έπι τα χείρω) τον άνθρωπο, μάλιστα δε όρισμένες θρησκείες (όπως το 'Ισλάμ) μπορεί να οδηγήσουν μέχρι το φανατισμένο «ίερό πόλεμο» κατά των «άπίστων» ή να οδηγήσουν στην αυτοκτονία (όπως μερικές 'Ινδουιστικές παραφυάδες). Απ' την άλλη μεριά μιá όρθόδοξα χριστιανική άλλαγή του ατόμου (μεταμόρφωση) δεν άποτελεί «άλλοτρίωση», αλλά «καλή άλλοίωση» (μετάνοια).

Οι άπόψεις των κοινωνιολόγων όσον άφορά τη Θρησκεία μπορούν να ένταχθούν στις δυό πιό σπουδαιότερες, του Durkheim (1858-1917) και του M. Weber (1864-1920). Ο Durkheim ήλιζε ότι κάποια έπιστήμη της 'Ηθικής ή Έκπαίδευσης, κάποιο δηλ. κοινωνικό υποκατάστατο «θρησκείας», θα μπορούσε ν' αντικαταστήσει τη Θρησκεία. Έτσι, κατ' αυτόν ή Παιδεία θα έπαιζε το ρόλο της Θρησκείας (Νεο-Γνωστικισμός) μέσα σε μιá νέα ούτοπική (ιδεαλιστική) κοινωνία του μέλλοντος. 'Αλλά, ό έπόμενος αιώνας αντί να δικαιώσει τους «εύσεβείς πόθους» του E. Durkheim γέννησε νέες θρησκείες: Ο Θεός εκδιώχτηκε μεν απ' την «ύπερσυνείδηση» ('Υπερεγώ) του εύρωπαϊκού πολιτισμού, άλλ' επέστρεψε εκ των κάτω, από το ύποσυνείδητο του σύγχρονου κόσμου (B. Welte). Η Θρησκεία λοιπόν δεν άποτελεί προ-επιστημονικό στάδιο, ούτε μιá κατώτερη μορφή πολιτισμού, άφού οι νέες θρησκείες της νεολαίας, από αντίδραση (ή φυγή) προς το βιομηχανικό πολιτισμό, γεννήθηκαν άρχικά στους δρόμους των γιγαντιαίων πόλεων όχι βιομηχανικά υπανάπτυκτων χωρών, αλλά κυρίως στις ΗΠΑ. Το κοινωνιολογικό φαινόμενο αυτό της νέας θρησκευτικότητας άκριβώς σε εύημερούσες χώρες άνατρέπει τη μαρξιστική έρμηνεία του θρησκευτικού φαινομένου. Μάλιστα δε, θα μπορούσαμε να προσθέσουμε ότι για την πολιτιστική κρίση ή επανάσταση κατά μεγάλο μέρος εϋθύνεται ό πολιτιστικός «Θρησκευτικός Συγκρητισμός» της έποχής μας, ό όποιος διαδίδεται μέσω ένός πολιτιστικού Kolonialismus ('Αποικιοκρατίας).

Απ' την άλλη μεριά ό M. Weber παραδέχεται δημιουργική σχέση μεταξύ Θρησκείας και Κοινωνίας, ιδίως στη διάρθρωση της Οικονομίας. Κατ' αυτόν, ή σχέση Θρησκείας και Κόσμου διέρχεται ιδεοτυπικά από τρία (3) στάδια: α) Μαγεία (τάση έγκοσμιότητας), β) Συμβολισμός (χωρισμός «ίερού» και «κοσμι-

κού»), και γ) Ἠθική θρησκευτικότητα (ζεῦγμα ἀμαρτίας - λύτρωσης).

III. Τὸ τρίτο αὐτὸ στάδιο ἐκφράζει προφανῶς τὸ Χριστιανισμό, τὶς σχέσεις τοῦ ὁποίου μὲ τὸν Πολιτισμὸ εὐθὺς προβαίνουμε νὰ ἐξετάσουμε. Οἱ σχέσεις αὐτὲς μποροῦν νὰ προσωποποιηθοῦν μυθολογικὰ μὲ τὶς σχέσεις Διὸς καὶ Προμηθέα, μάλιστα δὲ ὑπὸ μορφὴ τραγωδίας, τὴν ὁποία ἐμπνεύστηκε ὡς λειτουργοῦσα ἀρχετυπικὰ γιὰ τὸ «σύγχρονο ἄνθρωπο» ὁ φιλόσοφος J. - P. Sartre.

Τὸ ὅτι ἡ Θρησκεία εἶναι πανανθρώπινο φαινόμενο, γίνεται σήμερα δεκτό, καὶ θεμελιώνεται πλήρως ἀπὸ τὰ πορίσματα τῆς Ἀνθρωπολογίας καὶ Προϊστορίας. Κατὰ τὰ πρῶτα μάλιστα στάδια τοῦ ἀνθρώπινου γένους ὁλόκληρος ὁ βίος του ἔφερε θρησκευτικὸ χαρακτήρα. Μόνο στὰ μέσα τῆς πρώτης π.Χ. χιλιετηρίδας, τῆ λεγόμενῃ «ἐποχῇ τοῦ ἄξονα» (K. Jaspers), ἀρχίζει ἡ σταδιακὴ χειραφέτηση τῶν ἐπὶ μέρος περιοχῶν τοῦ Πολιτισμοῦ, καὶ ἡ μεταξὺ αὐτοῦ καὶ τῆς Θρησκείας διάσταση, ἡ ὁποία φθάνει σὲ ἀκρότητες, ὅταν καὶ ὅπου ἐπικρατεῖ ὁ ὀρθολογικὸς Σκεπτικισμός. Ὁ A. Gouldner διακρίνει τοὺς «πολιτισμοὺς τῆς ντροπῆς» (ἐμφαση στὴν ἰδέα τῆς Τιμῆς) ἀπὸ τοὺς «πολιτισμοὺς τῆς ἐνοχῆς» (ἐμφαση στὴν ἰδέα τῆς ἀμαρτίας). Ἱεροκρατικούς καθαρὰ πολιτισμοὺς συναντᾶμε στοὺς Πρωτόγονους, στὸ Βραχμανισμό καὶ στὸν Ἰουδαϊσμό. Ἀντίθετα, ὁ Βουδδισμὸς χαρακτηρίζεται ὡς «α-πολιτιστικὴ» θρησκεία. Καλὸ παράδειγμα ποὺ νὰ δείχνει ὅτι τὰ θρησκευτικὰ καὶ τὰ πολιτιστικὰ ὅρια δὲ συμπύκνουν πάντοτε, ἀποτελεῖ ὁ Ἰσλαμισμός. Ἄν ἀφαιρέσουμε ἀπ' τὸ Μωαμεθανισμό τὸ Κοράνι, τότε, γράφει ὁ Ἰσλαμολόγος M. Horton, θὰ ἀπομείνει ἕνας ἑλληνικὸς πολιτισμός!

Οἱ Ἰσραηλίτες, ἐρχόμενοι στὴν Παλαιστίνη, ἔφεραν κατώτερο πολιτισμὸ ἀπ' αὐτὸν ποὺ ἀνθούσε ἐκεῖ, ἕως ὅτου δημιουργήσουν δικὸν τους πολιτισμὸ μὲ κράμα ἢ μεταπλάσεις ἀπ' τοὺς ἄλλους. Ἀλλὰ καὶ ἀπ' τὸν ἴδιον τὸ δικὸν τους πολιτισμὸ τῶν πόλεων οἱ Ρεχαβίτες, οἱ Ἑσσαῖοι καὶ οἱ Ναζιραῖοι ἦσαν ἀποκομμένοι. Γιὰ τὸν ἰουδαϊκὸν Φαρισαϊσμὸν ἰδεώδες τῆς παιδείας ἦταν ἡ θεϊκὴ σοφία, ἐνῶ ὅλος ὁ πολιτισμὸς τους ἦταν θεοκεντρικὸς, σ' ἀντίθεση πρὸς τοὺς γύρω πολιτισμοὺς τῶν γειτονικῶν λαῶν, ποὺ ἦσαν εἰδωλολάτρες. Ἡ ἐπίδραση τοῦ ἑλληνιστικοῦ πολιτισμοῦ στοὺς Ἰουδαίους τῆς Παλαιστίνης στὴν ἀρχὴ ἦταν περιορισμένη σὲ ὀρισμένους μόνον κύκλους Ἑλληνιστῶν Ἰουδαίων ἀργότερα ὅμως γενικεύτηκε κάτω ἀπὸ τὸν ἑλληνορωμαϊκὸν πολιτισμὸν πάνω σ' ὅλους τοὺς Ἰουδαίους τῆς Διασπορᾶς. Ἔτσι, ἐπιχειρώντας μιὰ σύνθεση, οἱ Ρα-

βῖνοι δίδασκαν ὅτι ὅταν τὸ ἰουδαϊκὸ πνεῦμα (ὁ Νῶε) ἐπικρατήσῃ πάνω στὸ ἑλληνικὸ (τὸ γιὸ τοῦ Ἰάφεθ = ὁμορφιά), τὸ ἀληθινὸ κάλλος ἐλευθερώνεται ἀπὸ τὸν παγανιστικὸν (πορνικὸν γυμνισμόν) αἰσθησιασμὸν του, ἀποκαλύπτοντας τὴν ἀρχικὴν του (θεία) δόξα.

Ποιά ἦταν ἡ πολιτιστικὴ κατάσταση κατὰ τοὺς χρόνους τοῦ Κυρίου; Ἡ Μ. Ἀνατολὴ ἀλλὰ καὶ ὁ ἑλληνορωμαϊκὸς χώρος (μὲ ἐπίκεντρο κυρίως τὴν Ἀλεξάνδρεια) ἀποτελοῦσαν κατὰ τὸν 1ο μ.Χ. αἰ. μιὰ τεράστια χοάνη, στὸ εὖρος τῆς ὁποίας γνώρισαν τὸν ἐναγκαλισμὸν 4 μεγάλοι πολιτισμοί: ἑλληνικὸς, αἰγυπτιακὸς, βαβυλωνοπερσικὸς (καὶ ἰνδικὸς) καὶ ἰουδαϊκὸς. Κατὰ τὶς τελευταῖες μάλιστα π.Χ. ἑκατονταετηρίδες ἐπῆλθε ἀνάμιξη μεγαλύτερη καὶ ἀλλοίωση τῶν ἀρχαιότερων κυρίως πολιτισμῶν πρὸς νέες ἀκαθόριστες καὶ νόθες (γι' αὐτὸ καὶ φθίνουσες ποιητικὰ - ἠθικὰ) μορφές τοῦ ἑλληνιστικοῦ καὶ ἑλληνορωμαϊκοῦ. Ἔτσι, παρατηροῦμε κατάπτωση τῶν Γραμμάτων καὶ τῶν Τεχνῶν (σάτυρα, ἀποκεφαλισμὸς ἀγαλμάτων, ρητορικὴ συκοφαντία, τὸ δράμα ἐξαφανίζεται πρὸ τῶν ξιφομάχων καὶ σχοινοβατῶν, οἱ Ἀθηναῖοι συγγραφεῖς ἀσχολοῦνταν περὶ τὰ «μυίας καὶ ψιττακοῦ καὶ κώνωπος ἐγκώμια», ἡ νεότερη Σοφιστικὴ: ἀγυρτεία, φλυαρία· θαυμαστοποιοί, γελωτοποιοί, μίμοι, μονομάχοι), κατάπτωση ἠθικοῦ καὶ κοινωνικοῦ βίου (βλ. Ἄπ. Παῦλο, Ἄπουληιο, Λουκιανό, λείψανα Πομπηίας καὶ Ἡράκλειου, Σάτυρες Περσίου καὶ Ἰουβενάλιου, ἐπιγράμματα Μαρτιάλιου, ἀπομνημονεύματα Τάκιτου, Σουετώνιου, Κασσίου Δίωνος, μυθοπλαστῆς Πετρώνιου, δουλεία, χλιδὴ, σπατάλη κ.λπ.), ἔτσι ὥστε «ὁ κόσμος βρισκόταν στὶς ὠδίνες μιᾶς θρησκευτικῆς ἐπανάστασης» (Dill), καὶ «ἂν ὁ Χριστὸς ἐρχόταν λίγο βραδύτερα στὴ γῆ, θὰ βρισκε μόνον τὸ πτώμα τῆς κοινωνίας» (Chateaubriand).

Πολιτιστικὰ ὁ Χριστιανισμὸς εἶναι γνωστὸς ὡς βυζαντινός, λατινικός, ἀμερικανικός, σλαβικός, ἀσιατικός κ.λπ. Ἄρα ὁ Χριστιανισμὸς παρουσιάζει πολιτιστικὴ πολυμορφία ἄσχετη πρὸς τὴν οὐσίαν τοῦ δόγματός. Τὸ ὀρθόδοξο Βυζάντιον ὑπῆρξε προπύργιον πολιτισμοῦ μέσα στὸ μεσαιωνικὸ σκοταδισμό καὶ τὴν δεισιδαιμονία (μαγεία, παγανισμὸς) τῆς Εὐρώπης. Ἡ Κωνσταντινούπολις ἦταν ἡ πνευματικὴ πρωτεύουσα τοῦ τότε κόσμου ποὺ φώτιζε τοὺς βαρβάρους, ὄχι κατακτητικὰ ἢ ἀποικιοκρατικὰ, ἀλλὰ ἱεραποστολικὰ καὶ ὑποδειγματικὰ. Ἀντίθετα, ὁ Μωάμεθ (Μουσουλμανισμὸς) ὑπέκυψε στὸν Πειρασμὸν, στὸν ὁποῖο ἀντιστάθηκε ὁ Χριστὸς!

(Συνεχίζεται)

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ ΚΑΙ ΣΧΟΛΙΑ

Ἡ ἐπαφή τοῦ Μακ. Ἀρχιεπισκόπου μετὰ τῆς Ἱ. Ἀρχιεπισκοπῆς Β. καὶ Ν. Ἀμερικῆς

Τὸ Χριστελώνυμον πλήρωμα τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος μετὰ συγκινήσεως καὶ χαρᾶς ἐπληροφορήθη τὴν ἐξ Ἠνωμένων Πολιτειῶν Ἀμερικῆς ἐπάνοδον τοῦ Μακαριωτάτου Ἀρχιεπισκόπου Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος κ. Σεραφεῖμ, ὅστις εἶχε μεταβῆ εἰς Νέαν Ὑόρκην προσκεκλημένος τοῦ Σεβασμιωτάτου Ἀρχιεπισκόπου Γέροντος Β. καὶ Ν. Ἀμερικῆς κ. Ἰακώβου.

Ἡ συγκίνησις καὶ ἡ χαρὰ αὕτη ἔχουν διπλὴν αἰτίαν. Πρῶτον διεπιστώθη ἐν Ἀμερικῇ ὅτι ὁ Μακαριώτατος κ. Σεραφεῖμ χαίρει ἄκρας ὑγείας καὶ δεύτερον ἐδόθη ἄλλην μίαν φορὰν ἡ ἀφορμὴ εἰς τὸ νὰ ἐξαρθοῦν οἱ ἀδελφικοὶ δεσμοὶ ἐνότητος, συμπνοίας καὶ ἀγάπης, οἱ ὅποιοι συνδέουν τὴν Ἐκκλησίαν τῆς Ἑλλάδος μετὰ τῆς ἐν Ἀμερικῇ Ἑλληνορθοδόξου Ἐκκλησίας, ἥτις κατὰ λαμπρὸν καὶ ἀκτινοβόλον τρόπον διαποιομαίνεται ὑπὸ τοῦ Σεβ. Ἀρχιεπισκόπου Γέροντος κ. Ἰακώβου.

Ὁ Μακαριώτατος Ἀρχιεπίσκοπος κ. Σεραφεῖμ ἐχάρη ἰδιαίτερος, διότι ἐξ αὐτοψίας καὶ αὐτηκοίας ἐγνώρισε τὸν Ἐθναρχικὸν ρόλον τῆς Ἱ. Ἀρχιεπισκοπῆς Β. καὶ Ν. Ἀμερικῆς καὶ τὴν ἐπανελημμένως μνημονευθεῖσαν ἐν τῷ παρόντι περιοδικῷ τεραστίαν συμβολὴν αὐτῆς εἰς τὴν ἀναζωογόνησιν τῶν Ἑλληνορθοδόξων Κοινοτήτων τῆς Ἀμερικῆς εἰς τὴν κατὰ ρεαλιστικὸν καὶ οὐχὶ οὐτοπιστικὸν τρόπον ἀποτροπὴν τοῦ ἀφελληνισμοῦ τῶν εἰς τὴν διατήρησιν τῆς ταυτότητος καὶ αὐτοσυνειδησίας τῶν εἰς τὴν ἐξάπλωσιν τῆς ἑλληνικῆς ἀνθρωπιστικῆς παιδείας καὶ εἰς τὴν ἀνύψωσιν τῆς ποιοτικῆς τῆς στάθμης εἰς τὴν διατήρησιν ἐντὸς τῶν τάξεων τοῦ Ἑλληνισμοῦ τῆς Ἀμερικῆς τῶν πολιτιστικῶν μας παραδόσεων καὶ τῆς ἑλληνικῆς γλώσσης εἰς τὴν ζωντανὴν σύνδεσιν τῆς ἑλληνικῆς νεολαίας μετὰ τῆς Μητρὸς Ἐκκλησίας εἰς τὴν ἐπάνδρωσιν τῶν Ἑλληνικῶν Κοινοτήτων διὰ θεολόγων ἱερέων, πτυχιούχων κατὰ τὸ πλεῖστον τῆς λαμπρᾶς Θεολογικῆς Σχολῆς τοῦ Τιμίου Σταυροῦ καὶ τοῦ Ἑλληνικοῦ Κολλεγίου, τῶν δύο αὐτῶν Ἀνωτάτων Ἐκπαιδευτικῶν Ἰδρυμάτων, ἅτινα σήμερον κατὰ πεφωτισμένον τρόπον κατευθύνονται ὑπὸ τοῦ διακεκριμένου Προέδρου αὐτῶν Θεοφ. Ἐπισκόπου Βοστώνης κ. Μεθοδίου εἰς τὴν προώθησιν τοῦ ἰδεώδους τῆς ἀληθινῆς εἰρήνης καὶ διεθνούς συνεργασίας εἰς τὴν προώθησιν τοῦ ὑγιοῦς οἰκουμενικοῦ πνεύματος εἰς

τὴν προβολὴν τῆς Πρωτοθρόνου ἐν τῇ καθ' ὅλου Ὁρθοδόξῃ Ἐκκλησίᾳ τῆς Κωνσταντινουπόλεως τῆς ὁποίας ἐκλεκτὴ θυγάτηρ εἶναι ἡ Ἱ. Ἀρχιεπισκοπὴ Β. καὶ Ν. Ἀμερικῆς κ.τ.τ.

Ἀπρηχαιωμένη θεωρία περὶ τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ

Τὸ ζήτημα τῶν σχέσεων τοῦ «Ἰησοῦ τῆς Ἰστορίας» καὶ τοῦ «Χριστοῦ τοῦ Κηρύγματος», διὰ τὸ ὁποῖον ἔχομεν γράψει εἰς τὸ πρόσφατον παρελθόν, ἐπανήλθε τὰς τελευταίας ἐβδομάδας εἰς τὸ προσκήνιον ἐξ ἀφορμῆς δημοσιεύσεων εἰς τὴν ἐφημερίδα «The Independent» καὶ εἰς ἑλληνικὰς ἐφημερίδας (λ.χ. «Τὰ Νέα» τῆς 15-10-1993). Τὰ δημοσιεύματα αὐτὰ παρουσίασαν «νέα» δὴθεν συμπεράσματα τῆς περὶ τὸν Ἰησοῦν Χριστὸν ἐρεῦνης, κατὰ τὰ ὁποῖα ὁ Ἰησοῦς δὲν ἦτο ὁ Υἱὸς τοῦ Θεοῦ ἢ Μεσσίας, ἀλλὰ «ένας φιλόσοφος, στοχαστὴς τῆς παράδοσης τῶν Ἑλλήνων κινικῶν». Ἡ μελέτη αὕτη, ἥτις ἐπαναλαμβάνει ἀπρηχαιωμένας ὀρθολογιστικὰς θεωρίας, παρουσιάσθη, κατὰ τὴν σχετικὴν ἀρθρογραφίαν, ὑπὸ τοῦ ἀμερικανοῦ καθηγητοῦ Δρος Μπάρτον, ὅστις ὑπεστήριξεν, ὅτι «ἡ θεοποίησις τοῦ Χριστοῦ ἐγένε 20-50 χρόνια μετὰ τὸν θάνατό του. Ἡ διαδικασία τῆς μετατροπῆς ἐνὸς ἀνθρώπου σὲ μῦθο συνέβη καθὼς οἱ παγανιστικῆς μὴ ἐβραϊκῆς – κυρίως ἑλληνιστικῆς – ἐπιδράσεις ἄρχισαν νὰ ἀναμορφῶνουν τὸ καθαρὸν μέχρι τότε φιλοσοφικὸν κίνημα τοῦ Χριστοῦ». Κατὰ τὴν ἀναληθῆ – δὴθεν «νέα» – θεωρίαν ταύτην αἱ προηγηθεῖσαι τῆς συγγραφῆς τῶν Εὐαγγελίων πρῶται γραφαὶ πηγῶν τῆς βιογραφίας τοῦ Ἰησοῦ δὲν ὁμιλοῦν περὶ τοῦ Θεανθρώπου, ἀλλ' ἀπεικονίζουσι δὴθεν τὸν Χριστὸν μόνον ὡς φιλόσοφον, παρουσιάζουσαι ἀπλῶς στοιχεῖα τῆς ἠθικοκοινωνικῆς διδασκαλίας του.

Ὡς εἶναι φανερόν, πρόκειται περὶ ἀναμνησκασμοῦ παλαιῶν θεωριῶν καὶ περὶ παρασιωπήσεως τοῦ γεγονότος, ὅτι ἡ νηφαλία κριτικὴ ἐρευνα ἔχει καταλήξει εἰς τὸ συμπέρασμα, ὅτι αἱ παλαιότεραι πηγῶν, ἐκ τῶν ὁποίων ἠντλήσαν ὑλικὸν οἱ εὐαγγελιστοί, παρουσιάζουν ἀναμφιβόλως τὸ φυσικὸν στοιχεῖον ἐν τῇ ζωῇ τοῦ Ἰησοῦ ὡς συναρτώμενον πρὸς τὸ ὑπερφυσικόν. Ἡ διδασκαλία Του, ἥτις προβάλλεται ὑπὸ τῶν πηγῶν τούτων, ἐπικαλεῖται καὶ θαύματά Του, μεθ' ὧν εἶναι ἀδιασπᾶστος συννηνωμένη. Αἱ ἐν τοῖς κόλποις τῆς Ἐκκλησίας χρησιμοποιοθεῖσαι πρωταρχικαὶ ἐξιστορήσεις τῶν λόγων καὶ τῶν ἔργων τοῦ Κυρίου παρουσιάζουν, ὡς ἐπανελημμένως ἔχομεν ἐπισημάνει,

οὐχὶ τὴν ἀσυνέχειαν (*Diskontinuität, discontinuity*), ἀλλὰ τὴν ἄνευ χασμάτων ὀργανικὴν συνέχειαν (*Kontinuität, continuity*) τοῦ προπασχαλείου Ἰησοῦ καὶ τοῦ μεταπασχαλείου Χριστοῦ, οἱ ὁποῖοι εἶναι ὁ εἷς καὶ αὐτὸς Θεάνθρωπος.

Μαρτυρία εἰς ὑπερκείμενους ὁμοκέντρους κύκλους

Ἐν συνεχείᾳ ἄς ἐπιτραπῆ νὰ σημειωθῆ, ὅτι ὁ γράφων ἐν ἄρθρῳ του εἰς ἀθηναϊκὴν ἐφημερίδα ὑπὸ τὸν τίτλον «Φιλόσοφος ἢ Θεάνθρωπος;», ἀντικρουῶν τὴν ἀμφισβήτησιν τῆς Θεότητος τοῦ Κυρίου ὑπέμνησε καὶ τὰ ἑξῆς:

«Τὰ προπασχάλεια θεανθρώπινα χαρακτηριστικά τοῦ Ἰησοῦ ἀνακαλύπτονται ἀπὸ τὴν ἀπροκατάληπτη ἱστοριοφιλολογικὴ καὶ ἱστοριοκριτικὴ ἔρευνα, εἶναι ὁμογενῆ καὶ ὁμοιογενῆ πρὸς τὴ μεταπασχάλεια μορφὴ του, εἶναι τὸ θεμέλιο καὶ ὁ ἀκρογωνιαίος λίθος τοῦ χριστιανικοῦ οἰκοδομήματος, εἶναι ὁ ἐσώτατος κύκλος, πάνω στὸν ὁποῖο, μὲ τὴν πάροδο τοῦ χρόνου, ἀναπτύχθηκαν ὑπερκείμενοι εὐρύτατοι κύκλοι, πού ὁμως εἶναι τοποθετημένοι ἐπαλλήλως, σὲ ὁμόκεντρον διάταξι πρὸς τὸν πρωταρχικὸ κύκλο, πού προβάλλει τὸν Θεάνθρωπο Ἰησοῦ Χριστό.

»Κανένας κινικὸς φιλόσοφος δὲν λατρεύθηκε ὡς Θεάνθρωπος καὶ μάλιστα ἀφοῦ εἶχαν περάσει 20-50 χρόνια ἀπὸ τὸ θάνατό Του. Στὸ διάστημα αὐτὸ εἶχε τελειῶς λησμονηθῆ. Κανένας ὁπαδὸς του δὲν ὑπέστη βασανιστήρια ἢ μαρτυρικὸν θάνατο πρὸς χάριν Ἐκείνου. Ἀντιθέτως, ὁ Θεάνθρωπος μὲ τὴν Ἀνάστασι Του μετέβαλε καὶ αὐτοὺς τοὺς δυσπίστους, δειλοὺς, φοβισμένους καὶ ἀπογοητευμένους Ἀποστόλους σὲ λεοντοθύμους κήρυκες πού, ἐγκαταλείποντας ἀκόμη καὶ τὶς νόμιμες τέρψεις τῆς ζωῆς, ταξίδεψαν μὲ ταιλωριές ἕως τὰ ἄκρα τῆς γνωστῆς τότε Οἰκουμένης, δεχόμενοι μὲ ἡρωϊσμὸ ραβδισμοὺς καὶ λιθοβολισμοὺς καὶ ὑπομένοντας ναυάγια, λιποῦρια, χεμιῶνες, λιμό, δίψα, νηστείες, ἐπιθέσεις ληστῶν, ποτάμια, κόπους καὶ μόχθους, ὀδοιπορίες, γύμνωσι (Β' Κορ. ια', 24-27). Σχεδὸν ὅλοι τοὺς δέχθηκαν τὸν μαρτυρικὸ θάνατο, διακηρύττοντας: «Ἐκεῖνο, πού ἔχομε ἀκούσει μὲ τ' αὐτιά μας, ἐκεῖνο πού ἔχομε ἰδεῖ μὲ τὰ μάτια μας, ἐκεῖνο πού ἀντικρῦσαμε καὶ πού ψηλάφησαν τὰ ἴδια μας τὰ χέρια..., μαρτυροῦμε καὶ κηρύττομε» (Α' Ἰωάν. α', 1-3).

Οἱ ὑπεύθυνοι διὰ τὰ δεινὰ τοῦ πολέμου ἐν ταῖς χώραις τῆς πρώην Γιουγκοσλαβίας

Διὰ τὰ ἐγκλήματα, τὰ ὁποῖα διαπράττονται ἐν περιοχαῖς τῆς πρώην Γιουγκοσλαβίας ὁ Σεβ. Μητροπολίτης Δημητριάδος κ. Χριστόδουλος ἐν προσφάτῳ

ἄρθρῳ του ὑπὸ τὸν τίτλον «Τὰ πυρὰ κατὰ τῆς Ὁρθοδοξίας» ἐπεσήμανεν, ἐκτὸς τῶν ἄλλων, ὀρθῶς τὰ ἑξῆς: «Μέχρι πρό τινος ὁ κόσμος ὅλος ἐμάθαινε ἀπὸ τὰ μέσα μαζικῆς ἐνημερώσεως ὅτι οἱ Σέρβοι ἦταν ὑπεύθυνοι γιὰ ὅλα τὰ δεινὰ τοῦ πολέμου... Οἱ ἄλλοι ἐμπόλεμοι ἦταν ἀθῶες περισσότερες, θύματα τῶν πολεμοχαρῶν Σέρβων! Οἱ Σέρβοι ἔνοχοι γιὰ σφαγῆς ἀμάχων, γιὰ βιασμοὺς γυναικῶν, γιὰ παραβιάσεις τῶν ἀνθρωπίνων δικαιωμάτων, γιὰ ἐγκλήματα πολέμου. Κανεὶς δὲν μιλοῦσε γιὰ ἐγκλήματα τῶν Κροατῶν ἢ τῶν Μουσουλμάνων... Ἔτσι ἡ Δύση ...δυσφήμησε τὴν ὀρθόδοξη Σερβία, προκειμένου νὰ περάσει πρὸ εὐκολὰ τὰ καταστρεπτικὰ γι' αὐτὴν σχέδιά της...».

Ἄλλ', ὡς συνεχίζει ὁ Σεβασμιώτατος, «ὁ καλὸς Θεὸς δὲν ἄφησε τὴν ἀδικία νὰ διαρκέσει. Δὲν ἄργησαν δηλαδὴ οἱ καλῆς θελήσεως ἄνθρωποι νὰ ἀντιληφθοῦν τὴν ἀλήθεια καὶ νὰ ἀνακρούσουν πρῶνιμαν. Ἔτσι δειλὰ - δειλὰ στὴν ἀρχὴ καὶ πρὸ δυναμικὰ ἀργότερα ἄρχισαν νὰ ἐπιμερίζουν τὶς εὐθύνες γιὰ τὰ ἐγκλήματα καὶ τὶς σφαγῆς σὲ ὅλους τοὺς ἐμπολέμους, ἐγκαταλείψαντες πλέον τὴ θεωρία τοῦ σερβικοῦ μαύρου προβάτου πού φταίει γιὰ ὅλα. Τώρα πλέον κανεὶς δὲν ἀμφιβάλλει ὅτι πολεμικῆς καὶ παραπολεμικῆς ὠμότητες διαπράττουν καὶ Σέρβοι καὶ Κροάτες καὶ Μουσουλμάνοι, ὅπως πρόσφατα ἀπεφάνθη μὲ ψήφισμά της ἡ Σύνοδος τῶν ὑπουργῶν Ἐξωτερικῶν τῆς Κοινότητος στὶς Βρυξέλλες (30-10-93). Ὅπως ἀκριβῶς τὸ ἔλεγον ἀπὸ καιρὸ οἱ ἐπισκεπτόμενοι καὶ τὴ χώρα μας σέρβοι Ἱεράρχες, πού σὲ δημόσιες δηλώσεις των, χωρὶς νὰ ἀποκλείουν πράξεις ἀπάνθρωπες ἀπὸ τὴν πλευρὰ τῶν σέρβων στρατιωτῶν, ἐπέμειναν στὴν ἀλήθεια ὅτι στὶς περισσότερες τῶν περιπτώσεων οἱ Σέρβοι προκαλοῦμενοι ἢ καὶ ἀμυνόμενοι προέβαιναν σὲ ἀντίποινα ἐναντίον Μουσουλμάνων καὶ Κροατῶν πού πρῶτοι εἶχαν ἐπιχειρήσει σφαγῆς ἀμάχων Σέρβων καὶ ἄλλες ὠμότητες, ὅπως πυρπολήσεις ναῶν καὶ χωριῶν, δολοφονίες προκρίτων, παιδιῶν καὶ ἀσθενῶν κ.ἄ.» («Τὸ Βῆμα», 7-11-93).

Ἡ ἀνανέωσις καὶ ἀνθησις τοῦ μοναχισμοῦ ἐν Ἀγίῳ Ὄρει

Ὁ διακρινόμενος πάντοτε διὰ τὴν εὐθυκρισίαν καὶ τὸν λογικὸν στοχασμὸν του διακεκριμένος Διευθυντῆς τοῦ «Οἰκονομικοῦ Ταχυδρόμου» κ. Γιάννης Μαρίνος ἀξιειπαιῶς ἔγραψε προσφάτως περὶ τῆς παρατηρουμένης σήμερον ἐν Ἀγίῳ Ὄρει ἀνανεώσεως καὶ ἀνθησεως τοῦ μοναχισμοῦ, ἥτις ἐπανειλημμένως ἔχει ἐπισημανθῆ καὶ εἰς τὰς σελίδας τοῦ παρόντος περιοδικοῦ.

Ὅπως ὁ κ. Μαρίνος τονίζει χαρακτηριστικῶς τὰ

έξης: «Άλλοτε κυριαρχούσαν οί υπέργρηροι μοναχοί και ό επικείμενος θάνατός τους προανήγγελλε τó τέλος του άγιορείτικου μοναχισμού. Θα τó πιστεύατε όπι σήμερα ό μέσος όρος ήλικίας των περίπου 1.500 μοναχών είναι γύρω στα 40; Με τούς μισούς ίσως πολύ κάτω από την ήλικία των πολυδιαφημισμένων 40άρηδων, μεταξύ 20 και 30 ετών. Και διόλου τής κατηγορίας των ταμένων κατηφών αγροτόπαιδων και των φυγάδων μιás άποτυχημένης κοσμικής ζωής. Όλοι σχεδόν οί νέοι μοναχοί που συναντήσαμε, συνήθως χλωμοί, άσκητικοί, αυστηροί αλλά όχι μελαγχολικοί, είναι έπιστήμονες. Πολιτικοί μηχανικοί, οικονομολόγοι, νομικοί, λογιστές, γιατροί, χημικοί, ηλεκτρολόγοι μηχανικοί.

» Ένδέχεται ό κοινός μου νοός να μην μπορεί και να μην τολμά να εξηγήσει τó φαινόμενο. Η δήθεν εύκολη άπόφαση για φυγή από την ζωή και τά βάσανά της καταρρίπτεται από τή σκληρή πειθαρχία, τή λιτότητα (π.χ. δεν τρώνε ποτέ κρέας), τή βαριά, συνήθως χειρωνακτική, εργασία και τες άκόμη βαρύτερες υποχρεώσεις πολύωρης προσευχής και λατρείας (κάθε βράδι από τή 1.30 μετά τά μεσάνυχτα ως τες 6 τó πρωί), που δεν θα άντεχαν και οί πιο σκληραγωγημένοι άνδρες των ΛΟΚ ή των ΜΑΤ. Άν είναι εύλικρινής ή άπογοήτευση και ή άηδία που συχνά μάς πλημμυρίζει από αυτό που είναι σήμερα ό δημόσιος αλλά και ό ιδιωτικός βίος στις κοσμικές κοινωνίες μας, γιατί να μην είναι λογική έπιλογή ή άναζήτηση μιás πνευματικής έξαρσης τής άποξένωσης από τó τέλμα;»

Η πνευματική αυτή έξαρσις και ή εκ του τέλματος άποξένωσις, περι των όποιων όμιλει ό κ. Μαρίνος, είναι δυνατόν να πραγματοποιηθούν, όταν ή ανθρώπινη προσπάθεια ενισχύεται υπό τής Χάριτος του Τριαδικού Θεού και τής χορηγουμένης υπό του Χριστού δυνάμεως: «Πάντα ίσχύω έν τῷ ένδυναμουντί με Χριστώ» (Φιλίπ. δ', 13). Η θεία αυτή ενίσχυσις είναι πλέον εκδηλος εις τήν ζωήν των έχόντων ειδικήν θείαν κλήσιν: «Ού πάντες χωροῦσι τόν λόγον τούτον, άλλ' οίς δέδοται» (Ματθ. ιθ', 11).

Έμμεσος άποστομωτική άπάντησις

Έν συνεχεία άς έπιτραπή να παραθέσωμεν μερικá άκόμη άποσπάσματα εκ των τόσον άξιολόγων έπισημάνσεων περι Άγίου Όρους, αίτινες προέρχονται εκ τής γραφίδος του χαίροντος γενικής εκτιμήσεως δημοσιογράφου κ. Μαρίνου:

«Τό Άγιον Όρος — τονίζει — κατοικείται κυρίως από νέους, που χιτίζουν, εκσυγχρονίζουν, εγκαθιστούν υδροηλεκτρικές γεννήτριες (άφου εύτυχώς δεν βασίστηκαν στη ΔΕΗ, που δεν πήγε ποτέ εκεί), που ξα-

ναζωντανεύουν βιβλιοθήκες και συντηρούν κειμήλια άμύθητης αξίας, που εισάγουν άκόμη και κομπιούτερ (λ.χ. στη Μονή Άγίου Διονυσίου, όπου ό δυναμικός ήγούμενος Πέτρος έπιτελεί καθημερινά άνθρώπινα θαύματα δίπλα στη θαυματουργό εικόνα τής Παναγίας του Άκαθίστου Ύμνου).

» Άς τονίσω ότι οί μοναχοί, άκόμη και οί ήλικιωμένοι, εκλέγουν σήμερα νεότατους στην ήλικία ήγουμένων (35 ως 40 ετών)...

» Νέοι και στην Άθωνιάδα Σχολή. Γύρω στους 100 μαθητές. Νέοι και οί καθηγητές τους. Με τó παρόρανο ότι, μολοντί δημόσια σχολή, τó ελληνικό κράτος αφήνει τά παιδιά να τουρτουρίζουν στο έτοιμόροπο κτίριό της, καθώς προτιμά να έπιχορηγεί τά ποδοσφαιρικά σωματεία...».

Και μετά την υπό του κ. Μαρίνου έκφρασις τής βαθείας του συγκινήσεως δια τήν έντός τριών ετών αξιοθαύμαστον αναδάσωσις των καταστραφεισών εκ πυρκαϊάς περιοχών των άγιορειτικών βουνών και δια τήν λαμπράν άνοικοδόμησις τής Ίερας Μονής Σίμωνος Πέτρας, ήτις «έντυπωσιάζει τούς άμέτροτους — άλλο φαινόμενο αυτό — έπισκέπτες - προσκνητές», ό εκλεκτός άρθρογράφος, δίδων έμμέσως άποστομωτικήν άπάντησιν εις πάντας τούς έλικριτάς του φαινομένου τής υπό νέων έκλογής του μοναχικού βίου, προσθέτει τó εξής ώραιον παράδειγμα: «Έγώ θα σταθώ για λίγο στον μοναχογιό από την Κω που έγινε καλόγερος στα 24 χρόνια του. Άφου σπούδασε λογιστής σέ ΤΕΙ και δούλεψε και για 6 μήνες. Οί γονείς του έκαναν ό,τι μπορούσαν για να τόν άποτρέψουν. Έκείνος, όμως, παρά τά δάκρυα και τες παρακλήσεις, έγκατέλειψε τά έγκόσμια και περιβλήθηκε τó άγγελικό σχήμα. Τί λέει τώρα ό πατέρας που τόν συναντήσαμε στη Μονή Σταυρονικήτα; «Μά, τó παιδί μου έδω είναι εύτυχημένο. Όλο γελάει και μου περιγράφει με χαρά πόσο ώραια περνάει. Τί άλλο μπορεί να θέλει ένας γονιός για τó παιδί του παρά τήν εύτυχία του;»».

ΑΝΑΚΟΙΝΩΣΗ

Παρακαλούνται οί συνδρομητές των περιοδικών «ΕΚΚΛΗΣΙΑ», «ΕΦΗΜΕΡΙΟΣ» και «ΘΕΟΛΟΓΙΑ», κάθε άλλαγή τής διευθύνσεώς τους να τή γνωρίζουν άμέσως στα Γραφεία των Περιοδικών, Ίωάννου Γενναδίου 14, 115 21 Άθήνα, αναφέροντας άπαραίτητα και τήν παλαιά τους διεύθυνση, για να γίνεται κανονικά ή άποστολή των Περιοδικών.

Τηλ. 72 18 308, 72 51 149. Fax 72 26 597

ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΑ ΧΡΟΝΙΚΑ

Ι. Μητρόπολις Καλαβρύτων και Αιγιαλείας

Η τοπική μας Έκκλησία εις τὰ πλαίσια τῆς πνευματικῆς μερίμνης ἐντάσσει καὶ τὴν κατάρτισιν Λειτουργιῶν τοῦ Μυστηρίου τῆς Ἱερᾶς Ἐξομολογήσεως. Διὰ τὸν σκοπὸν αὐτὸν ἀπεφασίσθη ἡ λειτουργία Σεμιναρίου Πνευματικῶν τὸ ὁποῖον θὰ πραγματοποιεῖται εἰς τὸ παρεκκλήσιον τοῦ Ἐπισκοπικοῦ Μεγάρου «Γενέσιον τῆς Θεοτόκου» καθ' ἕκαστον Σάββατον, ἀρχῆς γενομένης ἀπὸ 6ης Νοεμβρίου μέχρι 30ῆς Δεκεμβρίου ἐ.ε. Τὸ Σεμινάριον θὰ παρακολουθήσουν 32 Ἱερεῖς τῶν Ἐπαρχιῶν Αἰγιαλείας καὶ Καλαβρύτων μετ' ἀναλόγων σχετικῶν συζητήσεων.

(Ἐκ τῆς Ἱ. Μητροπόλεως)

Θεολογικὴ Σχολὴ τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν

Ἡ Θεολογικὴ Σχολή, στὸ πλαίσιο τοῦ Σεμιναρίου με θέμα «Πληροφορικὴ στὸν χῶρο τῆς Θεολογίας», ὀργανώνει διάλεξη τοῦ καθηγητοῦ κ. Χριστόφ Χάρντμάντσερ, τοῦ Ἐκκλησιαστικοῦ Πανεπιστημίου Μπέθελ τῆς Τυβίγγης Γερμανίας, με θέμα: «Γραμματικὴ καὶ φιλολογικὴ ἔρευνα τῆς Ἀγίας Γραφῆς με Ἡλεκτρονικὸ Ὑπολογιστὴ».

Ἡ διάλεξη θὰ γίνῃ στὴν αἴθουσα τῆς Ἀποστολικῆς Διακονίας στίς 16 καὶ 17 Νοεμβρίου 1993 καὶ ὥρα 4 μ.μ. καὶ περιλαμβάνει θεωρητικὴ ἀνάπτυξη τοῦ θέματος καὶ ἐπίδειξη τῶν ἐφαρμογῶν με ἠλεκτρονικὸ προβολέα. Ἡ διάλεξη θὰ γίνῃ στὰ ἀγγλικά. Θὰ μοιραστεῖ ἑλληνικὴ περίληψη τῆς διαλέξεως καὶ θὰ γίνῃται ταυτόχρονα ἐξήγηση τῶν ἐπιδείξεων ἐφαρμογῶν στὴν ἑλληνικὴ.

ΕΚΚΛΗΣΙΑ ΤΗΣ ΒΟΥΛΓΑΡΙΑΣ

Τὸ ἔτος 893 ἀποτελεῖ ὁρόσημο γιὰ τὶς πολιτικὲς καὶ ἐκκλησιαστικὲς ἐξελίξεις στὴ Βουλγαρία. Ὁ ἡγεμόνας Βλαδίμηρος (889-893) ποὺ προσπάθησε νὰ ἐπαναφέρει τὴν εἰδωλολατρεία ἀνατράπηκε, νέος ἡγεμόνας ἀνακηρύχθηκε ὁ Συμεὼν (893-927), ἡ πρωτεύουσα τῆς χώρας μετατέθηκε ἀπὸ τὴν Πλίσκα στὴν Πρεσλάβα, ἡ σλαβικὴ γραφὴ καὶ γραμματεία κηρύχθηκε ὡς ἐπίσημη γραφὴ καὶ γλῶσσα καὶ τέλος βυζαντινοὶ κληρικοὶ ἀντικαταστάθηκαν ἀπὸ Βουλγάρους. Ἀκριβῶς 1100 χρόνια μετὰ τὰ ἀνωτέρω γεγονότα πολιτικὲς καὶ ἐκκλησιαστικὲς Ἀρχὲς τῆς χώρας ὑπὸ τὴν αἰγίδα τοῦ Προέδρου τῆς Δημοκρατίας Ζ. Ζελεν καὶ με κέντρο τὴ Μ. Πρεσλάβα τίμησαν τὴν ἐπέτειο. Στὴν Ἐθνικὴ Ἐπιτροπὴ γιὰ τὸν ἑορτασμὸ τῆς ἐπετείου συμμετείχαν καὶ ὁ Πατρ. Μάξιμος καὶ ὁ μητρ. Βάρνας καὶ Πρεσλάβας Κύριλλος. Στίς 16-18 Σεπτεμβρίου δεκάδες ἐρευνητὲς ἀπὸ Βουλγαρία, Ρωσία, Ὀλλανδία, Γαλλία, Ἀγγλία καὶ Γερμανία με εἰσηγή-

σεις τοὺς φώτισαν πτυχὲς τῆς ζωῆς τῶν Βουλγάρων καὶ τῶν Σλάβων κατὰ τοὺς αἰῶνες Ι'-ΙΑ'. Οἱ λάτρεις τῆς τέχνης καὶ τοῦ πολιτισμοῦ θαύμασαν τὶς ἐκθέσεις «Ἐφηρμοσμένες τέχνες καὶ ἐπαγγέλματα» καὶ «Ὁ πολιτισμὸς τῆς Πρεσλάβας» καθὼς καὶ τὴν ἀνανεωμένη συλλογὴ τοῦ Ἀρχαιολογικοῦ Μουσείου «Μ. Πρεσλάβα». Οἱ λειτουργικὲς συνάξεις κυριάρχησαν τὶς δύο τελευταῖες ἡμέρες τῶν ἑορτασμῶν (18-19 Σεπτεμβρίου): Λειτουργία στὸ ναὸ τοῦ ἁγ. Ἀρχαγγέλου Μιχαήλ (18) με τὴ χοροστασία τοῦ μητρ. Κυρίλλου, λειτουργία στὸν ἀνακαινισθέντα ναὸ τῶν ἁγ. Κυρίλλου καὶ Μεθοδίου (19), λιτανεῖα ὡς τὴ «Στρογγυλὴ (Χρυσὴ) ἐκκλησία» τοῦ τσάρου Συμεὼν Α', ὅπου ἀναπέμφθηκε εὐχαριστήρια εὐχή.

— Οἱ δύο Θεολ. Σχολὲς Σόφιας καὶ Βελίκο Τυρνόβου τὸ ἀκαδημαϊκὸ ἔτος 1993 - 1994 θὰ ἐκπαιδεύσουν ἀρκετοὺς φοιτητὲς. Στὴν πρώτη ἔχουν ἐγγραφεῖ 980 φοιτητὲς (495 τακτικοί, 485 κατ' οἶκον' οἱ νέοι 111). Στὴ δεύτερη εἶναι τὸ 1/4 τῆς πρώτης, 245 φοιτητὲς (110 τακτικοί, 85 κατ' οἶκον, 50 γιὰ εἰκονογραφία' οἱ νέοι 145).

— Ἐπὶ τέσσερις ἡμέρες (8-11 Ὀκτωβρίου) τὸ Βελίκο Τυρνόβο, ἡ παλιὰ πρωτεύουσα τῆς Βουλγαρίας, βίωσε μιὰ θλιβερὴ σελίδα τῆς ἱστορίας της, τὴν ἄλωσή της ἀπὸ τοὺς Τούρκους (17 Ἰουλίου 1393). Τὴν πρώτη ἡμέρα σὲ αἴθουσα κινηματογράφου ὁ ποιητὴς R. Radkov ἀπήγγειλε στίχους τοῦ ἀφιερωμένου στὴν πῶση τῆς μεσαιωνικῆς Βουλγαρίας, ἐνὼ ἐκκλησ. χρωδίες ἐπέτελεσαν βυζαντινοὺς καὶ παλαιοβουλγαρικοὺς ὕμνους. Τὴ δεύτερη ἡμέρα ὁ ἐπίσκοπ. Τραϊανουπόλεως Ἰλαρίων τέλεσε ἁγιασμὸ μπροστὰ στὸ ἄγαλμα τοῦ ἁγ. Εὐθυμίου, τοῦ τελευταίου πατριάρχη Τυρνόβου, τὸ ὁποῖο ἔχει στηθεῖ κοντὰ στὸ Πανεπιστήμιο τοῦ Τυρνόβου. Ἀκολούθησαν ἀνάγνωση εἰσηγήσεων καὶ συζητήσεις σὲ τρία τμήματα: Λογοτεχνία, Γλωσσολογία καὶ Ἱστορία - Θεολογία. Οἱ ἐργασίες ἐπισφραγίστηκαν με τὴν ἀκολουθία τοῦ Ἑσπερινοῦ. Στὴ λειτουργία τῆς ἐπόμενης ἡμέρας χοροστάτησαν οἱ ἐπίσκοποι Ἰλαρίων, Νεόφυτος καὶ Ναθαναήλ. Τὸ βράδυ στὴν πλατεία, μπροστὰ στὸ λόφο τοῦ Τσάρεβετς, ἔλαβε χώρα λογοτεχνικὸ - μουσικὸ μνημόσυνο. Παραστάθηκε τὸ κατευόδιο τοῦ πατρ. Εὐθυμίου ἀπὸ τοὺς τότε ἐναπομείναντες κατοίκους τοῦ Τυρνόβου. Τὴν τελευταία ἡμέρα ὀργανώθηκε λιτανεῖα ὡς τὸ μνημεῖο «Μητέρα Βουλγαρία», στὸ κέντρο τῆς πόλεως, καὶ ἐν συνεχείᾳ ἄρχισε πορεία, με τὴν εἰκόνα τοῦ ἁγίου Πατρ. Εὐθυμίου, στὸ δρόμο τῆς ἐξορίας τοῦ τελευταίου, δηλαδὴ ὡς τὴ μονὴ τοῦ Μπατοσκόβου, ὅπου πιθανότατα ὁ Εὐθύμιος ἔζησε τὸ τελευταῖα χρόνια τοῦ ἐπίγειου βίου του.

— Με ἑορταστικὲς ἐκδηλώσεις ἡ Ἐκκλησία τῆς

Βουλγαρίας πανηγύρισε και την επέτειο της εκατονταετηρίδας από την ίδρυση της Έκκλησιαστικής Σχολής της Φιλιππούπολης «Άγ. Κύριλλος και Μεθόδιος» (10.10.1993). Παρέστησαν και μέλη της Ί. Συνόδου. Ο Πατρ. Μάξιμος σε λόγο του αναφέρθηκε στο ιστορικό της Σχολής (ξεκίνησε από την Άνδριανούπολη το 1893, μεταφέρθηκε στο Φανάρι της Πόλης το 1891, στη Φιλιππούπολη το 1915, στη μονή Μπατσόβου κατά τον Β΄ Παγκ. Πόλεμο, στη Σόφια το 1948. Λίγο αργότερα συγχωνεύθηκε με την Έκκλ. Σχολή της Σόφιας, ενώ άνοιξε εκ νέου τις πύλες της το 1990). Σήμερα ή διεύθυνση της Σχολής βρίσκεται στα χέρια του άξιου εργάτη του Εύαγγελίου άρχιμ. Εύλογίου.

— Στις 13.10.1993 ή Βουλγαρική Έπιτροπή για τήν Έλσίνκι στη Σόφια έδωσε συνέντευξη τύπου με θέμα «Θρησκευτική άνεκτικότητα». Τά μέλη της ούσιαστικά έμφανίστηκαν ως συνήγοροι της ασύδοτης δράσεως διαφόρων αίρετικών ομάδων στο χώρο της Βουλγαρίας. Στην σχετική διακήρυξη τους τονίζουν μεταξύ άλλων, ότι «από την άρχή του έτους στην δημόσια ζωή της χώρας μας άρχισε νά εκδηλώνεται τάση προς καθύβριση των μη παραδοσιακών όμολογιών». Οί θέσεις της Έπιτροπής προκάλεσαν την εύλογη αντίδραση των δημοσιογράφων και των έκκλ. κύκλων της χώρας. Κανείς δέν έχει αντίρρηση για την έλευθερία έκλογής της θρησκείας από κάθε μέλος της κοινωνίας, αλλά οί κυρίες και κύριοι της Έπιτροπής πρέπει νά γνωρίζουν ότι ώρισμένες σέκτες είναι επικίνδυνες για την οίκογένεια και την κοινωνία, δέν σέβονται τήν δικαίωμα του ανθρώπου για έλευθερη έκλογή και καταπατούν άγρια κάθε έννοια των ανθρώπινων αξιών. Έκτός αυτού ή πακτωλός χρημάτων και τά ποικίλα μέσα των εισαγομένων σεκτών θέτουν σε μη συναγωνιστική μοίρα τις «παραδοσιακές» όμολογίες.

— Μέλος κρατικής αντιπροσωπείας της Δημοκρατίας της Λευκορωσίας, που πραγματοποίησε διήμερη επίσημη επίσκεψη στη Βουλγαρία (19-20.10.1993), ήταν και ή μητρ. Μίνσκ και Σλούτσκ, πατρ. έξαρχος πάσης Λευκορωσίας, Φιλάρετος. Ο τελευταίος έγινε δεκτός από τόν πατρ. Μάξιμο στις 19 Οκτωβρίου μέσα σε άδελφική άτιμόσφαιρα.

— Ο άρχισυντάκτης της «Γσερκόβεν βέστνικ» (έπίσημο όργανο της Έκκλησίας) δέν άντεξε στον πειρασμό και σχολίασε με όξύτητα την άδιαφορία της Πολιτείας έναντι της Όρθοδοξίας (τεύχ. 43, 25-31 Οκτωβρίου). Έν όψει της συντάξεως του προσχεδίου Νόμου για τή Ραδιοφωνία και την Τηλεόραση, ή Πατριάρχης Μάξιμος ζήτησε, με έπιστολή του προς τόν Πρόεδρο της Βουλής Α. Jordanov, στην Όρθόδοξη Έκκλησία, ως παραδοσιακή όμολογία του βουλγαρικού λαού, νά διατεθεί χρόνος στην Τηλεόραση. Μέχρι αυτή τή στιγμή (τέλη Οκτωβρίου) ή έπιστολή αυτή (ύπ' άριθμ. 285) μένει άναπάντητη, άν και είχε σταλεί τήν 1η Άπριλίου 1993!

Δ.Β.Γ.

ΒΙΒΛΙΟΚΡΙΣΙΑΙ

Π. Β. Βασιλειάδη, Η ΟΡΘΟΔΟΞΙΑ ΣΤΟ ΣΤΑΥΡΟΔΡΟΜΙ, Θεσσαλονίκη, «Παρατηρητής», 1992, σελ. 214.

Μιά σημαντική έκδοση του «Παρατηρητή» της Θεσσαλονίκης, που περιέχει όχτώ επίκαιρα μελετήματα του κ. Π. Β. Βασιλειάδη, καθηγητού της Θεολογικής Σχολής του Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης, και είναι τή τέταρτο βιβλίο στη σειρά «Έκκλησία — Κοινωνία — Οίκουμένη» (Θεολογικά έργα έκκλησιολογικού, κοινωνικού και οίκουμενικού προβληματισμού). Όλα τά κείμενα του κομπού αυτού τόμου είναι μια πολύτιμη κατάθεση του προσωπικού προβληματισμού του συγγραφέα τους επάνω στα φλέγοντα θέματα της Όρθοδοξίας (έκκλησιαστικά και θεολογικά). Ίδου μερικοί τίτλοι των έκλεκτών αυτών μελετημάτων: «Όρθοδοξία και Έλληνισμός σε σταυροδρόμι» (σελ. 11-32)· «Η όρθόδοξη θεολογία στο κατώφλι του 21ου αιώνα» (33-60)· «Προοπτιές της έλλαδικής θεολογίας. Γεγονότα και τάσεις στη δεκαετία του '80. Όραματισμοί για τήν δεκαετία του '90» (σελ. 61-90)· «Όρθοδοξία και Δύση. Η είσοδος του δυτικού πνεύματος στον όρθόδοξο χώρο» (91-126)· «Παράδοση και έλευθερία κατά τόν άπ. Παύλο» (127-140)· «Άποκάλυψη και λειτουργία» (141-168)· «Η θεολογική κατανόηση του μυστηρίου στο κατά Ίωάννην Εύαγγέλιο» (169-190)· «Όρθοδοξία και Ίσλαμ» (191-203). Στο τέλος του τόμου, ή σ. δίνει βιβλιογραφικά τις πρώτες δημοσιεύσεις των κειμένων και κλείνει με τρεις χρησιμώτατους πίνακες (α' βιβλικών χωρίων, β' Όνομάτων και γ' Θεμάτων).

Π. Β. ΠΑΣΧΟΣ

Σίμωνος Ί. Καρά, ΙΩΑΝΝΗΣ ΜΑΪΣΤΩΡ Ο ΚΟΥΚΟΥΖΕΛΗΣ ΚΑΙ Η ΕΠΟΧΗ ΤΟΥ (Μετά 63 άποδεικτικών πινάκων), Άθήνα 1992, σελ. 84 + ΞΒ' πίν.

Ο άκάματος διδάσκαλος και ύπερμαχος της έθνικής μας μουσικής παραδόσεως κ. Σίμων Καράς προσθέτει άλλο ένα έργο στην περι Κουκουζέλη γνωστή βιβλιογραφία — με δικά του έργα, καθώς και άλλων έπιστημόνων. Ο κ. Καράς προστρέχει στην ύμνογραφία, στην παλαιογραφία και τή μουσικολογία (από τή 1933, που πρωτομίλησε γι' αυτό τή θέμα), για νά φωτίσει τή πρόσωπο του Κουκουζέλη. Παρά τά συνήθως κρατούντα, ότι ή Κουκουζέλης έζησε τόν ιδ' αϊ., ή κ. Καράς άποδεικνύει ότι έζησε και έδρασε τόν ιβ' αϊ. (τή β' μισό του ιβ' αϊ.). Όμιλεί και για πολλά συναφή θέματα ή κ. Καράς στο χρησιμώτατο αυτό έργο του, όπου άποστομώνονται οί Βούλγαροι μουσι-

κολογούντες, οί όποιοί —για λόγους έθνικούς και έσωτερικής πράγματι καταναλώσεως— κάνουν προπαγάνδα και στην Εύρώπη, για τó «μεγάλο τέκνο τής Βουλγαρίας, τόν Ίβάν Κουκουζέλ!» Είναι πρòς τιμήν τού κ. Καρά, ότι χρησιμοποιεί εύρύτατα τή μουσική παλαιογραφία (στην όποία τόσα και ό ίδιος πρόσφερε), αλλά και τή σύγχρονη βιβλιογραφία —όπως π.χ. τήν άναίρεση τών θέσεων τής Λάντα Βρασσοβάνοβα (Βιέννη 1984) άπ' τόν κ. Παν. Κυρομάνο (ψευδώνυμο, ύποπτεύω, γνωστού καθηγητού τού Παν/μίου Θεσσαλονίκης). Και μιá παρένθεση: κρίμα, οί έπιφυλλίδες αútεσ νά μñ πάρουν μιá μονιμότερη στέγη και εύρύτερη κυκλοφορία! Θά ήταν πολύτιμες, όπως και τó έργο τού κ. Καρά.

Π. Β. ΠΑΣΧΟΣ

Γεωργίου Ί. Μαντζαρίδη, ΟΡΘΟΔΟΞΗ ΠΝΕΥΜΑΤΙΚΗ ΖΩΗ (β' άνανεωμένη έκδοση), Έκδ. Π. Πουρναρά, Θεσσαλονίκη 1993, σελ. 266.

Πρόκειται για διδακτικό έγχειρίδιο, γραμμένο με πολú μεράκι άπ' τó συγγραφέα του, για νά βοηθήσει τούς φοιτητάς του. Όμως, ό κ. Μαντζαρίδης, καθός έχει άσχοληθεί με τά «Άγια τών Άγίων» τής Θεολογίας μας (Μυστική Θεολογία, Γρηγόριο Παλαμά, θέωση κ.ά.) δέν πλησιάζει τήν πνευματική ζωή άπό τή βιβλιογραφία, αλλά άπό τή λειτουργική ζωή τής Έκκλησίας μας. Αυτό φαίνεται σε κάθε σελίδα τών 15 κεφαλαίων τού βιβλίου (σελ. 15-166), καθός και στην έπιλογή τών βοηθητικών πατερικών κειμένων τού Παραρτήματος (σελ. 169-218). Κλειδί για τήν έπανεύρεση τών βασικών έννοιών και πραγμάτων-θεμάτων τού κατανοητικού αútου βιβλίου είναι τó Εύρητήριο (σελ. 219-225), χρησιμώτατο, όπως και όλο τó έργο. Τó ότι ό κ. Μαντζαρίδης διδάσκει και τά μαθήματα τής Ήθικης και τής Κοινωνολογίας, τόν βοήθησε νά δώσει στο κομψό τούτο βιβλίό και μιá διάσταση άλλη, πού τó κάνει έξόχως ένδιαφέρον: δέν χάνει τó νήμα, πού τόν δένει με τήν έποχή του και τόν σύγχρονο άναγνώστη, πέρ' άπό τόν φοιτητή και τόν ειδικό έπιστήμονα.

Π. Β. ΠΑΣΧΟΣ

Γ. Άνωβολιώτη, α) ΠΟΙΗΤΙΚΗ ΟΜΟΡΦΙΑ (δοκίμια αισθητικού προβληματισμού), Άθ. 1993, β) ΑΝΘΗ ΣΕ ΜΑΥΡΟ ΒΑΖΟ (ποιήματα), Άθ. 1993.

Ό Γ. Άνωβολιώτης (φιλολογικό ψευδώνυμο τού Γ. Ν. Παπαγεωργίου, άπό τόν Άνω Βόλο) είναι πολú γνωστός στον κόσμο τών γραμμάτων και τών τεχνών. Μιá ζωή μέσα στα Τυπογραφεία (είτε ως στοιχειοθέτης, είτε ως διορθωτής και συντάκτης, είτε ως διευθυντής περιοδικών και έφημερίδων), είναι σαν νά έβγαλε πολλά πανεπιστήμια — άν και είναι άπόφοιτος τού παλιού καλού Γυμνασίου. Τά κείμενά του (ποιήματα ή δοκίμια) έχουν μιá ελληνική καλλιέπεια και μιá ούσιαστική πάντα ιδέα ν' άποκαλύψουν στον άναγνώστη τους. Αυτό φαίνεται και στα αισθητικά ή κριτικά σημειώματά του στην «Σύγχρονη Σκέψη», μιá δίμηνη περιοδική έκδοση γραμμάτων και τεχνών, πού

έκδίδει (πότε μόνος και πότε με άλλους μαζί) εδώ και δεκαεφτά χρόνια. Τó βλέπω και στα δυό τελευταία βιβλία του, πού μνημονεύω πιό πάνω.

Τó βιβλίό του «Ποιητική όμορφιά» περιέχει, σε μιá πρώτη ένότητα, δυό δοκίμια: α) Ή «βαρύτητα» τής εικόνας στη ζωή και στην τέχνη και β) Ή ούσία τής τέχνης και ή «στράτευση» τής. Στα δοκίμια τούτα φαίνεται ή προσπάθεια τού συγγραφέα νά ιδεί τις καλλιτεχνικές προσεγγίσεις ή έρμηνείες τού φαινομένου τής τέχνης όχι μόνο άπό τήν πλευρά τού αντικειμένου αλλά και τού ύποκειμένου. Έντύπωση προκαλεί τó γεγονός ότι, παράλληλα με τήν ξένη και τήν τρέχουσα βιβλιογραφία, ό συγγραφέας μας θέλει όπωσδήποτε τήν έπαφή με τήν γλώσσα και τή ζωή τής πατρίδος μας: «Κάποιους 'κανόνες παιχνιδιού' (γραμματικού - συντακτικού τύπου και στοιχειώδους αισθητικής προπαίδειας) φρονώ πώς είναι φρόνιμο νά τούς γνωρίζουμε όσο γίνεται καλύτερα, έστω κι άν (κάτω άπό τήν συναισθηματική φόρτιση) σκόπιμα τούς παραβάνουμε. Κάποιο 'εύήκοον ούς' καλόν είναι νά τείνουμε στις διάφορες ντοπιολαλιές, σε κάποια δημοτικά μας τραγούδια (τό όποία κομίζουν τή διαχρονική έκβλάστηση τών αρχαιοελληνικών καταβολών με τις βυζαντινές μñμες), σε κάποιους ψαλμούς και γραφές...» (σελ. 27).

Τήν ποίηση τού κ. Παπαγεωργίου χαρακτηρίζει μιá διάθεση έμβαθύνσεως στο νόημα τής ζωής και μιá κριτική στάση στα φαινόμενα πού δείχνουν άδιαφορία, άφροσύνη, άποσύνθεση. Παλαιότερα ποιήματά του ήταν πιό λυρικά και είχαν περισσότερη φροντίδα στην άρμονική και μουσική έκφραση τών στίχων. Σε τούτα εδώ βλέπω μιá κάποια έγκεφαλική επίδραση στην κατασκευή, πού τ' άδυνατίζει λίγο. Έχουν σχολιασμό τών γεγονότων, με κριτική και σχολαστική διάθεση, με πού δέν φτάνει πάντα τήν ποιητική διακρίση. Μιá κατάχρηση τών άποσιωπητικών αφήνει στην ειρωνεία (ή σε άλλα ψυχικά κινήματα) δικαιώματα νά ταράζουν τήν ήρεμία ή τó νόημα τού ποιήματος. Υπάρχουν, όμως, και ποιήματα πού μάς άποζημιώνουν για τήν έπιμονή και ύπομονή μας στο σκάψιμο κάτω και πίσω άπό τούς στίχους: «...Μέ τó σπαθι τών όφθαλμών τής γνώσης / τήν άλυσίδα τών μαρτύρων τής πίστης,/ με τή λάμψη τής έλπίδας,/ τά ύπόγεια ρεύματα νά διασχίσουμε,/ στον έπάνω κόσμο κομίζοντας/ τά προγονικά νάματα τών αίωνων./ Σε βάθη ψυχής διέκρινα,/ ως άνεστραμμένα είδωλα/ στο διάστημα τού Γαλαξία μας,/ τήν άνάταση τής κυπαρίσσου,/ τήν κλίμακα τού καμπαναριού της./ Άνέβα και σήμανε / τήν έπέλευση τού τέλους/ τών άδικπραγούντων» (σελ. 27). Χαρακτηριστικούς στίχους βρίσκουμε και στην «Πτώχευση τού ποιητή μας» (σελ. 34), καθός και «Στά έντιμα χέρια» (σελ. 43. Περιμένουμε τή συνέχεια, σε κάποιο βάζο με καλύτερα χρώματα.

Π. Β. ΠΑΣΧΟΣ

ΠΡΑΞΕΙΣ ΣΥΣΤΑΣΕΩΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΩΝ ΙΔΡΥΜΑΤΩΝ

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ

ΙΕΡΑ ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΣ ΠΑΡΟΝΑΞΙΑΣ

Άριθμ. πρωτ. 480

ΑΠΟΦΑΣΙΣ 20ή

ΘΕΜΑ: Σύστασις «Ένοριακού Ίδρυματος αγάπης και Εύποιίας του Ίερού Ναού Παντανάσσης - Νάξου».

Ήμείς ο Μητροπολίτης Παροναξίας Άμβρόσιος, Έχοντες υπ' όψει:

- 1) Τās διατάξεις τών άρθρων 1 και 29 του Ν. 590/77 «Περί καταστατικού Χάρτου τής Έκκλησίας τής Ελλάδος»
- 2) Τās διατάξεις του άρθρου 20 του υπ' αριθμ. 1/69 Κανονισμού τής Ίεράς Συνόδου «Περί οργανώσεως και διοικήσεως τών Έκκλησιαστικών Σωμάτων και Όργανων», εν συνδυασμώ πρός τὸ ἄρθρον 67 του Ν. 590/77.
- 3) Τήν ποιμαντικήν εὐθύνην ἡμῶν εἰς τοὺς τομεῖς τής Νεότητος, τής Φιλανθρωπίας, τής κοινωνικῆς προσφοράς, τής ἑσπερικῆς Ίεραποστολῆς καὶ ἐν γένει τής αγάπης καὶ εὐποιίας.

4) Τήν ἐπιτακτικὴν ἀνάγκην, λόγω τών σημερινῶν ρευμάτων καὶ ἰδεολογιῶν, ἐκσυγχρονισμού τής ποιμαντικῆς δράσεως τής Τοπικῆς Έκκλησίας διὰ τής πληρεστέρας καὶ ἀρτιωτέρας οργανώσεως τής προσφερομένης εἰς τὸ ἐν γένει πλήρωμα διακονίας,

Ἀποφασίζομεν

Συνιστῶμεν παρὰ τῆ καθ' ἡμᾶς Ίεράς Μητροπόλεως ἐν Νάξῳ Έκκλησιαστικὸν Ίδρυμα ὑπὸ τὴν ἐπωνυμίαν: Ένοριακὸν Ίδρυμα αγάπης καὶ Εὐποιίας Ίερού Ναού Παντανάσσης Νάξου» με σκοπὸν τὴν πληρεστέραν καὶ ἀρτιωτέραν παροχὴν εὐκαιριῶν διὰ τὴν ἀναγέννησιν τής ἐνοριακῆς ζωῆς μεταξύ τών νέων, ἐν γένει τών ἐνοριτῶν καὶ τὴν συμπαραστάσιν αὐτοῦ εἰς τοὺς σκοποὺς τοῦ Ίδρυματος Νεότητος τής Ίεράς Μητροπόλεως Παροναξίας.

Τὰ ἀφορῶντα εἰς τὴν λειτουργίαν τοῦ Ίδρυματος τούτου ρυθμίζονται δι' Εἰδικὸν Κανονισμόν.

Ἐν Νάξῳ τῆ 22α Σεπτεμβρίου 1993

Ὁ Μητροπολίτης

† Ὁ Παροναξίας ΑΜΒΡΟΣΙΟΣ

ΚΑΝΟΝΙΣΜΟΣ

ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑΣ ΤΟΥ «ΕΝΟΡΙΑΚΟΥ ΙΔΡΥΜΑΤΟΣ ΑΓΑΠΗΣ ΚΑΙ ΕΥΠΟΙΙΑΣ

ΙΕΡΟΥ ΝΑΟΥ ΠΑΝΤΑΝΑΣΗΣ ΠΟΛΕΩΣ ΝΑΞΟΥ» ΤΗΣ ΙΕΡΑΣ ΜΗΤΡΟΠΟΛΕΩΣ ΠΑΡΟΝΑΞΙΑΣ

Άρθρο 1

Τίτλος — Έδρα

Στὴν ἐνορία τοῦ Ίερού Ναοῦ Παντανάσσης Πόλεως Νάξου συνιστᾶται Έκκλησιαστικὸν Ίδρυμα τὸ ὁποῖο θὰ λειτουργεῖ εἰς τὰ πλαίσια τής ἐνορίας με τὴν ἐπωνυμία «Ένοριακὸν Ίδρυμα Ἀγάπης καὶ Εὐποιίας τοῦ Ι. Ν. Παντανάσσης Νάξου» καὶ διέπεται ἀπὸ τὸν πῦθ κάτω Κανονισμό.

Άρθρο 2

Σκοποὶ τοῦ Ίδρυματος

Τὸ Ίδρυμα ἔχει ὡς σκοποὺς του:

1. Τὴν ἀναγέννησιν τής ἐνοριακῆς ζωῆς, τὴν πνευματικὴν καλλιέργειαν τών ἐνοριτῶν καὶ τὴν ἀναβάθμισή τους.
2. Τὴν προβολὴ τής Ὁρθοδόξου Πίστεως, τὴν προστασίαν τών ἐνοριτῶν ἀπὸ αἰρετικῆς ἐπιδρομῆς - διδασκαλίας καὶ πλάγους.

3. Τὴν προσέγγισιν τών νέων στὴν Ἑλληνορθόδοξον παράδοση, τὴν ἀντιμετώπισιν τών ποικίλων προβλημάτων κοινωνικῆς καὶ ἐπαγγελματικῆς ἐνταξῆς αὐτῶν.

4. Τὴν προστασίαν τοῦ θεσμοῦ τής οἰκογενείας καὶ τὴν ὑποστήριξιν τής μητρότητος με διάφορες ἐκδηλώσεις.

5. Τὴν ἀνάπτυξιν τοῦ πνεύματος αγάπης καὶ φιλαδελφίας με τὴν παρότρυνσιν καὶ ἐνθάρρυνσιν κάθε εἶδους φιλανθρωπίας.

6. Τὴν λειτουργίαν «Έργαστηρίων Ἐλευθέρων Σπουδῶν» γιὰ τὴν καλλιέργειαν καὶ προαγωγή διαφόρων τεχνῶν προγραμμάτων Πληροφορικῆς καὶ παραδοσιακῆς Τέχνης.

7. Τὴν πληρέστερη καὶ ἀρτιότερη ποιμαντικὴν, κοινωνικο-προνοιακὴν καὶ κοινωνικοπολιτιστικὴν δράσιν τής Ένορίας στὰ πλαίσια τής Ὁρθοδόξου Έκκλησίας καὶ τής Ἑλληνοχριστιανικῆς παραδόσεως.

8. Τὴν καλλιέργειαν τοῦ ἀθλητικοῦ ἰδεώδους καὶ τής εὐγενοῦς ἀμίλλης μεταξύ τών νέων.

Άρθρο 3

Μέσα γιὰ τὴν ἐπίτευξιν τών σκοπῶν τοῦ Ίδρυματος

οἱ σκοποὶ ἐπιτυγχάνονται:

1. Με τὴν ἀναζωπύρωσιν τοῦ λόγου καὶ τοῦ πνεύματος, τής παράδοσης, τοῦ πολιτισμοῦ, τής τέχνης καὶ τής σωματικῆς ἀγωγῆς τοῦ ἀτόμου, μέσα ἀπὸ τὰ Τμήματα τών «Έργαστηρίων Ἐλευθέρων Σπουδῶν» ποὺ λειτουργοῦν εἰς τὸ Ίδρυμα με τὴν εὐθύνην τοῦ Διοικητικοῦ Συμβουλίου καὶ τών λοιπῶν ἐπιτροπῶν τών ἐπὶ μέρους τομέων. Ὅπως:

α. Ἐπιμόρφωσιν - Σπουδῆς - Σεμινάρια: Πληροφορικὴ Η/Υ, Ἑλληνικὴ καὶ Ἀγγλικὴ Δακτυλογραφία, Παιδαγωγικά, Ἐπιμορφωτικά, Πολιτιστικά.

β. Παραδοσιακὴ καὶ Εἰκαστικὴ Τέχνη.

γ. Βυζαντινὴ καὶ Εὐρωπαϊκὴ Μουσικὴ.

δ. Ἐκμάθησιν Μουσικῶν Ὁργάνων.

ε. Βυζαντινὴ Ἀγιογραφία καὶ Ζωγραφικὴ.

στ. Παραδοσιακοὶ Χοροί.

ζ. Διοργάνωσιν ἀθλοπαιδιῶν, πρωταθλημάτων καὶ παροχῆς μέσων ἀθλήσεως.

η. Ἐκμάθησιν Ξένων Γλωσσῶν.

2. Με τὸν συντονισμό τών προσπαθειῶν τοῦ Ίδρυματος γύρω ἀπὸ τὸν ἐπαγγελματικὸν προσανατολισμὸν καὶ κατάρτισιν τών νέων καὶ νεανίδων τής Ένορίας καὶ τής Νήσου Νάξου, ὥστε οἱ νέοι νὰ ἐνταχθοῦν στὴν κοινωνίαν με ὑγιῆ φρονήματα καὶ πνευματικὸ, ἐπαγγελματικὸ ἐξοπλισμὸν.

3. Με τὴν ὁργάνωσιν ψυχαγωγικῶν ἐκδηλώσεων, ἐκθέσεων, κινηματογραφικῶν προβολῶν καὶ θεατρικῶν παραστάσεων.

4. Με τὴν πνευματικὴν, λειτουργικὴν, κατηχητικὴν, ποιμαντικὴν καὶ προνοιακὴν διακονίαν τής Ένορίας.

5. Με τὴν ἀνακούφισιν καὶ ὑποστήριξιν ὑπερηλικῶν καὶ τών ἐνδῶν διὰ παροχῆς οικονομικῶν βοηθημάτων καὶ κάθε δυνατῆς προστασίας.

6. Με τὴν ὁργάνωσιν Κατασκηνώσεων διὰ νέους καὶ παιδιά.

7. Με τὴν λειτουργίαν Δανειστικῆς Βιβλιοθήκης καὶ ἐντευκτηρίου.

8. Τὴν ἐπίτευξιν καὶ δημιουργίαν ἀμοιβαίων σχέσεων με νέους ἄλλων Ίερών Μητροπόλεων καὶ χωρῶν (Διορθόδοξων καὶ Διαχριστιανικῶν κινήσεων) γιὰ τὴν ἀνάπτυξιν γνωριμίας, φιλίας, συνεργασίας καὶ τὴν ἀνταλλαγὴν πνευματικῶν ἀγαθῶν ἰδιαίτερα εἰς τὰ πλαίσια τών προγραμμάτων τής Εὐρωπαϊκῆς Κοινότητος.

9. Με τὴν χρησιμοποίησιν κάθε δυνατῆς μεθόδου διὰ τὴν εὐδόξωσιν τών σκοπῶν τοῦ Ένοριακοῦ Ίδρυματος.

ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΟΡΓΑΝΩΣΗ, ΔΙΟΙΚΗΣΗ ΚΑΙ ΕΚΠΡΟΣΩΠΗΣΗ

Άρθρο 4

Η διοίκηση και διαχείριση του Ίδρύματος γίνεται από πενταμελές Διοικητικό Συμβούλιο, τὸ ὁποῖο τελεῖ ὑπὸ τὴν ἐποπτεία τοῦ Σεβασμιωτάτου Μητροπολίτου Παροναξίας καὶ ἀποτελεῖται:

α. Ἀπὸ τὸν ἐφημέριον τοῦ Ἱ. Ναοῦ.
β. Ἀπὸ ἓνα μέλος τοῦ ἐκάστοτε Ἐκκλησιαστικοῦ Συμβουλίου, τὸ ὁποῖο ὀρίζεται ἀπὸ τὸ ἴδιο τὸ Ἐκκλησιαστικὸ Συμβούλιο.

γ. Τρία μέλη λαϊκὰ (ἄνδρες ἢ γυναῖκες), ποὺ διακρίνονται γιὰ τὸ ζῆλο καὶ τὴν εὐσεβεία τους, προτείνονται ἀπὸ τὸν ἐφημέριο - Πρόεδρο καὶ διορίζονται ἀπὸ τὸ Σεβασμιώτατο Μητροπολίτη Παροναξίας. Ἡ θητεία τοῦ Διοικητικοῦ Συμβουλίου ὀρίζεται τριετής καὶ τὰ μέλη ἔχουν τὸ δικαίωμα ἐπαναδιορισμοῦ.

Τὸ Διοικητικὸ Συμβούλιο τοῦ Ίδρύματος συγκροτεῖται σὲ σῶμα στὴν πρώτη μετὰ τὸ διορισμὸ συνεδρίασή του καὶ ἐκλέγει τὸν Ἀντιπρόεδρο, τὸν Ταμία καὶ τὸν Γραμματέα. Τὸ ἀξίωμα τοῦ μέλους τοῦ Δ. Σ. εἶναι τιμητικὸ καὶ ἀμισθο.

Άρθρο 5

Τὸ Διοικητικὸ Συμβούλιο συνέρχεται τακτικὰ κάθε τρίμηνον καὶ ἑκτακτα μετὰ ἀπὸ πρόσκληση τοῦ Προέδρου ἢ με ἀίτηση τριῶν τουλάχιστον μελῶν τοῦ Διοικητικοῦ Συμβουλίου. Γιὰ τὴν ὑπαρξὴ ἀπαρτίας πρέπει νὰ παρευρίσκονται ὁ Πρόεδρος ἢ με ἐντολή του ὁ ἀντιπρόεδρος καὶ δύο τουλάχιστον μέλη τοῦ Διοικητικοῦ Συμβουλίου. Ἀποφασίζει με σχετικὴ πλειοψηφία τῶν παρόντων μελῶν καὶ σὲ περίπτωση ἰσοψηφίας ὑπερισχύει ἡ ψῆφος τοῦ Προέδρου.

Άρθρο 6

Τὸ Διοικητικὸ Συμβούλιο ἀποφασίζει γιὰ κάθε ὑπόθεση ποὺ ἀφορᾷ στὴν συγκρότηση καὶ λειτουργία τοῦ ἰδρύματος. Εἰδικότερα:

α. Ἀσκεῖ διὰ τοῦ Προέδρου καὶ με ὁποιοδήποτε μέλος τὸ ὁποῖο ὀρίζεται ἀπὸ τὸ Δ. Σ., τὴν ἐποπτεία στὶς ὑπ' αὐτοῦ λειτουργούσες ἐπιτροπές.

β. Μελετᾷ καὶ λαμβάνει διάφορα μέτρα γιὰ τὴν ἐνίσχυση καὶ εὐόδωση τῶν σκοπῶν τοῦ ἰδρύματος.

γ. Ψηφίζει τὸν ἐτήσιο προϋπολογισμὸ καὶ ἀπολογισμὸ τοῦ ἰδρύματος.

δ. Ἀποφασίζει γιὰ τὴν πρόσληψη προσωπικοῦ τόσο στὸ Ἴδρυμα ἀγάπης καὶ εὐποιίας ὅσο καὶ σὲ ὅλες τὶς ὑπ' αὐτοῦ λειτουργούσες ἐπιτροπές, βιβλιοθήκες, κατασκηνώσεις κ.λπ.

Άρθρο 7

Τὸ Ἴδρυμα σὲ ὅλες τῆς ἐννομες σχέσεις του ἀπέναντι σὲ ὁποιαδήποτε Ἀρχή, ἐνώπιον πάσης φύσεως Δικαστηρίου καὶ παντὸς ἐν γένει φυσικοῦ ἢ νομικοῦ προσώπου δημοσίου ἢ ἰδιωτικοῦ δικαίου ἐκπροσωπεῖται ἀπὸ τὸν Πρόεδρον τοῦ ἰδρύματος ἢ ἀπὸ ἓνα μέλος τοῦ Διοικητικοῦ Συμβουλίου, ἐξουσιοδοτημένου γιὰ τὸ σκοπὸ αὐτό.

Άρθρο 8

Ὁ Πρόεδρος ἢ σὲ περίπτωση ἀπουσίας του ὁ Ἀντιπρόεδρος ὡς νόμιμος ἀναπληρωτὴς τοῦ Προέδρου, καθορίζει τὶς ἐργασίες τοῦ Συμβουλίου καὶ ὑπογράφει τὴν σχετικὴ ἀλληλογραφία, ἀσκεῖ ἐποπτεία στὶς ἐστίες, κατασκηνώσεις, στὸ φιλόπτιχο καὶ ἐπιλύει διοικητικὰ τὶς ἀναφυόμενες διαφορές τῶν μελῶν τους, ὅταν ὑπάρχει ἀνάγκη.

ΛΟΓΙΣΤΙΚΗ, ΤΑΜΕΙΑΚΗ, ΓΡΑΜΜΑΤΕΙΑΚΗ
ΥΠΗΡΕΣΙΑ

Άρθρο 9

α. Ἡ Λογιστικὴ Ὑπηρεσία τοῦ «Ἐνοριακοῦ Ἰδρύματος ἀγάπης καὶ εὐποιίας τοῦ Ἱεροῦ Ναοῦ Παντανάσης Νάξου» διεξάγεται ἀπὸ λογιστὴ ὁ ὁποῖος διορίζεται ἀπὸ τὸν Πρόεδρο με πάγια ἀντιμισθία, τὸ ὕψος τῆς ὁποίας καθορίζεται με ἀπόφαση τοῦ Διοικητικοῦ Συμβουλίου με βάση τὴν ἰσχύουσα νομοθεσία.

β. Ὁ λογιστὴς ἐκδίδει τὰ σχετικὰ ἐντάλματα πληρωμῆς τὰ ὁποῖα ὑπογράφονται ἀπὸ τὸν Πρόεδρο ἢ τὸν Ἀντιπρόεδρο καὶ τὸν Ταμία καὶ τηρεῖ τὰ ἀπαραίτητα λογιστικὰ βιβλία, ἀπαντα θεωρημένα ἀπὸ τὴν Ἱερὰ Μητρόπολι Παροναξίας. Καταρτίζει κάθε τρίμηνον κατάσταση Εἰσπράξεων καὶ Πληρωμῶν.

γ. Συντάσσει τὸν ἐτήσιο προϋπολογισμὸ καὶ ἀπολογισμὸ διαχειρίσεως καὶ γενικὰ διεξάγει κάθε σχετικὴ ἐργασία ποὺ τοῦ ἀνατίθεται στὰ πλαίσια τῶν καθηκόντων του.

δ. Ἡ Ταμειακὴ ἐργασία διεξάγεται ἀπὸ τὸν Ταμία.

ε. Ὁ Ταμίας ἐνεργεῖ ὅλες τὶς εἰσπράξεις καὶ τὶς πληρωμὲς με βάση τὰ ἐκδιδόμενα γραμματῖα εἰσπράξεως καὶ τὰ ἐντάλματα πληρωμῆς.

στ. Τὰ πέραν ἀπὸ τὰ ἀναγκαῖα ποσὰ γιὰ τὶς τρέχουσες ἀνάγκες τοῦ ἰδρύματος, κατατίθενται σὲ Τράπεζα ποὺ ὀρίζει με ἀπόφασή του τὸ Δ. Συμβούλιο.

ζ. Κάθε πράξη τοῦ Διοικητικοῦ Συμβουλίου ὑποβάλλεται στὸ Μητροπολιτικὸ Συμβούλιο γιὰ ἐγκριση.

η. Ὁ Προϋπολογισμὸς καὶ Ἀπολογισμὸς τοῦ ἰδρύματος ὑποβάλλονται ἐπίσης στὸ Μητροπολιτικὸ Συμβούλιο γιὰ ἐγκριση.

θ. Ἡ διαδικασία ἀναλήψεως χρημάτων γίνεται ἀπὸ τὸν Ταμία τοῦ ἰδρύματος.

Άρθρο 10

Πόροι τοῦ ἰδρύματος εἶναι:

α. Τὰ ἐσοδα ἀπὸ τὶς ἐκμισθώσεις ἀκινήτων τοῦ Ἱεροῦ Ναοῦ Παντανάσης Πόλεως Νάξου τὰ ὁποῖα μισθώματα θὰ εἰσπράττονται ἀπ' εὐθείας ἀπὸ τὸ Ἴδρυμα διὰ τοῦ Προέδρου καὶ τοῦ Ταμίου τοῦ ἰδρύματος καὶ θὰ χορηγεῖ ἀπόδειξη εἰσπράξεως νομίμως θεωρημένη ἀπὸ τὴν Ἱερὰν Μητρόπολιν Παροναξίας.

β. Κρατικὲς ἐπιχορηγήσεις ἢ ἄλλη νόμιμη ἐπιχορήγηση.

γ. Ἐπιχορηγήσεις ἀπὸ τὸ Εὐρωπαϊκὸ Κοινωνικὸ Ταμεῖο.

δ. Πάσης φύσεως προαιρετικὲς εἰσφορές, δωρεές, ἢ κληρονομίες καὶ κληροδοτήματα.

ε. Ἐσοδα ἀπὸ τὶς ἴδιες του ἐκδηλώσεις, λαχειοφόρους ἀγορές, δίσκους, ἐράνους καὶ ἀπὸ ἄλλους προβλεπόμενους χορηγούς.

Άρθρο 11

Διάθεση τῶν Πόρων.

Οἱ πόροι τοῦ ἰδρύματος διατίθενται γιὰ τοὺς σκοποὺς του, τὴν εὐρυθμη λειτουργία καὶ διασφάλισή του, ὅπως π.χ.

α. Γιὰ τὸν ἐξοπλισμὸ τοῦ ἰδρύματος καὶ τὶς ἐγκαταστάσεις του.

β. Γιὰ οἰκονομικὴ συμπαράσταση σὲ δεινοπαθούντες ἀπόρους ἐνορίτας καὶ ἐνίσχυση ἀπόρων φοιτητῶν ἢ μαθητῶν γιὰ τὴ συνέχιση καὶ ὀλοκλήρωση τῶν σπουδῶν των.

γ. Γιὰ τὴν ὀργάνωση βιβλιοθήκης, δισκοθήκης, βίντεο - κασσετοθήκης καὶ ἄλλων ἐπιλέξιμων ἢ μὴ δαπανῶν λειτουργίας τῶν τμημάτων του.

δ. Γιὰ τὰ ἐξοδα ἐκτυπώσεως διαφόρων ἀπαραίτητων ἐντύπων γιὰ τὴν λειτουργία τοῦ ἐνοριακοῦ ἰδρύματος.

ε. Γιὰ τὰ ἐξοδα ἀγορᾶς ἢ κίνησης ὀχήματος γιὰ τὴν ἐξυπηρέτηση τῶν σκοπῶν του.

στ. Γιὰ τὶς δαπάνες ὀργάνωσης τῶν ὑπηρεσιῶν του, λειτουργίας φροντιστηρίων, σεμιναρίων, διοργάνωσης ἐκδηλώσεων, ἐκδρομῶν, ψυχαγωγίας, δεξιῶσεων, κατασκηνώσεων κ.ά.

ζ. Γιὰ τὴν ἀγορὰ διαφόρων μουσικῶν καὶ ἀθλητικῶν ὀργάνων καὶ ἄλλων μέσων ἀπαραίτητων γιὰ τὴ λειτουργία τῶν τμημάτων τοῦ ἰδρύματος.

η. Γιὰ μισθοδοσία τοῦ Διδακτικοῦ, Διοικητικοῦ καὶ Ὑπηρετικοῦ Προσωπικοῦ.

θ. Γιὰ τὴν οἰκονομικὴ ἐνίσχυση τοῦ ἐνοριακοῦ Ναοῦ Παντανάσης Νάξου στὸ ἔργο κατασκευῆς καὶ ἐπιδιορθώσεως χώρων στεγάσεως τοῦ ἰδρύματος καὶ δαπανῶν λειτουργίας τοῦ Πνευματικοῦ Κέντρου αὐτοῦ.

ι. Ποσοστὸν 10% ἐκ τῶν ἀκαθαρίστων ἐσόδων τοῦ ἰδρύματος διατίθεται γιὰ τὸ φιλανθρωπικὸ καὶ ἱεραποστολικὸ ἔργο τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ

Ίερά Μητρόπολις Ἡλείας

Έχοντες ὑπ' ὄψιν τὰς διατάξεις τοῦ ἄρθρου 38, παράγρ. 2 τοῦ Νόμου 590/77 «Περὶ Καταστατικοῦ Χάρτου τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος» καὶ τῶν ἄρθρων 33-37 τοῦ ὑπ' ἀριθμ. 2/1969 Κανονισμοῦ τῆς Ἱεράς Συνόδου «Περὶ Ἱερῶν Ναῶν, ἐνοριῶν καὶ ἐφημεριῶν», προκειμένου νὰ πληρώσωμεν τὰς κενὰς ὀργανικὰς θέσεις: α. **Ἐφημεριῶν:** 1) Ἱ. Ν. Ἁγίου Τρύφωνος Βυτινεϊκῶν Πύργου, 2) Ἱ. Ν. Ἀγίου Γεωργίου Σαλμώνης, 3) Ἱ. Ν. Προφήτου Ἡλία Ἁγίου Ἡλίας Πηνείας, β. **Διακόνων:** 1) Ἱ. Ν. Ἁγίου Ἀθανασίου Ἀμαλιάδος, 2) Ἱ. Ν. Ἁγίου Τρύφωνος Ἀμαλιάδος, 3) Ἱ. Ν. Ἀγίου Γεωργίου Ἀμαλιάδος καὶ 4) Ἱ. Ν. Εὐαγγελισμοῦ Ἀμαλιάδος

καλοῦμεν τοὺς βουλομένους καὶ ἔχοντας τὰ κανονικὰ καὶ νόμιμα προσόντα, ὅπως ἐντὸς μηνὸς ἀπὸ τῆς δημοσιεύσεως τῆς παρουσίας ἐν τῷ Περιοδικῷ ΕΚΚΛΗΣΙΑ ὑποβάλωσι τὰ ἀπαιτούμενα δικαιολογητικὰ διὰ τὴν κατάληψιν τῶν ἀνωτέρω θέσεων.

Ἐν Πύργῳ τῆ 27ῆ Ὀκτωβρίου 1993

† Ὁ Ἡλείας ΓΕΡΜΑΝΟΣ

Ίερά Μητρόπολις Ἀργολίδας

Έχοντες ὑπ' ὄψει τὰς διατάξεις: α) τῶν ἄρθρων 38, παρ. 2 καὶ 67 τοῦ Ν. 590/1977, β) τοῦ Ν.Δ. 1398/1973, γ) τοῦ Ν. 673/1977 καὶ προκειμένου ἵνα προβῶμεν εἰς ἀνακήρυξιν ὑποψηφίων πρὸς πλήρωσιν τῶν κενῶν θέσεων τακτικῶν Διακόνων ἐν τοῖς ἰ. ναοῖς

α) Ἁγίου Κων/νου καὶ Ἐλένης Ναυπλίου, β) Ἁγίου Νικολάου Ἄργους καὶ γ) Κοιμήσεως Θεοτόκου Ἄργους

Ἄρθρο 12

ΣΦΡΑΓΙΔΑ – ΤΕΛΙΚΕΣ ΔΙΑΤΑΞΕΙΣ

Τὸ ἴδρυμα φέρει κυκλικὴ σφραγίδα ποὺ περιέχει τὸν τίτλο ΕΝΟΡΙΑΚΟ ἸΔΡΥΜΑ ΑΓΑΠΗΣ ΚΑΙ ΕΥΠΟΪΙΑΣ ἹΕΡΟΥ ΝΑΟΥ ΠΑΝΤΑΝΑΣΣΗΣ ΝΑΞΟΥ, τὴν χρονολογία ἰδρύσεως τοῦ 1993 καὶ στὸ κέντρο εἰκόνα τῆς Παναγίας.

Ἄρθρο 13

Τὸ ἴδρυμα εὐρίσκεται ὑπὸ τὸν ἐλεγχὸ τῆς Ἱεράς Μητροπόλεως Παροναξίας, καταργεῖται δὲ μὲ ἀπόφαση τοῦ Μητροπολιτικοῦ Συμβουλίου κατόπιν εἰσηγήσεως τοῦ Διοικητικοῦ Συμβουλίου τοῦ ἰδρύματος.

Μετὰ τὴν κατάρτησή του ἡ περιουσία του περιέρχεται στὸν Ἱερό Ἐνοριακὸ Ναὸ Παντανάσσης Πόλεως Νάξου.

Ἄρθρο 14

Ὁ παρὼν Κανονισμὸς ἰσχύει ἀπὸ τότε ποὺ θὰ δημοσιευθεῖ, σύμφωνα μὲ τὸ Νόμο, στὸ ἐπίσημο δελτίο «ΕΚΚΛΗΣΙΑ» καὶ τὴν Ἐφημερίδα τῆς Κυβερνήσεως. Κάθε τροποποίησή του μπορεῖ νὰ γίνῃ μὲ ἀπόφαση τοῦ Δ.Σ. καὶ ὕστερα ἀπὸ ἐγκριση τοῦ Μητροπολίτη.

Ἄρθρο 15

Ἀπὸ τὶς διατάξεις τοῦ Κανονισμοῦ αὐτοῦ προκαλεῖται δαπάνη εἰς βάρος τοῦ προϋπολογισμοῦ τοῦ νομικοῦ προσώπου τῆς Ἱεράς Μητροπόλεως, τὸ ὕψος τῆς ὁποίας δὲν μπορεῖ νὰ προσδιοριστεῖ.

Ἐν Νάξῳ τῆ 22ᾳ Σεπτεμβρίου 1993

Ὁ Μητροπολίτης

† Ὁ Παροναξίας ΑΜΒΡΟΣΙΟΣ

καλοῦμεν τοὺς βουλομένους ἵνα καταλάβωσι τὰς Διακονικὰς ταύτας θέσεις καὶ ἔχοντας τὰ ὑπὸ τοῦ ὑπ' ἀριθ. 2/1969 Κανονισμοῦ «Περὶ Ἱερῶν Ναῶν, Ἐνοριῶν καὶ Ἐφημεριῶν» προβλεπόμενα κανονικὰ καὶ νόμιμα προσόντα, ὅπως ἐντὸς μηνὸς ἀπὸ τῆς δημοσιεύσεως τῆς παρουσίας ὑποβάλωσιν ἡμῖν τὰ νενομισμένα δικαιολογητικὰ διὰ τὰ περαιτέρω.

Ἐν Ναυπλίῳ τῆ 29ῆ Ὀκτωβρίου 1993

† Ὁ Ἀργολίδος ΙΑΚΩΒΟΣ

Ίερά Μητρόπολις Κεφαλληνίας

Έχοντες ὑπ' ὄψει τὰς διατάξεις τοῦ ἄρθρου 38 παρ. 2 τοῦ Ν. 590/1977 «Περὶ Καταστατικοῦ Χάρτου τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος» καὶ τῶν ἄρθρων 33 - 37 τοῦ ὑπ' ἀριθ. 2/1969 Κανονισμοῦ τῆς Ἱεράς Συνόδου «Περὶ Ἱερῶν Ναῶν, Ἐνοριῶν καὶ Ἐφημεριῶν», προκειμένου νὰ πληρώσωμεν τὴν κενὴν ὀργανικὴν θέσιν τακτικοῦ ἐφημερίου τοῦ Ἱεροῦ Ναοῦ

Ἁγίων Ἀποστόλων Βαλεριάνου

καλοῦμεν τοὺς βουλομένους καὶ ἔχοντας τὰ κανονικὰ καὶ νόμιμα προσόντα, ὅπως ἐντὸς μηνὸς ἀπὸ τῆς δημοσιεύσεως τῆς παρουσίας ὑποβάλωσιν ἡμῖν τὰ ἀπαιτούμενα δικαιολογητικὰ διὰ τὴν κατάληψιν τῆς ἀνωτέρω κενῆς θέσεως.

Ἐν Ἀργοστολίῳ τῆ 29ῆ Ὀκτωβρίου 1993

† Ὁ Κεφαλληνίας ΣΠΥΡΙΔΩΝ

Ίερά Μητρόπολις Ἄρτης

Έχοντες ὑπ' ὄψει τὰς διατάξεις τοῦ ἄρθρου 38 παρ. 2 τοῦ Ν. 590/1977 «Περὶ Καταστατικοῦ Χάρτου τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος» καὶ τῶν ἄρθρων 33 - 37 τοῦ ὑπ' ἀριθ. 2/1969 Κανονισμοῦ τῆς Ἱεράς Συνόδου «Περὶ Ἱερῶν Ναῶν, Ἐνοριῶν καὶ Ἐφημεριῶν», προκειμένου νὰ πληρώσωμεν τὴν κενὴν ὀργανικὴν θέσιν τακτικοῦ ἐφημερίου τοῦ Ἱεροῦ Ναοῦ

Ἁγίου Γεωργίου Ζυγοῦ Ἄρτης

καλοῦμεν τοὺς βουλομένους καὶ ἔχοντας τὰ κανονικὰ καὶ νόμιμα προσόντα, ὅπως ἐντὸς μηνὸς ἀπὸ τῆς δημοσιεύσεως τῆς παρουσίας ὑποβάλωσιν ἡμῖν τὰ ἀπαιτούμενα δικαιολογητικὰ διὰ τὴν κατάληψιν τῆς ἀνωτέρω θέσεως.

Ἐν Ἄρτῃ τῆ 1ῆ Νοεμβρίου 1993

† Ὁ Ἄρτης ἸΓΝΑΤΙΟΣ

Ίερά Μητρόπολις Ζιχνῶν καὶ Νευροκοπίου

Έχοντες ὑπ' ὄψει τὰς διατάξεις τοῦ ἄρθρου 38 παρ. 2 τοῦ Ν. 590/1977 «Περὶ Καταστατικοῦ Χάρτου τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος» καὶ τῶν ἄρθρων 33 - 37 τοῦ ὑπ' ἀριθ. 2/1969 Κανονισμοῦ τῆς Ἱεράς Συνόδου «Περὶ Ἱερῶν Ναῶν, Ἐνοριῶν καὶ Ἐφημεριῶν», προκειμένου νὰ πληρώσωμεν τὴν κενὴν ὀργανικὴν θέσιν τακτικοῦ ἐφημερίου τοῦ Ἱεροῦ Ναοῦ

Ἁγίου Ἀθανασίου Συμβολῆς Σερρών

καλοῦμεν τοὺς βουλομένους καὶ ἔχοντας τὰ κανονικὰ καὶ νόμιμα προσόντα, ὅπως ἐντὸς μηνὸς ἀπὸ τῆς δημοσιεύσεως τῆς παρουσίας ὑποβάλωσιν ἡμῖν τὰ ἀπαιτούμενα δικαιολογητικὰ διὰ τὴν κατάληψιν τῆς ἀνωτέρω κενῆς θέσεως.

Ἐν Ν. Ζίχνη τῆ 1ῆ Νοεμβρίου 1993

† Ὁ Ζιχνῶν καὶ Νευροκοπίου ΣΠΥΡΙΔΩΝ

Ίερά Μητρόπολις Καισαριανής, Βύρωνος και Ύμηττού

Έχοντες υπ' όψει τὰς διατάξεις α) τῶν ἄρθρων 38, παρ. 2 καὶ 67 τοῦ Ν. 590/1977, β) τοῦ Ν.Δ. 1398/1973, γ) τοῦ Ν. 673/1977, ὡς καὶ τὴν υπ' ἀριθμ. 26/1.9.77 ἀπόφασιν ἡμῶν «Περὶ κατανομῆς τῶν ὀργανικῶν θέσεων Διακόνων εἰς Ἑνοριακοὺς Ἱεροὺς Ναοὺς τῆς Ἱεράς Μητροπόλεως Καισαριανῆς, Βύρωνος καὶ Ὑμηττοῦ», προκειμένου νὰ προβῶμεν εἰς ἀνακήρυξιν ὑποψηφίων, πρὸς πλήρωσιν τῶν κενῶν θέσεων τακτικῶν Διακόνων, ἐν τοῖς Ἱεροῖς Ναοῖς Ἁγίας Τριάδος Βύρωνος καὶ Ἁγίου Δημητρίου Ν. Ἐλβετίας Βύρωνος, καλοῦμεν τοὺς βουλομένους, ἵνα καταλάβωσιν τὰς Διακονικὰς ταύτας θέσεις καὶ ἔχοντας τὰ ὑπὸ τοῦ ἄρθρου 34/ια τοῦ υπ' ἀριθμ. 2/1969 Κανονισμοῦ «Περὶ Ἱερῶν Ναῶν, Ἑνοριῶν καὶ Ἐφημερίων» προβλεπόμενα κανονικὰ καὶ νόμιμα προσόντα, ὅπως ἐντὸς μηνὸς ἀπὸ τῆς δημοσιεύσεως τῆς παρούσης ὑποβάλωσιν ἡμῖν τὰ ἀπαιτούμενα δικαιολογητικὰ διὰ τὰ περαιτέρω.

Ἐν Καισαριανῇ τῇ 1ῃ Νοεμβρίου 1993

† Ὁ Καισαριανῆς, Βύρωνος καὶ Ὑμηττοῦ ΓΕΩΡΓΙΟΣ

Ίερά Μητρόπολις Λαγκαδᾶ

Έχοντες υπ' όψει τὰς διατάξεις τοῦ ἄρθρου 38 παρ. 2 τοῦ Ν. 590/1977 «Περὶ Καταστατικοῦ Χάρτου τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος» καὶ τῶν ἄρθρων 33 - 37 τοῦ υπ' ἀριθ. 2/1969 Κανονισμοῦ τῆς Ἱεράς Συνόδου «Περὶ Ἱερῶν Ναῶν, Ἑνοριῶν καὶ Ἐφημερίων», προκειμένου νὰ πληρῶσωμεν τὰς κενὰς ὀργανικὰς θέσεις τακτικῶν ἐφημερίων τῶν Ἱερῶν Ναῶν

1) Ἁγίου Παντελεήμονος Βαμβακιάς, 2) Ἁγίας Παρασκευῆς, Μικρᾶς Βόλβης καὶ 3) Κοιμήσεως τῆς Θεοτόκου Κριθιάς

καλοῦμεν τοὺς βουλομένους καὶ ἔχοντας τὰ κανονικὰ καὶ νόμιμα προσόντα, ὅπως ἐντὸς μηνὸς ἀπὸ τῆς δημοσιεύσεως τῆς παρούσης ὑποβάλωσιν ἡμῖν τὰ ἀπαιτούμενα δικαιολογητικὰ διὰ τὴν κατάληψιν τῶν ἀνωτέρω κενῶν θέσεων.

Ἐν Λαγκαδᾶ τῇ 10ῃ Νοεμβρίου 1993

† Ὁ Λαγκαδᾶ ΣΠΥΡΙΔΩΝ

Ίερά Μητρόπολις Πατρῶν

Έχοντες υπ' όψει τὰς διατάξεις: α) τῶν ἄρθρων 38, παρ. 2 καὶ 67 τοῦ Ν. 590/1977, β) τοῦ Ν.Δ. 1398/1973, γ) τοῦ Ν. 673/1977 καὶ προκειμένου ἵνα προβῶμεν εἰς ἀνακήρυξιν ὑποψηφίου πρὸς πλήρωσιν τῆς κενῆς θέσεως τακτικοῦ Διακόνου ἐν τῷ ἱ. ναῷ

Παναγίας Ἀλεξιώτισσης Πατρῶν

καλοῦμεν τοὺς βουλομένους ἵνα καταλάβωσιν τὴν Διακονικὴν ταύτην θέσιν καὶ ἔχοντας τὰ ὑπὸ τοῦ υπ' ἀριθ. 2/1969 Κανονισμοῦ «Περὶ Ἱερῶν Ναῶν, Ἑνοριῶν καὶ Ἐφημερίων» προβλεπόμενα κανονικὰ καὶ νόμιμα προσόντα, ὅπως ἐντὸς μηνὸς ἀπὸ τῆς δημοσιεύσεως τῆς παρούσης ὑποβάλωσιν ἡμῖν τὰ νενομισμένα δικαιολογητικὰ διὰ τὰ περαιτέρω.

Ἐν Πάτραις τῇ 12ῃ Νοεμβρίου 1993

† Ὁ Πατρῶν ΝΙΚΟΔΗΜΟΣ

Μιχαὴλ Γαλανοῦ (†)

«ΒΙΟΙ ΑΓΙΩΝ»

Κυκλοφοροῦν καὶ οἱ δώδεκα τόμοι ἀπὸ τὸ μνημειώδες ἔργο τοῦ μεγάλου συγγραφέως. Ἀληθινὸ θεσαυρισμὰ γιὰ κάθε βιβλιοθήκη. Ἐκδοσις τρίτη, Ἀποστολικῆς Διακονίας.

« ΕΚΚΛΗΣΙΑ »

ΔΕΚΑΠΕΝΘΗΜΕΡΟΝ ΕΠΙΣΗΜΟΝ ΔΕΛΤΙΟΝ
ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

ΒΡΑΒΕΙΟΝ ΑΚΑΔΗΜΙΑΣ ΑΘΗΝΩΝ

Τηλ. 72.18.308, Fax 72.26.597

ΕΠΟΠΤΕΥΟΥΣΑ ΕΠΙΤΡΟΠΗ

† Ὁ Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος ΣΕΡΑΦΕΙΜ

† Ὁ Δράμας ΔΙΟΝΥΣΙΟΣ

† Ὁ Ζακύνθου ΠΑΝΤΕΛΕΗΜΩΝ

ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ

ΕΥΑΓΓΕΛΟΣ Δ. ΘΕΟΔΩΡΟΥ

Ὁμότ. Καθηγητῆς τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν

Ἄρχων Διδάσκαλος τοῦ Εὐαγγελίου

τῆς Ἁγίας τοῦ Χριστοῦ Μεγάλης Ἐκκλησίας

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Εὐαγγέλιον Δ. Θεοδώρου, Αἱ Οἰκουμενικαὶ Συναντήσεις ἐν Santiago de Compostela.

Μητροπ. Σισανίου καὶ Σιατίστῆς Ἀντωνίου, Ἡ θρησκεία τοῦ ἀπὸ Ναζαρετ Ἰησοῦ εἶναι δύναμις.

Π. Β. Πάσχου, Ὁ ἅγιος Νικόδημος Ἀγιορείτης ὡς ἀγολόγος.

Μ. Ἀρχιμ. Παντ. Καλπακίδη, Τὸ μύρον τοῦ Μυροβλήτου.

Ε.Π.Α., Ἡ ἐκλογή τοῦ κ. Εὐαγ. Δ. Θεοδώρου, ὡς τακτικοῦ μέλους τῆς «Εὐρωπαϊκῆς Ἀκαδημίας τῶν Ἐπιστημῶν καὶ τῶν Τεχνῶν».

Ἀρχιμ. Παύλου Ἀποστολίδη, Σκέψεις καὶ στοχασμοὶ ἀπὸ ἕνα προσκύνημα στὸν Πόντο.

π. Ἀναστασίου Σαλαπάτα, Σχέσεις Ὁρθοδόξων - Ἀγγλικανῶν στὴν Μεγ. Βρετανία.

Σπύρου Κ. Τσιτσιγκου, Παιδεία καὶ Πολιτισμὸς στὸ φῶς τῆς Θεολογίας.

Παρατηρήσεις καὶ Σχόλια.

Ἐκκλησιαστικὰ Χρονικά.

Βιβλιοκρισίαι.

Πράξεις συστάσεως ἐκκλησιαστικῶν Ἰδρυμάτων.

Παράρτημα.